

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ ELEKTRONİK
ÖĞRENMEYE YÖNELİK TUTUMLARI**

Gülay Göktaş

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

OCAK, 2025

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 12 (on iki) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Gülay

Soyadı : Göktaş

Bölümü : Sosyal Bilgiler Eğitimi

İmza :

Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Elektronik Öğrenmeye Yönelik Tutumları

İngilizce Adı : Pre-Service Social Studies Teachers' Attitudes Towards Electronic Learning

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Gülay Göktaş

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Gülay Göktaş tarafından hazırlanan “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Elektronik Öğrenmeye Yönelik Tutumları” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Gazi Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Cemil Cahit Yeşilbursa

(Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi)

Başkan: Prof. Dr. Ercenk Hamarat

(Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi)

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Fatma Akcan

(Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Kırıkkale Üniversitesi)

Tez Savunma Tarihi: .../.../.....

Bu tezin Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Şaban Çetin

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

.....

Annem Sultan Göktaş'a

TEŞEKKÜR

Beni destekleyerek bana çalışma azmi aşılayan, bu çalışmanın gerçekleştirilmesi için değerli zamanını ve bilgilerini benimle paylaşan saygıdeğer hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. Cemil Cahit Yeşilbursa'ya,

Yüksek lisans serüvenimin başlamasında bir mihenk taşı olan, görüş ve önerilerine önem verdiğim saygıdeğer hocam Prof. Dr. Mehmet Ali Çakmak'a

Her daim bana zaman ayıran, çözüm önerisi getiren, motive eden ve en önemlisi de hayatıma dokunan hocam Doç. Dr. Sibel Temizbaş Öner'e

Süreç boyunca görüş ve önerileri hiçbir zaman esirgemeyen, yardımcı olan kıymetli hocalarıma,

Tezin uygulanması aşamasına destek olan ve sürecin önemli aşamalarında özverili yaklaşımlarıyla katkılar sunan geleceğin öğretmenlerine,

Destekleyici tutumları ile her zaman yanımda olan ve beni her koşulda destekleyen anneme,

Beni motive eden, çalışma azmi aşılayan arkadaşlarıma, ablam Nuray Arslan'a, abim İrfan Göktaş'a ve kuzenlerim Doç. Dr. Aynure Öztekin'e, Ahmet Göktaş'a

Çalışmam boyunca benden yardımlarını esirgemeyen meslektaşlarım Turgut Çetin, Aleyna Türkeş ve Mehmet Çiçek'e sonsuz sevgi teşekkürlerimi sunuyorum.

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ ELEKTRONİK
ÖĞRENMEYE YÖNELİK TUTUMLARI
(Yüksek Lisans Tezi)**

**Gülay Göktaş
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Ocak 2025**

ÖZ

Bu araştırmanın amacı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının elektronik öğrenmeye yönelik tutumlarını belirlemektir. Araştırma 2023/2024 eğitim öğretim yılı güz ve bahar döneminde devlet üniversitelerinin eğitim fakültelerinde öğrenim gören sosyal bilgiler öğretmen adayları ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunun belirlenmesinde kolay ulaşılabilir örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sayısı; 185 kadın ve 67 erkek olmak üzere toplam 252’dir. Bu çalışmada tarama yöntemi kullanılmış ve araştırmanın verileri Google Forms üzerinden toplanmıştır. Araştırmanın verilerinin toplanmasında Haznedar ve Baran (2012) tarafından geliştirilen, “E-Öğrenmeye Yönelik Genel Bir Tutum Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. IBM SPSS 22.0 programı ile elde edilen nicel veriler, araştırmanın amaçları doğrultusunda ölçeğe verilen cevapların bağımsız değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla dağılımın normal olduğu durumlarda parametrik, dağılımın normalliğini sağlamayan verilerin analizinde ise parametrik olmayan testler kullanılmıştır. Bu kapsamda öğretmen adaylarının “Cinsiyet”, “Yaş”, “E-Öğrenme Sürecinde En Fazla Kullanılan Teknolojik Aletler”, “E-Öğrenme Uygulamalarının Öğrenmeye Hangi Düzeyde Katkı Sağladığı” ve “Bilgisayar ve Teknolojik Aletleri Kullanma Düzeyi” değişkenlerinin analizinde bağımsız örneklem için t-testi, “Sınıf” “Anne Eğitim Düzeyi”, “Baba Eğitim Düzeyi” ve “Gün İçerisinde Teknolojik Araç Kullanma Süresi” değişkenlerinin analizinde ise tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Tek yönlü varyans analizinde gruplar arasında meydana gelen farklılığın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi için çoklu karşılaştırma testlerinden Scheffe testi kullanılmıştır. “Öğretmenlik Mesleğini İsteyerek Tercih Etme”, “İnternet Olanaklarına Sahip Olma” ve “E-Öğrenmede Kullanılacak Teknolojik Araçlara Sahip Olma” değişkenlerinin analizinde ise Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının E-Öğrenmeye Yönelik Genel Bir Tutum

Ölçeği'nden aldıkları toplam puanların, e-öğrenmeye yatkınlık düzeyleri 3,52 ile yüksek, e-öğrenmeden kaçış düzeylerinin 2.74 ile orta ve ölçeğin genelinden elde edilen puanın 3,14 ile orta düzeyde ve öğretmen adaylarının lehine olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, e-öğrenme sürecinde en fazla kullanılan teknolojik aletler, e-öğrenme uygulamalarının öğrenmeye hangi düzeyde katkı sağladığı, bilgisayar ve teknolojik aletleri kullanma düzeyi durumuna göre ise anlamlı farklılık göstermezken; öğretmenlik mesleğini isteyerek tercih etme, internet olanaklarına sahip olma ve e-öğrenmede kullanılacak araçlara sahip olma düzeylerinin farklılaşmasına neden olan meddelerdir. Bu kapsamda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının daha fazla olumlu e-öğrenme tutumları geliştirmeleri amacıyla nitel gelenekte akademik çalışmalar yapılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler : Sosyal bilgiler, öğretmen adayı, e-öğrenme, tutum.
Sayfa Adedi : xix 105
Danışman : Prof. Dr. Cemil Cahit Yeşilbursa

**PRE-SERVICE SOCIAL STUDIES TEACHERS' ATTITUDES
TOWARDS ELECTRONIC LEARNING
(M.S. Thesis)**

Gulay Goktas

GAZI UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

January 2025

ABSTARCT

The aim of this study is to determine the attitudes of social studies teacher candidates towards electronic learning. The research was conducted during the fall and spring semesters of the 2023/2024 academic year with social studies teacher candidates enrolled in the faculties of education at public universities. A convenience sampling method was used to select the study group, which consisted of 252 participants: 185 female and 67 male. The research employed a survey method, and data were collected through Google Forms. "General Attitude Scale Towards E-Learning" and "Personal Information Form" which was developed by Haznedar and Baran (2012) used for the collection of data for this study. The quantitative data obtained were analyzed using IBM SPSS 22.0 software. Parametric tests were used when the data distribution was normal, and non-parametric tests were employed for data that did not exhibit normal distribution, to determine if responses differed according to independent variables. In this context, independent samples t-tests were used to analyze variables such as "Gender," "Age," "Most Frequently Used Technological Tools in the E-Learning Process," "The Level at Which E-Learning Applications Contribute to Learning," and "Proficiency in Using Computers and Technological Devices." One-way analysis of variance was applied to variables like "Grade Level," "Mother's Education Level," "Father's Education Level," and "Daily Duration of Technological Device Use." In the one-way analysis of variance, the Scheffé test, one of the multiple comparison tests, was used to determine which groups had significant differences among them. Additionally, the Mann-Whitney U test was conducted for variables like "Choosing Teaching Profession Willingly," "Access to Internet Facilities," and "Ownership of Technological Tools for E-Learning." The findings revealed that the overall scores from the General Attitude Scale Towards E-Learning indicated a high level of predisposition towards e-learning (3.52), a moderate level of e-learning avoidance (2.74), and an overall medium score (3.14) favoring the teacher

candidates. No significant differences were observed in attitudes based on gender, age, grade level, mother's education level, father's education level, technological tools most used in the e-learning process, at what level e-learning applications contribute to learning, computer and technological devices level of use. However, variations were noted concerning the willingness to choose the teaching profession, access to internet facilities, and ownership of e-learning tools. In this context, it can be suggested to conduct academic studies in the qualitative tradition to help social studies teacher candidates develop more positive attitudes toward e-learning.

Key Words : Social studies, teacher candidate, e-learning, attitude.

Page Number : xix + 105

Supervisor : Prof. Dr. Cemil Cahit Yesilbursa

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZ	vi
ABSTARCT	viii
İÇİNDEKİLER.....	x
TABLolar LİSTESİ	xvi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xviii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	xix
BÖLÜM I	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	5
1.3. Araştırmanın Önemi.....	7
1.4. Varsayımlar	7
1.5. Sınırlılıklar.....	7
1.6. Tanımlar.....	8
BÖLÜM II.....	9

KURAMSAL ÇERÇEVE	9
2.1. Uzaktan Eğitim.....	9
2.2. Dünya’da Uzaktan Eğitim	9
2.3. Türkiye’de Uzaktan Eğitim.....	10
2.4. İnternet.....	14
2.5. Elektronik Öğrenme	16
2.5.1. E-Öğrenme Tanımları	17
2.5.2. E-Öğrenmenin Temel Esasları.....	19
2.5.3. E-Öğrenme Çeşitleri	21
2.5.3.1. Senkron (Eşzamanlı) Öğrenme.....	21
2.5.3.2. Asenkron (Eşzamansız) Öğrenme.....	22
2.5.4. E-Öğrenme Sistemlerinin Tasarlanması.....	22
2.5.5. E-Öğrenme Teknolojileri	23
2.5.6. E-Öğrenmenin Avantaj ve Sınırlılıkları	24
2.5.7. E-Öğrenmede Dikkat edilmesi Gereken Hususlar.....	28
2.5.8. E-Öğrenmenin Geleceği ve Güncel Teknolojiler.....	29
2.5.8.1. Mobil Öğrenme (M-öğrenme)	29
2.5.8.2. Yapay Zekâ.....	30
2.5.8.3. Oyun ve Oyunlaştırma.....	30
2.5.8.4. Nesnelerin İnterneti.....	31
2.5.8.5. Giyilebilir Teknolojiler	32
2.5.8.6. Sanal Gerçeklik ve Arttırılmış Gerçeklik.....	32
2.5.8.7. 3D Yazıcılar.....	33
2.5.8.8. Sosyal Ağlar	33
2.5.8.9. Web 2.0 Uygulama Araçları.....	34
2.5.9. E-Öğrenmede Yaşanan Sorunlar Nelerdir?	35

2.6. Sosyal Bilgiler ve E-Öğrenme	35
2.6.1. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve E-Öğrenme	35
2.6.2. Sosyal Bilgiler Derslerinde E-Öğrenme Kullanımı.....	38
2.6.3. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Kullanımına Yönelik Tutumları.....	39
2.7. İlgili Araştırmalar	40
2.7.1. E-Öğrenme ile İlgili Tezler	40
2.7.2. E-Öğrenme ile İlgili Makaleler	43
BÖLÜM III	49
YÖNTEM.....	49
3.1. Araştırmanın Modeli	49
3.2. Çalışma Grubu	49
3.3. Veri Toplama Araçları	51
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	52
3.3.2. E-Öğrenmeye Yönelik Genel Bir Tutum Ölçeği	52
3.4. Veri Analizi.....	53
BÖLÜM IV	56
BULGULAR VE YORUMLAR.....	56
4.1. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Düzeyleri Nedir?	56
4.2. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları Cinsiyete Göre İstatistiksel Olarak Anlamlı Farklılık Göstermekte Midir?	57
4.3. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları Yaşa Göre İstatistiksel Olarak Anlamlı Farklılık Göstermekte Midir?	58
4.4. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sınıf Düzeyine Göre E-Öğrenme Tutumları İstatistiksel Olarak Anlamlı Farklılık Göstermekte Midir?	58

4.5. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları Anne Eğitim Durumuna Göre İstatistiksel Olarak Anlamli Farklılık Göstermekte Midir?.....	60
4.6. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları Baba Eğitim Durumuna Göre İstatistiksel Olarak Anlamli Farklılık Göstermekte Midir?.....	61
4.7. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları Öğretmenlik Mesleğini İsteyerek Seçip Seçmediklerine Göre İstatistiksel Olarak Anlamli Farklılık Göstermekte Midir?	62
4.8. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları İnternet Olanaklarına Göre İstatistiksel Olarak Anlamli Farklılık Göstermekte Midir?....	62
4.9. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları E-Öğrenmede Kullanabilecekleri Teknolojik Araçlara Sahip Olma Durumlarına Göre İstatistiksel Olarak Anlamli Farklılık Göstermekte Midir?	63
4.10. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları E-Öğrenme Sırasında Kullandıkları Teknolojik Alet Durumuna Göre İstatistiksel Olarak Anlamli Farklılık Göstermekte Midir?	64
4.11. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları Günlük İnternete Ayırdıkları Zaman Üzerinde İstatistiksel Olarak Anlamli Farklılık Göstermekte Midir?	65
4.12. Sosyal Bilgiler Öğretmeni Adaylarının E-Öğrenmeye Yönelik Tutumları E-Öğrenmenin Öğrenmeye Katkısına Göre İstatistiksel Olarak Anlamli Farklılık Göstermekte Midir?	66
4.13. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları Teknolojik Alet Kullanım Düzeylerine Göre İstatistiksel Olarak Anlamli Farklılık Göstermekte Midir?	67
BÖLÜM V	68
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	68
5.1. Sonuçlar ve Tartışma	68
5.1.1. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Düzeylerine İlişkin Sonuç ve Tartışma	68

5.1.2. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları Cinsiyete Göre İstatistiksel Olarak Anlamli Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	69
5.1.3. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları Yaşa Göre İstatistiksel Olarak Anlamli Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	70
5.1.4. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sınıf Düzeyine Göre E-Öğrenme Tutumları İstatistiksel Olarak Anlamli Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	71
5.1.5. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları Anne Eğitim Durumuna Göre İstatistiksel Olarak Anlamli Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	71
5.1.6. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları Baba Eğitim Durumuna Göre İstatistiksel Olarak Anlamli Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	72
5.1.7. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları Öğretmenlik Mesleğini İsteyerek Seçip Seçmediklerine Göre İstatistiksel Olarak Anlamli Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Sonuç ve Tartışma	73
5.1.8. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları İnternet Olanaklarına Göre İstatistiksel Olarak Anlamli Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	73
5.1.9. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları E-Öğrenmede Kullanabilecekleri Teknolojik Araçlara Sahip Olma Durumlarına Göre İstatistiksel Olarak Anlamli Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	74
5.1.10. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları E-Öğrenme Sırasında kullandıkları Teknolojik Alet Durumuna Göre İstatistiksel Olarak Anlamli Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Sonuç ve Tartışma	75

5.1.11. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları Günlük İnternete Ayırdıkları Zaman Üzerinde İstatistiksel Olarak Anlamlı Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	76
5.1.12. Sosyal Bilgiler Öğretmeni Adaylarının E-Öğrenmeye Yönelik Tutumları E-Öğrenmenin Öğrenmeye Katkısına Göre İstatistiksel Olarak Anlamlı Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	76
5.1.13. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları Teknolojik Alet Kullanım Düzeylerine Göre İstatistiksel Olarak Anlamlı Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	77
5.2. Öneriler	78
KAYNAKLAR.....	79
EKLER.....	86
Ek 1. Etik Kurul ve Üniversite İzinleri	87
Ek 2. E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği İzin İsteği	100
Ek 3. E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği	102
Ek 4. Kişisel Bilgi Formu.....	103

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. <i>Web 2.0 Uygulamaları ve İşlevleri</i>	34
Tablo 2. <i>Sosyal Bilgilerde Beceri Eğitimi</i>	38
Tablo 3. <i>Çalışma Grubuna Ait Demografik Bilgiler</i>	50
Tablo 4. <i>Veri Toplama Aracının İç Tutarlılık Katsayı Bulguları</i>	53
Tablo 5. <i>Dağılım Normalliğine İlişkin Bulgular</i>	54
Tablo 6. <i>Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Düzeylerine İlişkin Aritmetik Ortalama Puanları</i>	56
Tablo 7. <i>Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutum Duyarlılık Düzeyleri Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Bağımsız Örneklemeler İçin t-Testi Bulguları</i>	57
Tablo 8. <i>Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutum Duyarlılık Düzeyleri Yaş Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Bağımsız Örneklemeler İçin t-Testi Bulguları</i>	58
Tablo 9. <i>Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutum Duyarlılık Düzeyleri Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları</i>	59
Tablo 10. <i>Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutum Duyarlılık Düzeyleri Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları</i>	60
Tablo 11. <i>Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutum Duyarlılık Düzeyleri Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları</i>	61

Tablo 12. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutum Duyarlılık Düzeyleri Öğretmenlik Mesleğini İsteyerek Seçip Seçmedikleri Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Mann-Whitney U Testi Bulguları	62
Tablo 13. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutum Duyarlılık Düzeyleri İnternet Olanakları Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Mann-Whitney U Testi Bulguları	63
Tablo 14. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutum Duyarlılık Düzeyleri E-Öğrenmede Kullanabilecekleri Teknolojik Araçlara Sahip Olma Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Mann-Whitney U Testi Bulguları	64
Tablo 15. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutum Duyarlılık Düzeyleri E-Öğrenme Sırasında Kullandıkları Teknolojik Alet Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Bağımsız Örneklem İÇİN t-Testi Bulguları	64
Tablo 16. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutum Duyarlılık Düzeyleri Günlük İnternete Ayırdıkları Zaman Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları	65
Tablo 17. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutum Duyarlılık Düzeyleri E-Öğrenmenin Öğrenmeye Katkısı Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Bağımsız Örneklem İÇİN t-Testi Bulguları	66
Tablo 18. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutum Duyarlılık Düzeyleri Teknolojik Alet Kullanım Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Bağımsız Örneklem İÇİN t-Testi Bulguları	67

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Uzaktan eğitimin tarihçesi.....	10
Şekil 2. Uzaktan öğrenme ve kapsamı	14
Şekil 3. E-Öğrenme modelleri.....	21

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

ARGE	Araştırma Geliştirme
BDE	Bilgisayar Destekli Eğitim
BT	Bilişim Teknolojileri
DARPA	Savunma İleri Araştırma Projeleri Ajansı
EBA	Eğitim Bilişim Ağı
KKTC	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
KPSS	Kamu Personeli Seçme Sınavı
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
MYK	Mesleki Yeterlilik Kurumu
ODTÜ	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
ÖYS	Öğrenme Yönetim Sistemi
PDA	Kişisel Dijital Asistan
STL	Stereo Lithography
TDK	Türk Dil Kurumu
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye (elektronik öğrenme) yönelik tutumlarının belirlenmesinin gerekçesini ortaya koyan problem durumuna, araştırmanın amacına, alt amaçlarına, önemine, varsayımlarına, sınırlılıklarına ve tanımlarına yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Eğitim, tarihi süreç içerisinde bilim ve teknolojiye yaşanan gelişmeler ile değişime uğramıştır. İnternetin de gelişimi ile eğitim-öğretimin temel taşları olan öğretmen, kara tahta ve kitabın yanında farklı teknolojik araçlar da kullanılmaya başlanmıştır. Eğitim dinamik bir yapıya sahip olduğu için çağın koşullarına göre yöntem ve teknikler aracılığı ile kendini yenilemektedir.

Yaşadığımız çağda teknolojik alanda hızlı değişimler yaşanmaktadır. Bu alanda aklımıza gelen ilk gelişmeler, hayatımızın her alanına girmiş olan ve bizi önemli ölçüde etkileyen bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan değişimlerdir (Dikmen & Tuncer, 2018, s. 97). Teknolojide yaşanan bu değişimler eğitime de yansımış, bütün dünyada daha kolay öğrenmeyi sağlayacak materyaller, filmler, şeritler, bantlar, slaytlar ile bunları göstermeyi sağlayan sinema ve projeksiyon makineleri, teypler, tepegöz gibi eğitimsel cihazlar ile birçok laboratuvar araçları kullanılmaya başlanmıştır (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 1983, s. 4).

BouJaoude'e göre (2002) teknoloji, günümüz küresel dünyasında toplumun alışkanlıklarını etkilemektedir. Dünyada eğitim politikalarına yön verenler ve araştırmacılar, bilim ve teknolojinin modern toplumların oluşturulmasında belirleyici rol üstlendiği konusunda fikir birliği içindedir. Hurd (1998) ise, teknolojiye gelişmeler ile bilimin modern hayatın en

tipik özelliklerinden biri olduğunu söyleyerek günümüz toplumların şekillenmesinde teknoloji kullanımının önemine dikkat çekmektedir (Boujaoude, 2002 ve Hurd, 1988'den aktaran Erbudak, 2021, s. 1).

Teknolojinin gelişmesi, eğitimde bilgi ve iletişim teknolojilerinin yaygınlaşmasıyla birlikte uzaktan eğitimde önemli ölçüde gelişme göstermiştir (Haznedar, 2012, s. 13). Uzaktan eğitim, çeşitli lokasyonlardaki öğrencileri, öğretmenleri ve eğitim materyallerini bir araya getirmek için iletişim teknolojilerinin kullanılmasını içeren kurumsal bir eğitim şeklidir. Basitçe ifade etmek gerekirse, uzaktan eğitim farklı yöntemlerde, ortamlarda ve kurumsal ortamlarda ortaya çıkabilir, bir veya birden fazla öğretmeni kapsayabilir, farklı eğitim düzeylerine, yaş gruplarına hitap edebilir, çeşitli teknolojilerden, öğretim yöntemlerinden, felsefi ve stratejik yaklaşımlardan yararlanabilir (Gülbahar, 2022, s. 2). Kaya (2002), bu disiplini “Fırsat eşitsizliğine çözüm sunan, isteyen herkese yaşam boyu eğitim sağlayan, aynı zamanda eğitimin bireysel ve toplumsal birtakım amaçlarının gerçekleştirilmesine katkı sağlayan bir disiplin” olarak tanımlamaktadır. Bu disiplin eğitim teknolojilerinin kullanımına ve kendi kendine öğrenmeye dayanmaktadır (s. 21).

Günümüzde hayatımızın her alanında kullanıyor olduğumuz iletişim teknolojileri ve bilgi, dijital mecralarda sürekli yer değiştirmektedir. Bu değişiklik eğitim-öğretim bağlamında düşünüldüğünde karşımıza çıkacak olan kavram e-öğrenme olduğu görülmektedir. En yalın hali ile e-öğrenme, “öğretim etkinliklerinin elektronik ortamlarda yürütülmesi veya bilgi ve becerilerin elektronik teknolojiler aracılığıyla aktarılması” şeklinde tanımlanmaktadır (Gülbahar, 2022, s. 2). Elektronik öğrenmenin kısa şekli olan e-öğrenme, uzaktan eğitimin kapsadığı bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır (Haznedar, 2012, s. 13).

Diğer teknolojilerde olduğu gibi internet teknolojilerinde gelişmeler meydana gelmekte ve bu durum içinde bulunduğumuz dünyadaki dengelerin yönünü değiştirmektedir. Bu sebeple e-öğrenme yöntemini gerçekleştirebilmek için internet ve teknolojiye duyulan ihtiyaç gözle görülür bir şekilde artmaktadır (Dikbaş, 2012, s. 9).

İnternetin yaygınlaşması ve zamanla gelişmesi ile internete erişim kolaylaşmıştır. TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) “Hane halkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması” başlıklı raporunda, internete erişim hane oranını %92, internet kullanan kişi oranını %82,6 olduğunu belirtmektedir. Bu verilere göre internet kullanımı yüksek bir yaygınlaşma oranına sahiptir ve eğitim öncelikli olmak üzere, bankacılık, sağlık, ticaret, alışveriş gibi farklı alanda kolaylık sağlamaktadır (TÜİK, 2021). İçinde bulunduğumuz çağda internet ve teknolojik araçlar öylesine yaygınlaşmıştır ki internetin ve teknolojik araçların bu denli hayatın içinde

yer alması kişilerde internet ve teknoloji kullanımını adeta zorunlu hale getirmiştir (Tatlı, 2018, s. 3). Teknolojinin gelişmesine paralel olarak toplumun da değişmesi, teknolojik yenilikleri takip edip kullanabilmesi gerekmektedir. Dünya modern toplum yolunda ilerlerken ve hayatı kolaylaştırırken teknolojiyi takip edemeyen toplumlar çağın gerisinde kalmaktadır. Çağın gereklerine uygun olarak öğretim programları da güncellenmekte ve teknoloji konuları programa dahil edilmektedir. Bu nedenle 2005 yılı öğretim programlarında olduğu gibi 2018 öğretim programında sosyal bilgiler dersi öğrenme alanlarından biri de “Bilim-Teknoloji ve Toplum” olarak belirlenmiştir (MEB, 2018).

Ülkemizde yapılandırmacı eğitim yaklaşımına 2005 yılında geçilmiştir. Yapılandırmacı yaklaşımla hazırlanan ilk ve ortaokul sosyal bilgiler programlarında öğrencilere teknolojik ve bilimsel konuların eleştirel düşünce, karar verme, problem çözebilme, merak, sorgulama, gözlem, bilimsel araştırma ve inceleme yapabilme içerikleri mevcuttur. Öğrencilerin bu becerileri kullanabilmeleri için “sosyal bilimcilerin çalışma prensiplerini” öğrenmeleri bilimsel çalışmalar yapabilmeleri açısından önemlidir. MEB 2005 ve 2018 sosyal bilgiler dersi öğretim programlarını incelediğinde sosyal bilgiler gelenekleri bakımından en yaygın ikinci geleneğin sosyal bilimler olarak sosyal bilgiler olduğu görülmektedir (Erbudak, 2021, s. 8). Bu gelenek öğrencilerin adeta bir sosyal bilimci gibi, sosyal bilimlerin çalışma yöntemlerini kullanarak, günlük hayatta karşılaştıkları problemleri bilimsel bir bakış açısıyla çözebilmelerini sağlamaktadır. Sosyal bilimler olarak sosyal bilgiler yaklaşımını benimseyenlere göre uygun demokratik ortama sahip vatandaşlar için en iyi hazırlık, sosyal bilimcilerin benimsediği düşünme stillerini içeren bir eğitim sisteminin olmasıdır (Yeşilbursa, 2015, s. 65).

İnternet, kişilerin iletişim ve alışveriş tarzlarını değiştirmekle kalmamakta, bireylerin öğrenme stillerinin de değişimine neden olmaktadır (Dikbaş, 2012, s. 9). Bu nedenle; “Gelecek neslin modern bir eğitim-öğretim sistemi içerisinde gelişip değişen dünyaya ayak uydurabilmesini sağlamak için bilimsel okuryazar bireylerden oluşan toplum oluşturabilmeye ihtiyaç vardır” (Erbudak, 2021, s. 2).

Gelişen ve yaygınlaşan teknolojiyi kendi yararına kullanabilen Z kuşağı bu sayede bilgiyi, kendinden önce gelen kuşaklardan hiç olmadığı kadar hızlı elde etmektedir. Yeni bir bilgi elde etmek için kâğıt üzerinde tarama yapma yeterliliğine sahip Y kuşağına rağmen Z kuşağı elde etmek istediği bilgiyi hızlı bir şekilde ve birçok dilde kanıtlanmış kaynaklardan elde etme yeterliliğine sahiptirler. Bu noktada Z kuşağını kendinden önceki kuşaklardan ayıran önemli farklardan biri kuşkusuz “hız”dır. Genel itibari ile teknolojinin Z kuşağına sağladığı

en önemli kolaylıkların başında hızın olduğunu görmekteyiz. Bu bireyler hızlı yemek yiyor, hızlı öğreniyor, hızlı sosyalleşiyor. Bu yeni nesil birçok şeyi olabildiği kadar hızlı yapmak istemektedir. Genellikle “yarar” ilkesi ile hareket ettikleri ve gerçekçi oldukları saptanan bu yeni nesil “hızın onlara yarar sağladığı gerçeği”nin bilincinde hareket etmektedir (Karakeçili, 2019, s. 12).

Teknolojik araçları, “öğrenme deneyimleri açısından” değerlendirdiğimizde, “uzaktan eğitim teknolojilerinin olumlu ve olumsuz sonuçlarının olduğu belirlenmiştir” (Gülbahar, 2022, s. 78). Teknolojinin eğitimde kullanılması, bina ve dersliklere gerek duyulmaması, daha az eğiticiye gerek duyulması, basılı materyal gerektirmemesi gibi açılardan ekonomiklik sağlarken her yerde ve her zaman ulaşılabilir, hız ve herkesin girebilmesi ile de eşitlik sağlaması bakımlarından olumludur. Ama diğer yandan teknolojik araçların pahalı olması, internet olanaklarının kısıtlı olması, ağ alt yapılarının yetersiz olması açılarından da olumsuzdur (Biçer, 2019, s. 37-44).

Günümüzde oldukça fazla sayıda okul ve üniversite e-öğrenme araçları ile eğitim vermektedir. Böylece e-öğrenme öğrencilere hem finansal hem de zaman açılarından tasarruf etme imkânı sağlamaktadır. Günümüz küresel dünyasında tüm veriler mekân kısıtlamasının olmadığı öğrenmelerin çok daha yararlı ve eşit olanaklar sunması bakımından e-öğrenmenin büyük öneme sahip olduğunu göstermektedir (Dikbaş, 2012, s. 3-4).

Yaygın bir kullanıma sahip e-öğrenmenin etkili bir öğretim materyali olması için öğretmenin bu konuda bilgi ve deneyim sahibi olması gerekmektedir. Öğretmenin dersten önce, ders sırasında ve dersten sonra ne yapması gerektiğini önceden planlaması, kullanacağı materyalleri belirleyerek hazırlık yapması büyük önem taşımaktadır. Böylece e-öğrenmenin eğitim materyali olarak kullanımının etkililiği artacaktır. Aksi takdirde yararlı olması beklenen öğrenme süreci negatif sonuçlara yol açabilecektir. Gülbahar (2022), e-öğrenme faaliyeti gerçekleştiren eğitimcilerin, “dersi plânlama ve yönetme yeterliliğine sahip, çeşitli beceri ve deneyimi olan, ders anlatımı esnasında sözselsel ve görsel materyalleri etkin kullanabilen, farklı grupları aynı anda yönetebilen, etkinlikleri koordineli bir şekilde uygulayabilen ve etkili iletişim yeterliliğine sahip” olmaları gerektiğini belirtmektedir (s. 14).

Okullarda uygulanan öğretim programlarının amaçlarına ulaşabilmesinde eğitimciler büyük öneme sahiptir. Öğretim programlarının amacı ne olursa olsun programı uygulayan eğitimcilerin bakış açıları ile program yeniden yorumlanmaktadır. Bu da eğitim sürecinde eğiticinin çok önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir. Bu nedenle öğretmenlerin

kendilerini iyi yetiştirmesi öğretim programlarının amaçlarına uygun, çağdaş bir toplum oluşturmada ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Ayrıca günümüzün modern bilimini ve sürekli gelişim halindeki teknolojiyi takip ediyor olmaları mesleki bakımdan oldukça önemli bulunmaktadır (Erbudak, 2021, s. 6-7). Öğretmen yeterlilikleri bu kadar önemliyken ve teknoloji hızla gelişiyorken donanımlı öğretmenler yetiştirmek gelecek nesle yapılacak en önemli yatırımdır. Bu nedenle eğitimcileri en donanımlı şekilde yetiştirmek amacıyla onlara daha öğretmen adayırken büyük önem verilmelidir. Çünkü, “Sosyal bilgiler öğretmenlerini, yarının toplumları için bir yandan bilim ve teknoloji üretebilecek ve sosyal değişmeye uyum sağlayabilecek vatandaşlar yetiştirmek, öte yandan hafıza mekanlarının aktarılması ve sürekli yeniden oluşturulmasına katkıda bulunmak gibi zor gir görev beklemektedir” (Ata, 2013, s. 11). Bu nedenle öğretmen adaylarını yetiştirirken bilime, teknolojik gelişmelere, uzaktan eğitime ve e-öğrenmeye karşı tutumlarını iyi bilmek gerekmektedir. Tutum, e-öğrenmede başarıyı etkilemekte, verimliliği arttırmakta, güdülenmeyi ve bilgilerin uygulamaya geçişini etkilemektedir. Bu sebeple e-öğrenme süreçlerinde öğrenci ve öğreticilerin tutumları öğrenme süreçlerine başlamadan tespit edilerek gerekli önlemler alınmalıdır. Bu tespitlerin süreçteki motivasyon, güdülenme, etkililik, verimlilik ve başarıyı artırma amaçlı fikirler üretmede önemli etkileri olacaktır (Biçer, 2019, s. 47-48). Öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumlarının sürecin başında tespit edilmesi olumlu tutum geliştirmelerine yönelik düzenlemeler yapılmasını sağlayarak e-öğrenme süreci için harcanacak emek, vakit ve maliyetin minimum düzeyde olmasını sağlayacaktır. Böylece daha kaliteli eğitim, kalıcı öğrenme ve başarı düzeyi yüksek öğrenci hedefinin gerçekleştirme fırsatı yakalanmış olacaktır (Haznedar, 2012, s. 6-7). Öğretim programlarının amaçlarına ulaşp ulaşamamasında yine en önemli etkenlerden biri tutumlardır. Nitekim yapılan çalışmalar, öğretim programlarını güncellenmeden önce tutumların tespiti neticesinde eksikler giderilerek ve gerekli önlemler alınarak güncellemelerin yapılması gerektiği yönündedir. Öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumlarının tespiti amacıyla çeşitli araştırmalar yapılmış olsa da sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tutumlarına yönelik daha önce herhangi bir çalışma yapılmadığından bu çalışma ile önemli bir eksikliği gidereceği düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumlarını incelemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

1. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyleri nedir?
2. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenme tutumları cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenme tutumları yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?
4. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenme tutumları sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?
5. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenme tutumları anne eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?
6. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenme tutumları baba eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?
7. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenme tutumları öğretmenlik mesleğini isteyerek seçip seçmediklerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?
8. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenme tutumları internet olanaklarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?
9. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenme tutumları e-öğrenmede kullanabilecekleri teknolojik araçlara sahip olma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?
10. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenme tutumları e-öğrenme sırasında kullandıkları teknolojik alet duruma göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?
11. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenme tutumları günlük internete ayırdıkları zaman üzerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?
12. Sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumları e-öğrenmenin öğrenmeye katkısına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?
13. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenme tutumları teknolojik alet kullanım düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Değişen dünyada teknoloji hızlı gelişmekte ve bireylerin hayatına büyük değişiklikler getirmektedir. İnternetin yaygınlaşması insanların sosyalleşme, eğlence, alışveriş ve eğitim alışkanlıklarında da değişikliklere neden olmaktadır. İnternet ve teknolojinin gelişmesi ile akıllı telefon, tablet, bilgisayar gibi cihazlar da gelişmekte ve hızla yaygınlaşarak hayatımızda önemli bir yere sahip olmaktadır. Yaşadığımız toplumun ihtiyaç duyduğu kişiler yetiştirmeyi hedefleyen öğretmenlerden beklenen bilgi becerisi ile donatılmış, teknolojiyi kullanabilen ve öğrenmeyi öğrenmiş kişiler ortaya çıkarmaktır (Akkoyunlu & Kurbanoglu, 2003'ten aktaran Sakallı, 2015, s. 6).

Bu çalışma teknolojik olanakların gelişmesi sonucu e-öğrenmeye yönelik Sosyal Bilgiler dersi öğretmen adaylarının duyarlılıklarını ortaya koyması bakımından önemlidir. Alanyazın taraması incelendiğinde bazı branş ve alanlarda e-öğrenmeye yönelik çalışmaların mevcut olduğu, sosyal bilgiler eğitimi alanında böyle bir çalışmanın olmadığı görülmektedir. E-öğrenmenin Sosyal Bilgiler dersi kapsamında böyle bir çalışmanın yapılmamış olması bu alanda bir boşluğun doğduğunu göstermektedir. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının gelecekte eğitim veren bireyler olacağı ve eğitimin e-öğrenmeye doğru evrileceği düşünüldüğünden, e-öğrenmeye yönelik tutumlarının tespit edilmesinin önemli olduğu görülmektedir. Böylece gerekli önlemlerin alınması sağlanarak alandaki eksikliğin kapatılacağı düşünülmektedir. Yapılan çalışma sosyal bilgiler öğretmen adaylarına ve alana önemli katkı sağlayacaktır.

1.4. Varsayımlar

- Araştırmada kullanılan ölçeğin katılımcılar tarafından samimi ve objektif bir şekilde cevaplandığı varsayılmıştır.
- Verilerin toplanması esnasında katılımcıların dış ortamlardan etkilenmedikleri varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

- Araştırma 2023-2024 eğitim-öğretim yılı ile sınırlıdır.
- Araştırma çalışma grubundaki sosyal bilgiler öğretmen adayları ile sınırlıdır.

- Araştırma veri toplama araçlarında (anket) yer alan sorularla sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

İnternet: “Var olan verileri ve bilgileri bilgisayar veya birçok teknolojik cihazlar aracılığıyla aktarmayı sağlayan iletişim ağıdır” (Siber Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı [SİBERAY], 2022).

E Öğrenme: “Uzaktan eğitimin içinde yer alan, internet aracılığı ile öğrenen ve öğretene farklı mekân ve zamanda olmalarına fırsat sunarak gerçekleştirilen eğitim faaliyetleridir” (Dikbaş, 2006).

Uzaktan eğitim: “Teknoloji sayesinde zamandan ve mekândan bağımsız olarak gerçekleştirilen bir eğitim sistemidir” (Demir, 2004).

Çevrim içi öğrenme: “Bireysel ve grup ortamında eşzamanlı ve eşzamansız iletişim sağlayan internet tabanlı bir dizi uygulamayı temsil eder” (Çekerol, 2020, s. 14).

Tutum: “Belirli birtakım kişi, nesne ve olaylara karşı sürekli olarak aynı biçimde davranmamıza neden olan öğrenilmiş bir eğilim” (Türk Dil Kurumu [TDK], 2017).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Uzaktan Eğitim

Eğitim kökleri insanlık tarihi kadar eskiye dayanan bir kavram olup günümüze kadar evrimini sürdürerek devam eden bir kavramdır. Eğitimin geçirdiği değişim ve dönüşümler her dönemin kendi içindeki dinamiklerine göre şekillenmektedir. “Eğitim, kısıtlanamayacak bir faaliyet olup, geçmişten günümüze kadar farklı ihtiyaçlar ve zorluklar karşısında aksatılmadan devam ettirilmesi için çözümler üretilmiş önemli bir süreçtir” (Biçer, 2019, s. 16). Bu şekillenme sürecinin günümüzde devam ettiği gibi gelecekte de devam etmesi muhtemeldir. Eğitim, meydana gelen her türlü gelişmeden etkilenmektedir; özellikle de teknolojik gelişmelerden. Bu nedenle teknolojinin gelişmesi eğitimde de bazı değişim ve dönüşümler yaşanmasını sağlamaktadır. Teknoloji, insanın maddi çevresini denetlemek ve değiştirmek amacıyla geliştirdiği araç gereçlerle bunlara ilişkin bilgilerin tümü olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2023).

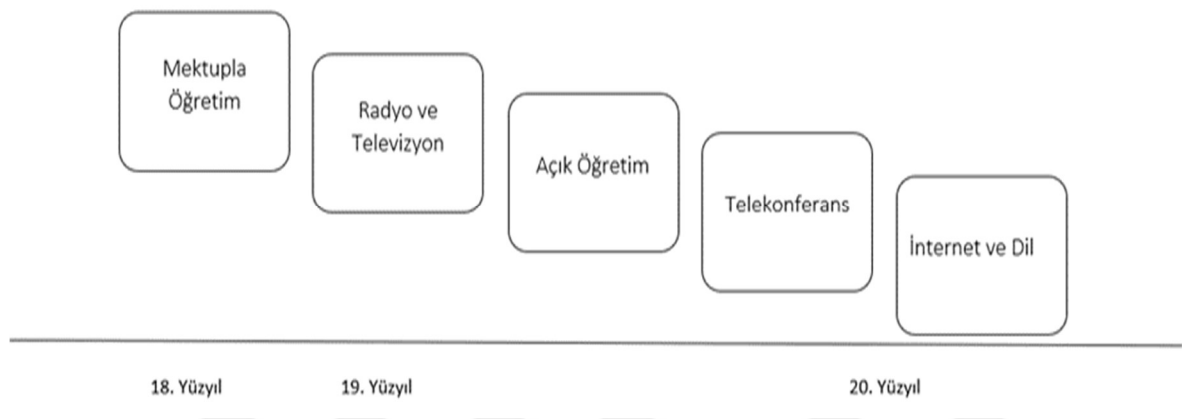
Kaya (2002), uzaktan eğitimi; “Fırsat eşitsizliğine çözüm getiren, isteyen herkese yaşam boyu eğitim sağlayan ve bunların yanı sıra eğitimin bir dizi bireysel ve toplumsal amaçlarının gerçekleştirilmesine katkıda bulunabilen, eğitim teknolojilerinden yararlanmaya ve daha çok kendi kendine öğrenmeye dayalı olan bir disiplin” olarak tanımlamaktadır (s. 9). Uzaktan eğitim terimi farklı ifadeleri bünyesinde barındırmaktadır. Kaya (2002), bu terimleri şöyle sıralamaktadır: “mektupla eğitim, evde çalışma, dış çalışma, uzaktan öğretim ve uzaktan öğretme, uzaktan öğrenim ya da uzaktan öğrenmedir” (s. 9).

2.2. Dünya’da Uzaktan Eğitim

Geçmişten günümüze doğru bu kavramların kullanılması içinde bulunulan dönemin eğitime etkileri ile gerçekleşmektedir. Uzaktan eğitim hayatımıza teknoloji ve küreselleşme ile son

zamanlarda daha çok yer almaya başlamasına rağmen uzaktan eğitimin tarihi 1800’lü yıllara dayanmaktadır. İlk olarak İngiltere’de 1840’lı yıllarda Isaac Pitman’ın mektup kullanarak öğrencilere dini eğitim vermeye başlaması ile uzaktan eğitimin temelli atılmıştır (Biçer, 2019, s. 17). Daha sonra ABD, Almanya ve Fransa da mektup yoluyla uzaktan eğitimler verilmiştir.

Uzaktan Eğitim terimi, ilk olarak 1892 yılında Wisconsin Üniversitesi’nin kataloğunda geçmiş ve bu terim 1906 yılında William Lighty tarafından yazılan bir yazıda geçmiştir (Adıyaman, 2002; Biçer, 2019, s. 17).

Şekil 1. Uzaktan eğitimin tarihçesi (Gülbahar, Y. (2022). *E-öğrenme* (7. Baskı). Ankara: Pegem, s. 26.)

Uzaktan eğitim, savaş zamanlarında eğitim verebilmek ve halkı ulaşım, çiftçilik gibi alanlarda bilgilendirmek amacıyla kullanılmıştır. Böylece çeşitli alanlarda, farklı mekân ve zamanlarda kişilere eğitim verilebilmesi teknoloji ve kitle iletişim araçlarının gelişmesiyle radyo-televizyon yayınları, görüntü ve ses kayıtları, telefon, bilgisayar teknolojileri ile gerçekleştirilmeye başlanmıştır. O dönemde geliştirdikleri projelerle İsveç, Yeni Zelanda, Tayland, Hindistan, Güney Afrika, Kanada, Hollanda gibi ülkeler uzaktan eğitim sistemlerinin temelini oluşturmuşlardır (Biçer, 2019, s. 17). Günümüzde ise çeşitli nedenlerle en yaygın şekilde; Çin, Japonya, ABD, Kore, İsveç, Norveç gibi ülkeler uzaktan eğitimi kullanmaktadır (Gülbahar, 2022, s. 35).

2.3. Türkiye’de Uzaktan Eğitim

Türkiye’de uzaktan eğitim ile ilgili ilk adımlar dünyada olduğu gibi mektupla öğretim olarak 1927 yılında atılmıştır. Latin Alfabesinin 1928 yılında kabulü ile okuma yazma oranını

artırmak için yapılan çalışmalar hız kazanmış, 1950’lerde Millî Eğitim Bakanlığı ve özel kuruluşlar yabancı dilde uzaktan eğitim uygulamaları gerçekleştirmiştir. 1951 yılında Öğretici Filmler Merkezi ve daha sonra da Mektupla Öğretim Merkezi kurularak aktif bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. 1968 yılında Radyo ve Televizyonla Eğitim Merkezi, 1982’de Bilişim Merkezi kurulmuştur. Yine aynı yıl teknolojik olanakların gelişmesi ile Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi’nde uzaktan eğitim modelini uygulamaya başlamıştır (Biçer, 2019, s. 19).

Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi halen uzaktan eğitim yoluyla, Türkiye, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) ve Batı Avrupa’da yaşayan Türk vatandaşlarına diploma imkânı sağlamaktadır (Çukadar & Çelik, 2011, s. 33). Ahmet Yesevi Üniversitesi, uzaktan eğitim faaliyetlerini, 2001 yılında Türk Dünyasına yönelik internet ortamında etkileşimli olarak başlatmıştır. 2002-2003 yılında Türkistan Uzaktan Eğitim Fakültesi uzaktan eğitim faaliyetlerini internet ortamında yürütmeye başlamıştır. Günümüzde birçok üniversite sertifika programı, ön lisans, lisans ve yüksek lisans ders ve sınavlarını uzaktan eğitim faaliyeti şeklinde gerçekleştirmektedir. 2016 verilerine göre Türkiye’de, 193 üniversitede 100 uzaktan eğitim merkezinde ve 3 açık öğretim fakültesinde uzaktan eğitim faaliyeti gerçekleştirilmektedir. Bunlardan bazıları şöyledir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi, Ankara Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) Uzaktan Eğitim Programları, Sakarya Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi, Gazi Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi, Hacettepe Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi, Ahmet Yesevi Üniversitesi (Gülbahar, 2022, s. 34).

Odabaş (2004), geçmişi çok eskilere dayanan uzaktan eğitim faaliyetlerinin nasıl meydana geldiğini maddeler halinde şöyle ifade etmektedir:

- Küreselleşmeyle beraber toplumsal değişimler ve insan yaşamından etkilenen maddi ve toplumsal koşulların farklı bir boyut kazanması.
- Toplumsal ve ekonomik durumların değişimi sonucu yetişmiş iş gücüne ihtiyaç duyulmasına karşın çalışan insan gücünde tersi yönde azalma görülmesi.
- Günümüzde bilginin işgücü ve sermaye gibi etmenleri yerinden ederek ekonomik yönden mühim bir hale gelmiş olması.
- İletişim, bilgisayar teknolojileri gelişme ve değişim göstermiş, böylece bilginin çok daha hızlı bir şekilde yaygınlaşması sonucu doğru ve güncel bilgiye duyulan ihtiyaç artışı.

- Eğitime olan ihtiyacın sadece okullarda değil, yeni ekonomik ve toplumsal durumlara uyum gösterebilmesi amacıyla personel ve işçilerin eğitiminde de ihtiyaç duyulmaya başlanması (s. 2).

Uzaktan eğitim bu nedenleri karşılamak için geliştirilmektedir. Uzaktan eğitimin amacına baktığımızda: “Eğitimin aksamasına sebep olan zaman ve coğrafi engellerin ortadan kaldırılması yoluyla, gelişen teknolojik sistemlere ayak uydurabilen, zaman ve mekân durumlarından etkilenmeden insan eğitimine katkı sunabilen sistemler aracılığı ile insanlara eğitim-öğretim imkânı sunmaktır” (Özbay, 2015, s. 378).

...“Uzaktan eğitim, uzak mekânların ulaşım sorununa çözüm olması, eğitimde fırsat eşitliği sağlaması, engeli bulunan ve çeşitli sebeplerle eğitim alamamış veya aldığı eğitimi yarıda bırakmış olan kişilere şans tanıması, yaşam seyrini bozmadan ekonomik zaman kullanımı yaratması, öğrencilerin tek başına eğitimi gerçekleştirmesine yardımcı olması gibi nedenlerle gerek Türkiye’de gerekse dünyada toplumsal gelişim adına önemli bir konuma sahip olmayı başarmıştır.” (İşman, 2011, s. 3)....

Eğitim öğretime büyük avantajlar sağlayan uzaktan eğitimin yararları şu şekilde listelenebilir:

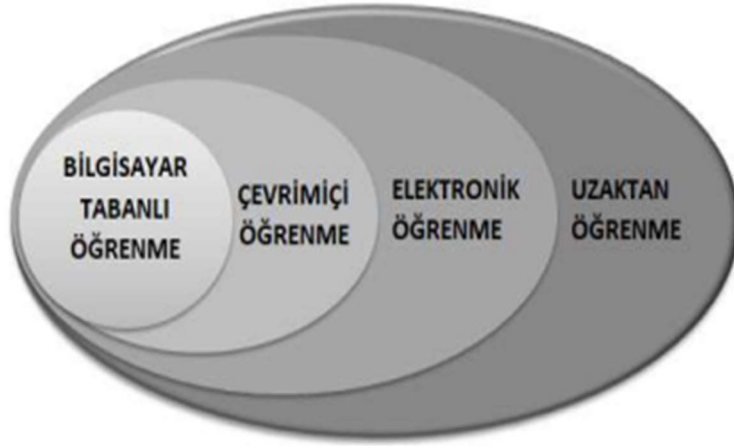
- Öğretmen ve öğrencilerin planladıkları zamanda, herhangi bir yerde toplanmadan, evlerinden ya da bulundukları mekândan eğitim-öğretim aktivitelerine erişim esnekliği sağlar.
- Yaş şartı gözetmeksizin tüm bireylere eğitim alma olanağı sunar.
- İlk elden (yaşantı, deneyim, çevre vb.) bilgiye ulaşılmasında kolaylık sağlar.
- Eğitim alan bireye anlamadığı konularda istediği kadar tekrar edebilme olanağı sunar.
- Eğitim alan bireye materyal ve etkinlikler anlamında işitsel, görsel tasarımların yanı sıra teknolojiyle birlikte çeşitli eğitim olanakları sunarak etkili öğrenmeyi sağlar.
- Öğrencinin motivasyonunu artırmayı sağlar.
- Eğitim alan bireyin, kendi öğrenme sorumluluğunu almasını sağlar.
- Eğitim alan bireyin konu hakkında istediği sayıda ve çeşitli uzmanlardan bilgi almasını sağlar.
- Bireyin kendi hızına göre öğrenmesini ve bağımsız öğrenmeyi sağlar.
- Eğitim öğretimde ekonomiklik sağlar.
- Eğitim programlarında olduğu kadar öğretim materyallerinde de standarttı sağlar.

- Eğitimde asıl hedefi fırsat eşitliğidir.
- Eğitim alan bireylerin kendi kendine öğrenme, karar verebilme ve girişimcilik gibi becerilerinin gelişmesini sağlar.
- Problem çözme, analiz edebilme gibi üst düzey becerilerin kazanılmasında fayda sağlar (Biçer, 2019, s. 19-20).

Eğitim ve öğretime birçok yönden önemli avantajlar sağlayan uzaktan eğitimin bazı yönlerden sınırlılıkları da bulunmaktadır. Bu sınırlılıklar şu şekilde listelenebilir:

- Yüz yüze eğitim ilişkilerinde zorlanmaların yaşanması.
- Öğrencilerin sosyalleşememesi.
- Yardım almadan ve kendi kendine öğrenme becerisi olmayan öğrencilerde yeterince etkili olamama.
- Bir işte çalışan öğrenci ya da herhangi bir bireyin dinlenme zamanını alma.
- Uygulamalı derslerden yeterince verim alamama.
- Tutum ve beceri kazandıracak davranışların kazandırılmasında yeterince etkili olamama.
- Ulaşım olanaklarına, teknolojik araçlara ve iletişim teknolojilerine bağımlı olma (Kaya, 2002, s. 20).

İçinde bulunduğumuz çağda bilgi iletişim teknolojileri ve internet ve yeni teknolojiler büyük bir hızla gelişmeye devam etmektedir. Bu teknolojilerin eğitim alanında kullanılmasıyla eğitimde birçok yeni kavram ortaya çıkmakta ve yeni eğitim ortamları doğmaktadır. Bu kavramlar; Web Tabanlı Öğrenme, e-Öğrenme, Ters Yüz Öğrenme, Harmanlanmış Öğrenme, Bilgisayar Destekli Eğitim, Mobil Öğrenme, İnternet Destekli Eğitim, Açık Öğretim, Çevrim içi Eğitim'dir. Bazen birbirlerinin yerine veya birbirlerinden farklı olarak kullanılan bu kavramlar; birbirlerini kapsar ya da ayrı bir kavram olarak kullanılmaktadır. Urdan ve Weggen (2009, s. 9) bu kavramları basit şema ile belirtmektedir (Biçer, 2019, s. 22).

Şekil 2. Uzaktan öğrenme ve kapsamı (Biçer, H. (2019). *E-öğrenmeye yönelik tutum: Ölçek uyarlama çalışması*. Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.)

2.4. İnternet

İnternet, temel anlamıyla “genel ağ” anlamında kullanılmaktadır. İnter (national) net (work) kelimelerinin bir araya gelmesiyle “uluslararası ağ” anlamına gelmektedir. Bilgisayar ağlarının birbirine bağlanmasıyla oluşan, yöneticisi ve sınırlaması olmayan bu iletişim ağına internet denilmektedir (TDK, 2023)- ERİŞİM 17.12.2023. Başka bir ifade ile internet, dünya üzerinde ortak bir protokole dayalı olarak, milyonlarca bilgisayar ve ağın iletişim kurup birbirlerinin kaynaklarını etkili ve hızlı şekilde paylaşarak tüm bilgisayarları birbirine bağlayan uluslararası bir sistemdir (Biçer, 2019, s. 23).

İnternet dünya çapında bir ağ sistemine sahip olup “World wide web” (www) olarak ifade edilmektedir. “Transmission Control Protokol (TCP)” ya da “İnternet Control Protokol (ICP)” olarak isimlendirilen bir protokol kapsamında faaliyet göstermektedir (Oğuz, 2021, s. 93). İnternet ilk olarak nükleer saldırı ya da savaş gibi durumlarda bilgisayarların zarar görmesi göz önünde bulundurularak askeri alandaki birimlerin iletişimini sağlamak amacıyla ABD savunma bakanlığı bünyesinde The Defense Advanced Research Projects Agency (DARPA) biriminde kurulmuştur. 1990 yılında TCP/IP protokolü ile ticari ve halka açık hale gelmiş ve böylece büyük gelişim göstermiştir.

Türkiye’ye internet bağlantısı 1991 yılında, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) ve ODTÜ iş birliği ile getirilmiştir. 1993 yılına gelindiğinde ilk olarak ODTÜ tarafından gerçekleştirilen bağlantı ilerleyen yıllarda Ege Üniversitesi, İstanbul Teknik

Üniversitesi (İTÜ), Boğaziçi Üniversitesi, Gazi Üniversitesi gibi üniversiteler tarafından kullanılmaya başlanmıştır (Biçer, 2019, s. 23-24).

İnternetin dünya çapında kullanılmasını ucuz ve oldukça geniş bir bilgi kaynağına sahip olması sağlamaktadır. Ayrıca eğitim başta olmak üzere, iletişim kurma, e-posta alma/gönderme, sağlık hizmetleri, film izleme, bankacılık işlemleri, oyun oynama, sosyalleşme, müzik dinleme, alışveriş yapma, resmi işlemler gerçekleştirme, eğlence, bilgi toplama ve yayma amaçlı birçok hizmet sunması hayatı kolaylaştırdığından hızla yaygınlaşmaktadır (Biçer, 2019, s. 24).

İnternet, hayatımızın hemen hemen her alanına girmiş bulunmaktadır. İnternetten yararlanılan alanlardan biri de eğitimidir. İnternet, eğitim sisteminde oldukça yaygın şekilde kullanılmaktadır. Günümüz bilgi toplumunda en değerli öğrenme ortamlarından biri olan internetten ilköğretim, ortaöğretim, lisans, yüksek lisans ve doktora seviyelerindeki eğitim ortamlarında faydalanılmaktadır. “İnternet, öğrenme süreçlerini destekleyerek veya öğrenmeyi tamamen bu ortamlar üzerinden gerçekleştirme fırsatları sunarak öğrenme faaliyetlerinden ayrı düşünilemeyen bir kavram olmuştur. Hatta öyle ki internet, matbaanın icadından sonraki en büyük devrim olarak ifade edilmektedir” (Düzakın & Yalçınkaya, 2008, s. 225).

İnternet, uzaktan eğitimin olmazsa olmazıdır. Uzaktan eğitimde öğrenci ve öğretmenleri buluşturan, öğrenme ortamı sağlayan internet, etkileşim, hız ve ekonomiklik sağlamaktadır. Böylece öğretmen ve öğrenciler zamanı daha etkili şekilde kullanabilmektedir. İnternet eğitimde bireyselleşme imkânı verir ve bu bazı öğrencilerin yüz yüze iletişim kurma korkusu yaşamasının önüne geçmektedir. İnternet aracılığı ile yapılan eğitimlerin öğrenciye cazip gelerek örgün eğitim yerine uzaktan eğitimi tercih etmesi ve harcanan giderlerinde daha az olması nedeniyle birçok eğitim kurumu internet üzerinden eğitimleri tercih etmektedir (Oğuz, 2021, 93-94).

...MEB ile Ulaştırma Bakanlığı arasında MEB’e bağlı okul ve kurumlara kesintisiz internet bağlantıları kurulmasına yönelik Türk Telekom A.Ş. ile 5 Aralık 2003 tarihinde bir protokol imzalanmıştır. Bu projenin amacı; okullara hızlı ve kesintisiz internet bağlantısı sağlamak, bu sayede okulların e-devlet uygulamalarına daha kolay erişimini sağlamak, okullarda bulunan bilgisayar laboratuvarlarının internete bağlantısını gerçekleştirerek eğitimde kaliteyi arttırmaktır. Bu bağlamda e-burs, e-yurt, e-okul, e-taşınır mal gibi birçok e-dönüşüm projesi uygulamaya konulmuştur (Sezer, 2011, s. 15)...

MEB, 2019 yılında okullara internet hattı ulaştırmaya devam ederken bazı bölgelerde bu hizmetin yüksek maliyetlere ulaşması, internet hizmetinin uydu üzerinden sunulması kararı

alınmıştır. MEB bu kapsamda Türk-Sat ile anlaşmayı genişleterek var olan anlaşmayı yenileyerek internet hizmeti almayan okulun kalmamasını hedeflenmiştir (MEB, 2019).

2.5. Elektronik Öğrenme

İnternet, hayatımızın her alanına girerek küresel bir yarışa dönüşmektedir. “İnternet’in ve teknolojilerin hayatımıza hızlı giriş yapması yeni bir kavram oluşturmuş, bu kavram kısaca “E” harfi olarak ifade edilirken aslında elektronik kelimesinin kısaltılmışıdır ve bu harf teknolojinin hayatımıza etkisinin, dijital dünyanın ve elektronikleşmenin bir yansımasıdır” (Biçer, 2019, s. 25). Gelişmiş ülkeler arasında bu elektronik dönüşüm bir rekabete dönüşmüş, internet ve teknolojiyi iyi kullanabilmek amacıyla çeşitli projeler başlatmışlardır. Türkiye de bu rekabete katılarak “E-Dönüşüm Türkiye Projesi”ni başlatmıştır. Bu proje sayesinde, “yaşamın her alanında yeni teknolojilerin yoğun olarak kullanıldığı “E” sayesinde birçok kavramın meydana geldiğini ifade etmiş ve bu kavramlardan öne çıkanlarından bazılarını şu şekilde sıralamıştır: E-devlet, E-alışveriş, E-ticaret, E-işletme ve E-öğrenme’dir.” Bu amaç doğrultusundaki diğer ifadeler şöyledir: E-okul, e-kitap, e-kütüphane, e-posta, e-imza, e-hastane, e-nabız, e-sınav, e-kurs, e-bülten, e-yurttaş, e-banka, e-danışmanlık’tır (Biçer, 2019, s. 26).

Zaman geçtikçe ve teknoloji ilerledikçe bu ifadelere her geçen gün yenisinin eklenmesi kaçınılmaz olmaktadır. Türkiye’nin bilgi toplumuna dönüşüm hedefi; “Bilim ve teknoloji üretiminde odak noktası haline gelmiş, bilgiyi ve teknolojiyi etkin bir araç olarak kullanan, bilgiye dayalı karar alma süreçleriyle daha fazla değer üreten, küresel rekabette başarılı ve refah düzeyi yüksek bir ülke olmak” şeklinde vatandaş, kamu ve işletmelerin uyum içinde dönüşümünü amaçlamaktadır (Çukurçayır & Çelebi, 2009, s. 72).

Günümüzde şehirlerin akıllı hale geleceği projeler bulunmakta ve dünya git gide dijitalleşmekle beraber aynı durum ve dönüşüm hiç kuşkusuz eğitim alanında da yaşanmaktadır. “Eğitimin amaçlarından biri de toplumun gereksinimleri doğrultusunda bireyler yetiştirmek olduğuna göre bilgi çağına uygun, bilgi toplumlarının özelliği göz önüne alınarak öğrencileri yetiştirmek zorunluluğu ortaya çıkmıştır” (Akkoyunlu, 1995, s. 106).

Nitekim teknolojik değişime paralel olarak yeni öğrenme alanları oluşmakta, bunların başında da uzaktan eğitim gelmektedir. Uzaktan eğitim sistemlerinin her geçen gün ilerlemesi ve internetin de gelişerek uzaktan eğitimle birlikte öğrenme sistemlerine dönüşmesi beraberinde e-öğrenmeyi getirmektedir. Bu dönüşümün geldiği noktada, “E-

öğrenme, öğrenme sürecinde meydana gelen değişimin evrimsel zirve yaptığı noktayı ifade etmektedir” (Biçer, 2019, s. 13). Bu konuda Aktan (2007), “Bilginin toplum genelinde üretilme ve yayılma hızının artması, eğitim yöntemlerinde bireyin aktif hale gelmesi ve probleme dayalı öğrenme yaklaşımının gelişen teknolojiler aracılığıyla da kullanılabilme olanağı, genel anlamda öğrenme yapılarını geleneksel öğrenmeden E-öğrenmeye doğru bir dönüşüme sevk etmiştir.” şeklinde ifade etmektedir (Biçer, 2019, s. 29). Bu anlamda e-öğrenmeyi iyileştirmek, kalitesini artırmak, daha etkili ve verimli kullanılacak ortamlara dönüştürmek şart olmuştur (Biçer, 2019, s. 13).

2.5.1. E-Öğrenme Tanımları

Günümüzde toplumlar üzerinde teknolojilerin büyük etkisi bulunmaktadır. Özellikle Bilgi Teknolojileri (BT) toplumda yaygın bir şekilde kullanılmaya başladıktan sonra değişim kaçınılmaz olmuştur. Eğitimin bilgi çağına uygun öğrenciler yetiştirmek için toplumun gereksinimlerini dikkate alma zorunluğu bulunmaktadır (Akkoyunlu, 1995, s. 105). “Özellikle içinde bulunulan çağın özellikleri eğitim üzerinde önemli etkilere sahiptir” (Dikmen & Tuncer, 2018, s. 97). Günümüzde bireyler “bilgiye ulaşma, bilgiyi düzenleme, bilgiyi değerlendirme, bilgiyi sunma ve iletişim” becerileri ile donanmış olmalıdır (Akkoyunlu, 1995, s. 105). Yalnızca öğrencilerin değil öğretmenlerin de bilgisayar okuryazarı olması, teknolojik becerileri kazanması ve uygulaması gerekmektedir (Akkoyunlu, 1995, s. 105).

Teknoloji ile ilgili olarak; Urdan ve Weggen (2000), “yaşantı, çalışma ve düşünme biçimlerimizi değiştirmiştir” (Dikbaş, 2006, s. 9). “Eğitim hem yeni teknolojileri öğretmek hem de bu teknolojileri toplumda kullanabilecek bireyler yetiştirmek zorundadır” (Akkoyunlu, 1995, s. 106). Bilgi teknolojileri ile eğitim öğretim sürecindeki paylaşımlar elektronik ortamlara taşınmasıyla hemen hemen çoğumuzun hayatına e-öğrenme kavramı girmiştir. “E-öğrenme, aslında uzaktan eğitim kavramı içerisinde yer alan bir kavramdır” (Gülbahar, 2022, s. 2). Uzaktan eğitimin kullandığı teknolojilere bilgisayar, internet, cep telefonu, kablosuz teknolojilerin de katılmasıyla, uzaktan eğitim kavramı çok geniş bir alanı kapsamaya başlamıştır şeklinde ifade etmektedirler (Haznedar, 2012, s. 13).

E-öğrenme anlamında kullanılan benzer kavramları “çevrimiçi-online, sanal-vitrual, dijital-digital” Gülbahar (2022) şu şekilde açıklamaktadır:

Çevrim içi kavramı, öğrenmeye, öğretmeye ve bağlantıları desteklemeye odaklanır. Burada önemli olan bağlantıya internet ya da internet ağı üzerinden ulaşılabilir olmasıdır. Öğrencilerin öğretim içeriğine internete bağlı araçlar aracılığıyla erişmesiyle tüm öğrenme süreci tamamen çevrim içi olarak gerçekleştirilebilir.

Sanal kavramı, web tabanlı bir ortam ve internet bağlantısının sürekliliğini gerektirmez. Sanal ortamdaki etkileşim düzeyi yüz yüze ortamdakine benzer ancak farklı olabilir, fiziksel deneyime göre daha yapay ve gerçekçi olmadığı söylenebilir, orijinal uygulamaları tercih edenler için uygun değildir.

Dijital kavramı, çoğunlukla veri yönetimi sürecini ifade etmek için kullanılmaktadır. Bu kavram, dijital beceriler ve dijital okuryazarlık terimlerinin kullanımı gibi bilgisayar teknolojisinin kullanımını içermektedir (s. 2-3).

Diğer tanımlara oranla en fazla kullanılan kavram ise e-öğrenme kavramıdır. E-öğrenme kavramının çok sayıda ve farklı tanımları yapılmaktadır. En genel tanım; “internet veya genel ağ üzerinden yapılan öğrenme”dir (Haznedar, 2012, s. 13). Driscoll (2002), e-öğrenmeyi çatı kavram olarak kabul eder ve teknolojik araçlarla/medyalarla yapılan eğitimler olarak tanımlar (Haznedar, 2012, s. 14). Aslan (2006) e-öğrenme için, “öğrenmenin yeni bir yoludur” şeklinde tanımlamaktadır (s. 122).

Khan, (2001), e-öğrenme ile ilgili olarak, bilgisayar ve internet kullanarak, konuya uygun öğretim yöntemleri ile teknolojinin aynı anda kullanılması ile oluşan “zengin ve etkileşimli” ortamlar yarattığını söyler. Ayrıca öğrencilerin de farklı teknolojik uygulamalar, araç ve stratejiler kullanarak daha çok bilgiye ulaştığını ve becerilerini geliştirdiğini ifade eder. (Haznedar, 2012, s. 1).

Dikbaş (2006), e-öğrenmeyi; “kullanıcılara elektronik araçlarla, web aracılığıyla (Örn: Senkron ve asenkron iletişim, çoklu ortam ve çevrimiçi aramalar), program yönetim sistemleri ve etkileşimli teknolojik araçlar dediğimiz web siteleri, e-okullar, ilan tahtaları vb. çeşitli sistemlerle dağıtımı gerçekleştirilen İnternet tabanlı bir öğretimsel programlamadır” şeklinde tanımlamaktadır (s. 8). Yılmaz ve Horzum ise; “E-öğrenme daha çok bilgisayar ve eşzamanlı etkileşimli ağ ile ilgilidir” şeklinde tanımlamaktadır (Yılmaz & Horzum, 2005, s. 115).

Rosenberg (2001) e-öğrenmeyi, “bilgi ve edimi geliştirici geniş anlamda bir dizi çözüm sağlamak üzere İnternet teknolojilerinin kullanımı” şeklinde tanımlamaktadır (Dikbaş, 2006, s. 10). Govindasamy’e (2002) göre e-öğrenme; internet, intranet, televizyon ve ses yayınları,

görüntü kasetleri, CD-DVD gibi araçlar vasıtasıyla, zaman ve mekândan bağımsız, bilgi ve becerileri geliştirme sürecidir (Ada, Gültekin & Gönenç, 2021, s. 1742).

Uzaktan eğitimin e-öğrenme şeklinde gerçekleşmesi, öğrenciler diğer öğrenci ve öğretmenlerden farklı mekanlarda ve uzakta olmasına rağmen “eş zamanlı (senkron) ya da ayrı zamanlı (asenkron)” olarak internet ağı aracılığı ile iletişim sağladıkları bir eğitim sistemi gerçekleştirmeleridir (Gökdaş & Kayri, 2005, s. 4). Banar ve Fırat (2015)’a göre ise; tek bir merkezden yönetilen, öğrenenin kendi kendine öğrenmesini amaç edinen, eğitim materyallerinin öğrenene özgü hazırlanarak çeşitli ortam ve araçlarla sağlandığı öğretim yöntemleridir (Sarıtaş & Barutçu, 2020, s. 8). E-öğrenme sadece bilgisayar ve internetle sınırlandırılmamalıdır. Bu öğretim süreç ve yöntemi web ve internet tabanlı uygulamaları içerir, bunun yanında video ve konferans gibi elektronik teknolojilerin yanı sıra onların sahip oldukları özellikleri de beraberinde getirmektedir (Yılmaz & Horzum, 2005’ten aktaran Dinçer & Yeşilpınar-Uyar, 2015, s. 454). “E-öğrenme deyince ağırlıklı olarak çoklu ortam, etkileşimli medya, hiperlink, zengin medya ortamı gibi yapılar içerisinde elektronik olarak sunulan öğrenme biçimi kastedilmektedir” (Telli & Altun, 2020, s. 31).

E-öğrenme bütün dünyada büyük bir hızla yayılma göstermektedir. Bu hızın temelinde ise çok sayıda ve çeşitlilikte e-öğrenme modelinin bilimsel çalışmalar aracılığıyla sürekli olarak uygulanarak tanıtılması yer almaktadır (Dikbaş, 2006, s. 4). Doğru e-öğrenme modelini doğru etkinliklerle bütünleştirmek ise katılımı sağlayabilmek ve öğrenmenin etkililiğini arttırabilmek açısından önemlidir (Dikbaş, 2006, s. 4).

2.5.2. E-Öğrenmenin Temel Esasları

E-öğrenme uygulamalarında başarıya ulaşmak için birtakım esaslara dikkat etmek gerekmektedir. Bu temel esasların geliştirilmesini ve e-öğrenme ortamlarında uygulanmasını sağlayan Piccicno, (2001) ve Siragusa, (2001) bu dört temel esası aşağıdaki gibi temellendirmişlerdir (Dikbaş, 2006, s. 18).

Biçim

E-öğrenme faaliyetlerinde teknolojinin rolü büyüktür. Teknoloji durağan değildir, sürekli değişim halindedir. E-öğrenme faaliyetleri planlanırken öğrenci ihtiyaçları, ders içerikleri ve meydana gelebilecek sorunlar dikkate alınmalıdır. Hem öğretici hem ekonomik bir ortam hazırlarken teknolojik olarak gerekli güncelleme ve düzenlemeler yapılması gerekmektedir. Bilgi ekleme çıkarma, ortam güvenliği, ara yüzün yenilenmesi gibi faaliyetler e-öğrenme

modeli tasarlanırken dikkate alınmalıdır. Sadece bilgi yığını içerikler yerine akıcı ve canlılık getiren animasyonlar eklenmelidir. E-öğrenme tasarımcısı ortam güvenliğini sağlayabilmeli, içeriği etkili bir şekilde gösteren, açık bir yapı tasarlayarak e-öğrenenin neyi nasıl öğreneceğini kolayca anlamlandırabileceği bir sistem oluşturması gerekmektedir. E-öğrenme tasarlanırken, e-öğrenme ortamı tüm kullanıcıların erişimine açık ve kullanılabilir olmalıdır ki etkili bir öğrenme sürecinin yanı sıra beklenti ve gereksinimleri de karşılayabilsin (Dikbaş, 2006, s. 18-19).

Etkileşim ve Motivasyon

E-öğrenme ortamlarında teknoloji tabanlı etkileşim öğrencinin güdülenmesini artırarak öğrenme isteği için gerekli motivasyonu sağlamaktadır. E-öğretmenin ilgili olması, web sitelerinin zengin araçlarla donanımlı olması, e-öğrenme esnasındaki açılım ve diyalog olanakları, aktif paylaşım, tartışma, fikir alışverişi ve düşünceyi özgürce açıklama olanakları motivasyonu artırmaktadır.

Web ortamlarında kullanılan araçlar; video, ses, görüntü, veri tabanı, çoklu ortam, benzeşim, senkron ve asenkron, tartışma platformları, forumlar, ilan panoları, e posta, dosya transferi, sohbet odalarında sürekli etkileşim sayesinde bir sorun meydana geldiğinde anında soru gönderebilmektedir. Bu diyaloga dayalı yapı öğrenmenin kalitesini artırdığından öğretimsel hedeflere daha iyi ulaşılmasını sağlamaktadır (Dikbaş, 2006, s. 20).

Geri bildirim

E-öğrenme uygulamalarında verim alabilmek ve e-öğrenmenin motivasyonunun devamlılığını sağlamak için zamanında, yerinde ve sürekli geri bildirim verilmesi gerekmektedir. Vrasidas ve McIsaac (1999), yeterli geribildirim verilmeyen öğrencilerin motivasyonlarının azaldığını ve derse katılım oranlarının düştüğü tespitinde bulunmuşlardır (Dikbaş, 2006, s. 21).

Değerlendirme

E-öğrenme hedef ve içeriğe uygun olarak değerlendirilebilir olmalıdır. Öğrenmenin başlangıcında bir ön çalışma yapılarak öğrenenin beklenti ve hazırbulunuşluğu ölçülerek öğrenmede izlenecek yollar buna göre belirlenmelidir. E-öğrenmede çevrim içi sınav yapmak, sonuçları anında duyurmak ve belirli bir merkezde kayıt altında tutmak mümkün olmaktadır. Bazı paket programlar oldukça gelişmiş sınavlar ile öğrencileri birçok yönüyle değerlendirme olanağı sağlamaktadır. Yeni geliştirilen sınavlar, görüntü, ses ve kullanım özellikleri sayesinde e-öğrenenin kendi başına çalışıp çalışmadığını tespit edebilmektedir.

Değerlendirmede kullanılacak araçlar, çeşitli konularda yaşanabilecek sınırlılıklar (internet olanakları, güvenlik, görüntü kalitesi, çözünürlük, video, ses ve animasyonda yaşanan problemler vb.) hesaplanarak seçilmesi önem taşımaktadır (Dikbaş, 2006, s. 21-22).

2.5.3. E-Öğrenme Çeşitleri

E-öğrenme çeşitleri kurulan iletişim türüne göre değişmektedir. İnternet ve genel ağ teknolojileri aracılığı ile yapılan eğitimler olarak ele alınan e-öğrenme, uygulama modeli olarak iki farklı şekilde uygulanır: senkron ve asenkron (Biçer, 2019, s. 33; Haznedar, 2012, s. 15).

EŞ ZAMANLI (SENKRON)					
Aynı Zaman + Aynı Yer		Aynı Zaman + Farklı Yer			
AYNI YER	Tahta Tepegöz Bilgisayar – Projeksiyon Sistemi Doküman Kamera	Sesli Konferans Tele Konferans Uydu Yayını – TV İnternet – Bilgisayar Sohbet	FARKLI YER		
	Bilgisayar Destekli Eğitim Çoklu Ortam Uygulamaları CD-ROM, DVD	İnternet – Bilgisayar World Wide Web E-posta Tartışma Listesi Forum			
	Farklı Zaman + Aynı Yer			Farklı Zaman + Farklı Yer	
	FARKLI ZAMANLI (ASENKRON)				

Şekil 3. E-Öğrenme modelleri (Gülbahar, Y. (2022). *E-öğrenme* (7. Baskı). Ankara: Pegem, s. 26.)

2.5.3.1. Senkron (Eşzamanlı) Öğrenme

Senkron öğrenme öğrenen ve öğretmenin çeşitli araçlar aracılığı ile bir araya geldiği sanal sınıf ortamlarına denilmektedir. Fiziksel olarak farklı yerlerde bulunan öğrenci ve öğretmen senkron öğrenmede zamansal olarak aynı anda öğrenme-öğretme faaliyetini gerçekleştirirler (Biçer, 2019, s. 33). Senkron etkileşim denilince, “zamana bağlı olarak, aynı yerde, yüz yüze” gibi yanlış bir anlayış hakimdir (Ada vd, 2021, s. 1743). “Bu öğrenmede mekân bileşeni bakımından bağımsızlık sunulmakta fakat zaman bileşeni bakımından bir esneklik

sağlanamamakta, öğrenen ve öğreticinin senkron olarak iletişim kurması gerekmektedir. Yani burada esas öğretici ve katılımcının aynı anda katılım sağlaması ve gerçek zamanlı olarak etkileşim sağlamasıdır” (Biçer, 2019, s. 33-34). “Bu ortamın en önemli avantajı, "öğrenci-öğrenci" ya da "eğitmen-öğrenci" etkileşimini sağlayabilecek araçların kullanımına uygun olması nedeniyle sıradan sınıf eğitiminin vazgeçilmez tartışma ortamını eğitim ortamına aktarabilmesidir.” (Özkaraca, 2005 aktaran Ada vd, 2021, s.1743).

2.5.3.2. Asenkron (Eşzamansız) Öğrenme

Asenkron öğrenme fiziksel bakımdan farklı mekânda bulunan, zaman bakımından da öğretici ve öğrenenin öğrenme faaliyetini farklı zamanlarda gerçekleştirmesini sağlayan öğrenme ortamıdır. Maglogiannis ve Karpouzis (2007)’e göre asenkron öğrenme, “insanların istenildiği zamanda ve istenildiği yerde öğrenmelerini sağlayan, kişiden kişiye senkron etkileşime sahip olmayı gerektirmeyen bilgisayar tabanlı eğitimin Web tabanlı sürümüdür.” (Biçer, 2019, s. 35). Asenkron öğrenme, eğitimi düzenleyenlere herhangi bir bağımlılık olmadan derse katılıp, öğrencinin kendine uygun zamanda dersi sonlandırabildiği, istediğinde tekrardan kaldığı yerden devam ettiği bir sistemdir. Bu uygulamada öğretmenin rolü rehberlik ve liderlik etmektir. Dolayısı ile öğretmen değil öğrenen merkezli bir platformdur (Ada vd, 2021, s. 1742-1743).

2.5.4. E-Öğrenme Sistemlerinin Tasarlanması

E-öğrenmenin etkili olabilmesi için iyi bir plan tasarımı yapılmalıdır. Öğretimin hedeflerine ulaşabilmesi için e-öğrenme programı uzmanlar tarafından oluşturulmalı, etkili ve yerinde bir strateji belirlenmeli ve denenme sürecinden geçirilerek var olan aksaklıklar giderilmelidir.

McGraw, (2001) e-öğrenme stratejileri belirlenirken; programı kullanacak kişi ya da kuruluşlara gerekli açıklamaların yapılması, destek ve güvenlik sistemlerinden yararlanılması, öğrenmenin anlamlı ve kullanıcının ihtiyaçlarına cevap verir şekilde tasarlanması, kullanıcının güdülenmeyi ve katılımını sağlayıcı, standartlara uygun donanım ve yazılım özellikleri içeren bir sistemin tasarım olmasına dikkat edilmesi gerektiğini ifade etmektedir.

Dikkat edilmesi gerekli olan diğerk bir nokta da e-öğrenmenin elektronik ortama yüklenmiş ders notlarından ibaret olmadığıdır. Eğitim sistemin gerektirdiğı ders materyalleri, ödev, proje sunumları, iletişim, etkileşim, paylaşım, iş birliğı, geribildirim ve ölçme değerkendirme gibi ögeleri kapsaması gerekmektedir. Teknoloji yoluyla kaliteli eğitsel içeriğı iletecek tasarımın sürekli geliştirilmesi, yönetilmesi ve değerkendirilmesi gerekmektedir.

Günümüzde bilgiyi toplayan, sunan ve yayan sistemler, “Öğretim Yönetim Sistemi (ÖYS)” mevcuttur. Fakat bu sistemler bazen öğretimsel içerikten çok teknik tasarım üzerinde durmaktadır. Bu konuda alanında uzman içerik geliştiriciler ile teknik özelliklere hâkim tasarım geliştiricilerin birlikte çalışması gerekmektedir (Dikbaş, 2006, s. 22-27).

2.5.5. E-Öğrenme Teknolojileri

Teknolojik gelişmeler hayatın her alanına girerek eğitimin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Eğitimciler, öğretim ortamlarına teknolojiyi entegre etmişlerdir (Çelik & Kahyaoglu, 2007’den aktaran Oğuz, 2021, s. 6). “Eğitim ve teknoloji kavramlarını kapsayan eğitim teknolojisi; eğitim ile ilgili kuramların en etkin ve olumlu uygulamalara dönüştürülmesi için personel, araç gereç, süreç ve yöntemlerden oluşturulmuş bir sistemler bütünüdür” (Eroğlu, 2014, s. 174). Simon, teknolojinin “insanın bilimden faydalanarak üstünlük kurmak için tasarladığı bir disiplin olduğunu” ifade etmektedir (Oğuz, 2021, s. 5).

Jakson, e-öğrenme teknolojilerini aşağıdaki şekilde ifade etmektedir:

- “Kablolu TV
- BDE (Bilgisayar Destekli Eğitim)
- CD-ROM
- Elektronik Edim Destek Sistemleri
- Ekstranet
- Grup yazılımı
- Etkileşimli/Öğretici TV
- Internet
- Intranet
- LAN

- Çokluortam
- Uydu televizyonu
- Simülatör (Benzeşim araçları):
- Etkileşimli konferans
- Sesli posta
- Sanal gerçeklik uygulamaları
- WAN
- WWW” (Dikbaş, 2006, s. 28-29).

Eğitimde kullanılan dijital teknolojiler bilgi üretmede ve sosyalleşmede kullanılırken dikkat edilmesi gereken şeylerden biri de güvenlidir. Bilgi istismarı ve uygunsuz içeriklere maruz kalma gibi siber zorbalıklar yaşanan başlıca sorunlardır. Ayrıca, “Gençlerin birbirlerine hakaret etmeleri, iftiralarda bulunmaları, özel bilgilerini ya da uygunsuz görüntülerini zarar vermek kastı ile kullanmaları” sık görünen durumlardır (Sakallı, 2015, s. 2). Bu nedenle e-öğrenme evrensel bir çözüm değildir, kullanılan teknolojilerin çeşitli olması nedeniyle karmaşık olmakla beraber, e-öğrenme teknolojilerinin kullanımında önemli olan nokta “doğru teknolojiyi doğru planlama” ile seçilmesi gerekmektedir (Dikbaş, 2006, s. 29).

2.5.6. E-Öğrenmenin Avantaj ve Sınırlılıkları

E-öğrenmenin sağladığı birçok avantajın yanı sıra sınırlılıkları bulunmaktadır. E-öğrenmenin avantajları:

- Fiziki mekâna ihtiyaç duymadan “her yerde” eğitim olanağı ile coğrafi özgürlük sağlar (Aslan, 2006, s. 127; Biçer, 2019, s. 37; Haznedar, 2012, s. 17).
- Asenkron uygulamalar ile öğreten ve öğrenciye “her zaman” öğrenme özgürlüğü sağlar (Biçer, 2019, s. 37; Haznedar, 2012, s. 17).
- Toplumun her kesimine (yaş sınırı, cinsiyet, fiziksel engel, ulaşım imkanları fark etmeksizin) eşit ve standart şekilde “fırsat eşitliği” sağlar (Biçer, 2019, s. 37).
- Öğrenenin ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda, kendi planlamasını (öğrenme zamanı, öğrenme süreci, yer, konu ve içerik vb.) yapmayı ve “kendi öğrenme sorumluluklarını

kazanma” becerisi kazandırır (Biçer, 2019, s. 38; Dikbaş, 2006, s. 30; Haznedar, 2012, s. 17).

- Öğrenene tekrar, kendi hızında ilerleme, zaman yönetimi, kendi öğrenmelerinde söz sahibi olma, öğrenme motivasyonunu arttırma, psikolojik baskıyı azaltma ve özgürlük sağlayarak öğrenme sürecinde “bireyselleştirme” imkânı sağlar (Biçer, 2019, s. 38; Haznedar, 2012, s. 17).
- Öğrenenin planlama ve uygulama süreçlerinde öğreticinin “öğrenci merkezli” öğrenme ortamı için rehberlik etmelerini sağlar (Biçer, 2019, s. 38).
- Ders içeriğinin video, ses, görüntü, müzik, grafik ile desteklenerek, animasyon, simülasyonlar ve sanal laboratuvarlar gibi “çoklu öğrenme ortamı” sağlar. Öğrenme ortamının zenginliği öğrenmeyi ilgi çekici yapar, öğrenmeye ilgi artar, daha kolay adapte olmayı sağlar, bilgiler anlaşılır ve bilginin akılda kalıcılığı artar. Ayrıca deney ortamları, canlandırma, simülasyon ve sanal uygulamalar sayesinde tehlikeden uzak ve daha az maliyetle öğrenme kolaylaşır. Böylece öğrenene hız, verimlilik, kalıcılık, etkililik sağlar (Biçer, 2019, s. 39).
- Senkron ya da asenkron derslerdeki içerikler, materyaller öğretim programlarının ortamda sürekli bulunması ve içeriğe istenildiği zaman istenildiği sayıda ulaşabilme, arşivleyebilme imkânı sağlar. Öğrenen kendi istek ve kapasitesine göre parça parça ve istediği derinlikte öğrenme sağlar (Biçer, 2019, s. 39; Dikbaş, 2006, s. 30; Haznedar, 2012, s. 17).
- Öğretim içeriği ve materyallerin uygunluğunu, doğruluğunu “sürekli kontrol ve güncelleme” imkânı verir. Ek yazılımlara gerek kalmadığı için de hız, kolaylık, güncellik ve güvenilirlik sağlar (Biçer, 2019, s. 39; Dikbaş, 2006, s. 30; Haznedar, 2012, s. 17).
- Öğrenme toplulukları aracılığı ile farklı kişilerle veri ve bilgi paylaşımına imkân tanır. Böylece işbirlikli öğrenme ve farklı kültürlerle etkileşim avantajı sağlar (Biçer, 2019, s. 39).
- E-öğrenme ortamında öğrenen-öğrenci etkileşimi çok yönlü olduğundan kalabalık sınıflardan ve kısıtlı ders sürelerinden kaynaklanan iletişim ve etkileşim kısıtlılığı ortadan kalkar. Öğrenen sorularını hızlı bir şekilde sorarak yanıt alabilir (Biçer, 2019, s. 39).

- İnteraktif uygulamalar (e-posta grupları, tartışma grupları, sohbet grupları vb.) ile etkileşim ve iletişim artar. Böylece tartışma yapma, sorun çözme, çözüm önerileri geliştirme, zihinsel egzersizler yapma, araştırma yapma ve farklı fikirlere ulaşma olanağı sağlar (Biçer, 2019, s. 39; Haznedar, 2012, s. 17).
- E-öğrenmede iletişim teknolojilerinin kullanılması, kalite, verimlilik ve başarıyı artırır. Aynı zamanda teknolojiyi kullanabilme bilgi ve becerisini artırır (Biçer, 2019, s. 40).
- E-öğrenme ortamları “teori, araştırma ve vaka analizleri ile pratik hayat” arasında ilişki kurulmasını sağlayarak ulusal ve uluslararası değişimlere ayak uydurmayı sağlar (Biçer, 2019, s. 40).
- “E-öğrenme, yaşam boyu öğrenme, etkili öğrenme, aktif öğrenme, iş birlikçi öğrenme, yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme ve mantıksal düşünme becerileri” sağlar (Biçer, 2019, s. 41).
- E-öğrenme fiziksel mekân ihtiyacını kaldırdığından internet aracılığı ile öğretim materyallerine ulaşma kolaylığı sayesinde trafik problemi, park sorunu, hava kirliliği gibi sorunların ortadan kalkmasını sağlar (Cheong, 2002 aktaran Aslan, 2006, s. 126).
- İçeriklere web ortamında ulaşılabilirdiğinden basılı herhangi bir fiziki kaynağa ihtiyaç duyulmaz (Kruse, 2004’ten aktaran Aslan, 2006, s. 126).
- E-öğrenme sayesinde öğrenciler stressiz şekilde bir öğrenme faaliyetine katılabilir, istedikleri zaman ve yerde online kütüphanelere ulaşabilir (Kruse, 2004’ten aktaran Aslan, 2006, s. 126).
- Öğrenen e-öğrenme sayesinde önce işine gidebilir ve sonrasında ev işlerini düzenleyerek e-öğrenme faaliyetlerini gerçekleştirebilir (Cheong, 2002’den aktaran Aslan, 2006, s. 126).
- E-öğrenme ortamları hızlı ve etkin öğrenme sağlar. Bilgiler kitap okuma şeklinde %20 hatırdadır kalırken çoklu etkileşimli ortamda bu oran %40’a varır (Aytaç, 2000’den aktaran Aslan, 2006, s. 126).
- Bilgisayarlarda bulunan ücretsiz tarayıcı ve modemlerle sistem kurulumu maliyet avantajı sağlar (Kruse, 2004’ten aktaran Aslan, 2012, s. 126). Yapılan araştırmalara göre e-öğrenme kurumlara %30 ile %70 arasında tasarruf sağlar (Aytaç, 2000’den aktaran Aslan, 2006, s. 126).

- Seyahat harcamalarını en aza indirir (Dikbaşı, 2006, s. 30).
- Tasarımcılar özgün detaylarla tasarladıkları programları değiştirirler. Ayrıca bir kere tasarladıkları ara yüzü farklı programlarda defalarca kullanma olanağı bulurlar (Dikbaşı, 2006, s. 31).

E-öğrenmenin sınırlılıkları:

- E-öğrenme sistemlerinin kurulumu aşamasında yazılım ve donanım için gerekli alt yapı ve derslerin telif hakkı yüksek maliyetlidir. Ek olarak zamanla yapılan sistem güncellemeleri, insan kaynakları, teknik sorunlar, bakım ve onarım, servis ve lisans ödemeleri ve içerik üretimi maliyeti bulunur (Aslan, 2006, s. 128; Biçer, 2019, s. 41; Dikbaşı, 2006, s. 33-36).
- E-öğrenme sistemlerini tasarlamak ve güncellemek kapsamlı bir iş olduğundan uzun zaman alır (Biçer, 2019, s. 42; Haznedar, 2012, s. 18).
- Teknik destek gerektiren durumlar (internet altyapısının ve hızının yetersiz olması, sistemsel hatalar, güncellemelerin yavaş olması, bant genişliğinin yetersiz olması, ulaşılabilirlik ve kullanılabilirlikte yaşanan sorunlar vb.) çözümlenmesi gecikirse zaman kaybına ve eğitimde aksamalara neden olur (Biçer, 2019, s. 42)
- Öğrencilerin ekonomik olarak bilgisayar gibi teknik araçlara ya da internete sahip olmaması sorun olabilir (Biçer, 2019, s. 42).
- Öğretmen ya da öğrencinin teknoloji kullanımına yönelik yeterli bilgi ve beceriye sahip olmaması, bilgisayar bilgisinin başlangıç seviyesinde olması, ayrıca yazılımı kullanma, dosya gönderme, yönetme, kontrol etme becerilerinin yetersiz olması motivasyon ve derse katılımın düşmesine ya da e-öğrenme sürecinden vazgeçilmesine neden olur (Aslan, 2006, s. 128; Biçer, 2019, s. 42; Haznedar, 2012, s. 18).
- E-öğrenme sürecindeki öğretmen ve öğrenciye yeterli oryantasyon sürecinin olmaması öğrenme sürecinin etkinliğini ve verimini azaltır (Biçer, 2019, s. 42).
- E-öğrenme sürecinde öğrencinin planlama, süreci yönetme, değerlendirme sorumluluğuna, öz disipline, yeterli motivasyona, kendi kendine çalışma yeterliliğine, planlı çalışma alışkanlığına sahip olmaması öğrenme sürecinin etkinliğini yitirmesine ve başarısız sonuçlara neden olur (Aslan, 2006, s. 128; Aytaç, 2003; Biçer, 2019, s. 43; Dikbaşı, 2006, s.33; Haznedar, 2012, s. 18).

- E-öğrenme sürecinde öğretmen ve öğrencinin aynı ortamı paylaşmaması beden dili, yüz yüze ve fiziksel etkileşimin olmamasına neden olur. Sosyalleşme ortamından izole olan öğrenci kendini yalnız hisseder. Motivasyonun düşmesiyle birlikte öğrenme süreçleri daha az ilgi çekici hale gelir (Aslan, 2006; Biçer, 2019; Dikbaş, 2006; Haznedar, 2012).
- Geleneksel öğrenmeye alışkın olan öğretmen ve öğrencilerin e-öğrenme süreçlerine uyum sağlayabilmeleri zaman alabilir (Aytaç, 2003; Biçer, s. 2019, s. 44; Dikbaş, 2006, s. 34; Haznedar, 2012, s.18).
- Öğrenenin e-öğrenme sistemine alışık olmaması, sürece hazırlıksız olması teknolojik ve kültürel direnç göstermesi e-öğrenme sürecini olumsuz etkiler. “E-öğrenme uygulaması iç kültür, yapı, sistem ve iklimi tarafından etkilenirken, teknolojiye karşı iç direnç oluşması E-öğrenme sürecindeki en somut kültürel engel olarak belirtilir” (Nichols, 2007, s. 601; White, 2007, s. 840 aktaran Biçer, 2019, s. 44).
- E-öğrenme müfredatı hazırlamak uzun zaman alır, tasarımcılar içeriği tam olarak yansıtamayabilir (Aytaç, 2003; Biçer, 2019, s. 44; Haznedar, 2012, s. 18).
- Senkron öğrenme bağımsızlıktan ve esneklikten uzak olduğundan öğrenciyi kısıtlar (Biçer, 2019, s. 44; Dikbaş, 2006).
- Öğrencilerin geleneksel eğitime oranla daha başarısız olması, etkileşimin olmaması, teknik problemler ve ön yargılar öğrenme süreçlerini olumsuz etkileyebilir (Biçer, 2019, s. 44; Haznedar, 2012, s. 18).
- E-öğrenme esnasında uzun süre bilgisayar ve teknolojik araçlara maruz kalma (görme bozukluğu, sırt-bel-boyun ağrısı, el bileği ve parmaklara ilişkin rahatsızlıklar vb.) bazı sağlık problemlerine neden olabilir (Biçer, 2019, s. 44).
- Uygulamaya dayalı el çalışmaları ve laboratuvar deneylerinin sanal sınıflarda simülasyonunun yapılması zordur. Özellikle fen bilimleri alanı ve uygulamaya dayalı meslek derslerinde bu durum olumsuzluklara neden olur (Aslan, 2006, s. 129; Haznedar, 2012, s. 18).

2.5.7. E-Öğrenmede Dikkat edilmesi Gereken Hususlar

Dikbaş (2006) bu hususları aşağıdaki gibi sıralamaktadır;

- “E-öğrenme planlama, uygulama ve başlangıç aşamaları olan bir proje gibi olmalıdır.

- E-öğrenme alacak kişiler gerekli donanım araçlarını edinmelidirler.
- E-öğretmenler kendilerini geliştirmeli ve yeni stratejiler öğrenmelidirler.
- E-öğretmen ve öğrenci gerekli bilgisayar teknikleri ile ilgili eğitim almalıdırlar.
- İnternete ulaşım olanakları arttırılmalıdır.
- Faklı dilde kursları anadile çevirirken alanında uzman kişilerce açıklanmalıdır” (Dikbaş, 2006, s. 31-32)

2.5.8. E-Öğrenmenin Geleceği ve Güncel Teknolojiler

Türkiye’de e-öğrenme kavramı yeni bir olgudur. Eğitim sistemi 21. Yüzyılın aradığı niteliklere sahip insan gücünü eğitmek için bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanmaktadır. Böylece yeni teknolojiler ile çeşitli ve yeni öğrenme yöntemlerinin eğitimdeki önemi gittikçe artmaktadır. Bu modernleşme yeni fırsatlar da sunmaktadır (Aslan, 2006, s. 129).

Türkiye’de gelişen donanımsal teknoloji ile birçok yeni uzaktan eğitim projeleri tasarlanmaktadır. Bunlar arasında “sanal gerçeklik, arttırılmış gerçeklik hatta karma gerçeklik gözlükleri” bulunmaktadır. Bu uygulamaların sağladığı görüntü kalitesi ve gerçeklik seviyesi ile günümüz teknolojilerinin geldiği seviyeyi göstermektedir (Yamamoto, Özgeldi & Altun 2018’den aktaran, Yamamoto & Altun, 2020, s. 26).

2.5.8.1. Mobil Öğrenme (M-öğrenme)

Mobil araçlar ile zaman sınırlılığı, fiziksel mekân ve öğrenme türü gibi engeller ortadan kalkmaktadır (Gülbahar, 2022, s.- 295). “Mobil öğrenme sosyal etkileşim, bireyselleştirme, taşınabilirlik, ağ bağlantılığı ve bağlam duyarlılığı özelliklerine sahiptir” (Oğuz, 2021, s. 97). Mobil öğrenme araçları olarak kullanılan kişisel dijital asistanlar (PDA), akıllı telefonlar, taşınabilir medya oynatıcıları ve mobil telefonlar aracılığı ile yapılmaktadır (Gülbahar, 2022, s. 296). Mobil öğrenen, çevrim içi ve çevrim dışı olarak veri tabanlarına ulaşabilmekte, bulut tabanlı uygulamalarla istediği yer ve zamanda bilgiye ulaşp bilgiyi paylaşabilmekte, eğitim içeriklerini, video ve ses dosyalarını mobil cihazında taşıyabilmektedir (Oğuz, 2021, s. 97). Mobil öğrenmede, mobil araçların küçük ekrana, kısıtlı depolama alanına sahip ve bataryalı olma gibi sınırlılıkları bulunmaktadır (Gülbahar,

2022, s. 296). Bu sınırlılıklara rağmen mobil öğrenmenin eğitimdeki yeri ve önemi giderek artmaktadır. Oğuz (2021)'un aktardığına göre mobil öğrenme araçlarından bazıları şöyledir: “Seesaw, Educetions, Infogram, Thinglink, AppyPie (s. 98).

2.5.8.2. Yapay Zekâ

Yapay zekâ; bilgisayar ya da bilgisayarın kontrol ettiği bir gereçle insana ait özellikler olan “anlam çıkartma, akıl yürütme, genelleme ve geçmiş tecrübelerde öğrenme” gibi “üst düzey zihinsel süreçlere yönelik sorumlulukları” yapabilme özelliğine denilmektedir (Nabiyev'den aktaran Oğuz, 2021, s. 95). Yapay zekanın farklı tanımları yapılsa da ortak noktalar; “akıllı programlama” ve “insansı tepkiler” olarak belirlenmektedir (Arslan, 2020, s. 76).

Günümüzde sıklıkla duyduğumuz “Siri” gibi kişisel asistanlar, anlık dil çevirileri, sanal sınıflar, akıllı eğitim yönetim sistemleri, sürücüsüz araçlar, dijital gazetecilik, hisse senedi hareketleri, suçlu bulma, hasta takip sistemleri, oyun kuramı ve stratejik planlama, el, yüz, konuşma ve örüntü tanıma, otomasyon, robotik vb. uygulamalar hayatımıza giren yapay zekâ uygulamalarıdır (Arslan, 2020, s. 78-80). Eğitimde yapay zekâ kullanılarak etkili, erişilebilir eğitim ortamları ve öğrenene göre eğitimin sağlandığı platformlar sunulmaktadır. Yapay zekâ eğitim yazılımlarının amacı öğrencinin bilgi seviyesini tespit ederek içeriği öğrenciye özel planlamak ve böylece öğrencinin daha kolay, hızlı ve kalıcı öğrenmesini sağlamaktır. Bu amaçla Türk mühendisler tarafından Türkiye’de “EBA Asistan” yapay zekâ uygulaması geliştirilmiştir (Oğuz, 2021, s. 95).

2.5.8.3. Oyun ve Oyunlaştırma

Karataş (2014) oyunlaştırma kavramını, kullanıcı deneyimini arttırmak ya da ortam bağlantısı kurmak amacıyla video ve oyunun birlikte kullanılması şeklinde tanımlamaktadır (Gülbahar, 2022, s. 297). Eğitsel amaçlı oyunlar “tekrar, alıştırma ve benzetim” amacıyla kullanılabilir. Aynı zamanda kuralları öğretmek, eğlence, yarış ortamı sağlayarak öğrenenin duyuşsal ve zihinsel gelişimine katkıda bulunmaktadır (Oğuz, 2022, s. 83). Oyun sonunda; “katılım puanı, rozet, seviye ve lider panolarının yer aldığı ödül ve şöhret sistemleri” yer almaktadır (Gülbahar, 2022, s. 297). Oyunları seçiminde öğretmen oyunun eğitsel niteliğinin göz ardı edilmemesine dikkat etmelidir. Eğitim amacıyla kullanılan oyunlaştırma yönteminin amacı öğrenciye motivasyon, ders katılımı ve derse karşı pozitif bir tutum geliştirmektir (Oğuz, 2022, s. 83). Gülbahar (2022), oyun ile oyunlaştırma ve

oyunun farklı olduğunu dile getirmekte, oyun temelli öğrenmede oyunun bizzat oynandığını, oyunlaştırmada ise mekanik olarak bilgisayar üzerinden oynandığını aktarmaktadır (Gülbahar, 2022, s. 297). Oğuz (2021) ise oyunların teknolojik gelişmelere paralel olarak dijital ortamlara taşındığı görüşündedir (Oğuz, 2022, s. 83).

Dijital oyunlaştırma araçlarından bazıları: “Socrative, Kahoot, Quizizz, Duolingo, Play Brigter, Socrative, online test oluşturma araçları” olarak sıralanabilir (Oğuz, 2022, s. 83). Hem eğlenme hem öğrenme amaçlı kullanılan oyun tabanlı öğrenme sistemleri eğitimin bir parçası olarak gelecekte de kullanılacağı öngörülebilir.

2.5.8.4. Nesnelerin İnterneti

Nesnelerin interneti kavramı fiziksel nesnelerin birbirleri ile ya da büyük sistemlerle bağlantı kurduğu iletişim ağıdır. Her şeyin interneti olarak da bilinen bu kavram günlük hayatımızda kullandığımız nesnelerin internet ağı aracılığı ile veri alıp gönderebilmeyi ifade etmektedir. Nesnelerde bulunan çip, sensör veya erişim düzenekleri sayesinde teknolojik araçlar uzaktan kontrol edilebilmektedir (Gülbahar, 2022, s. 299). Altınpulluk (2018), nesnelerin interneti cihaz ve makineler arası iletişim iken, her şeyin interneti insan-insan, insan-makine arasındaki iletişimi kapsadığını belirtmektedir (s. 96).

Nesnelerin interneti teknolojisinin eğitimdeki en güzel örnekleri akıllı okullar ve akıllı sınıflardır. Nesnelerin ağlar aracılığı ile etkileşim kurması sonucu kütüphane dokümanları, tahta yüzeyleri, oyun tahtaları ve robotlara sensör eklenmesiyle etkin hale gelmektedir. Nesnelerin interneti uygulamalarının olduğu alanlar “kamera ve videolar, etkileşimli tahtalar, sensörlü öğrenci kimlikleri, tabletler, 3D yazıcılar, e-Kitaplar, akıllı ısıtma, soğutma, havalandırma sistemleri, izleme sistemleri, internet tabanlı kapı kilitleri” şeklinde sıralanabilmektedir (Altınpulluk, 2018, s. 103). Nesnelerin internetinin eğitimdeki etkilerini analiz eden çalışmalar sonucunda en fazla kullanıldığı alanlar sırasıyla; “her yerde öğrenme, mühendislik eğitimi, e-öğrenme, FeTeMM, laboratuvar uygulamaları, öğrenci verileri, kampüs uygulamaları, akıllı eğitim” olduğu belirtilmektedir. Ayrıca “RFID, NFC, sensörler, Arduino, bluetooth ve bulut” teknolojileri eğitimde en çok yararlanılan teknolojilerdir (Aydın, Usanmaz & Göktaş, 2021, s. 433). Nesnelerin interneti uygulamaları eğitimde kullanılarak öğrencilere öğrenme olanaklarını iyi hale getirmekte, öğrenenin ilerlemesinin takibinin yapılmasına yardımcı olmakta ve eğitimin verimliliğini arttırmaktadır (Yılmaz & Özdemir, 2023, s. 394).

2.5.8.5. Giyilebilir Teknolojiler

Giyilebilir teknolojiler insan vücuduna, kıyafetlerine ya da üstte taşınan herhangi bir materyale entegre edilmektedir. Örneğin; “akıllı gözlükler, akıllı saatler, akıllı dövmeleler, akıllı ayakkabılar, arttırılmış gerçeklik uygulamaları, sanal gerçeklik uygulamaları, beyin sensörlü kafa bantları kameralar, giyilebilir kıyafetler vb.” (Canbaz & Yalçın, 2021, s. 49).

Eğitim alanında öğretimi geliştirmek ve ders etkileşimini arttırmak amacıyla kullanılmaktadır. Özellikle İngilizce derslerinde kelime telaffuzunda kullanılan bu teknoloji (Canbaz & Yalçın, s. 49), “derslikler, laboratuvarlar, kütüphaneler ve spor salonları” gibi fiziksel alanlar ile eşlenebilir ve öğrencinin istediği içeriğe ulaşmasını sağlayabilmektedir (Altınpulluk, 2018, s. 96). Giyilebilir teknolojiler öğrencinin derse katılım ve ilgisini arttırmakta, öğrenciye öğrenme deneyimi yaşatmakta, bilgiye hızlı erişim ve anında geri bildirim imkânı sunmakta, yeni öğrenme alaları yaratarak farklılaştırılmış öğretim sağlamaktadır. (Canbaz & Yalçın, s. 49).

2.5.8.6. Sanal Gerçeklik ve Arttırılmış Gerçeklik

Sanal gerçeklik alışagelmışin dışında işlevleri ve etkileri olan yapay gerçekliktir (Karasar, 2004, s. 120). Sanal gerçeklik bilgisayar aracılığı ile gerçeküstü olarak tasarlanan, üç boyutlu ortamlarda sanal gözlük ve sanal gerçeklik başlığı ile deneyimlenebilen ortamlardır (Çakır, 2020’den aktaran Oğuz, 2021, s. 93). Arttırılmış gerçeklik gerçek dünyadaki nesnelerin dijital araçlar kullanarak sanal dünya ile bir araya getirilmesidir (Gülbahar, 2022, s. 301). Dagit, sanal gerçekliliğin kullanıcılara etkileri hakkında; katılımcı ortamın içine girer, ortamı inceler ve etkinlikte bulunur, aynı anda birden fazla kullanıcı etkileşime girer, duylara doğrudan etki eder, gerçek hayatta bir araya getirilmesi zor ve pahalı materyallerle öğrenmeye katkı sağladığını ifade etmektedir (Karasar, 2004, s. 120).

Arttırılmış gerçeklik eğitimde üç boyutlu kitaplarda, fizik, biyoloji, fen bilimleri derslerinde kavramların üç boyutlu gösterilmesinde ve deney yapımında, bilim müzelerinde olguların somutlaştırılmasında, matematik ve geometri derslerinde kavram ve ilişkileri görselleştirmede, coğrafya derslerinde kavramların görselleştirilmesinde, askeri eğitimlerde, sanal tatbikat uygulamalarında, sağlık alanında bilgi ve beceri kazandırmada, tıp alanında sanal kadavra oluşturularak deneyim kazandırmada, mühendislik eğitiminde bilgi ve beceri kazandırmada, nükleer çalışmalarda, sanal kokpit oluşturularak pilot ve astronot

eğitimlerinde, yabancı dil eğitiminde kullanılmaktadır. (Gülbahar, 2022, s. 302; Kandemir & Atmaca Demir, 2020, s. 343; Oğuz, 2021, s. 96-97).

Sanal ve arttırılmış gerçeklik öğrencilere eğitimde zengin olanakların yanı sıra gerçek hayat deneyimleri sağlamak ve yaparak yaşayarak öğrenme imkânı tanımaktadır (Karasar, 2004, s. 120; Oğuz, 2021, s. 97). Sanal ortamlarda öğrencilere sağlanan zengin algısal ipuçları ile çok boyutlu geri bildirimler, öğrenci içerik etkileşimi, öğrenirken eğlenme olanağı, ortamda bulunma hissi vermesi, deneyim sağlayarak bilginin inşasına yardımcı olma, uzak mesafedeki öğrencileri sanal ortamda buluşturma, çeşitli duyulara hitap etme ve etkileşime girebilme olanağı sağlamaktadır (Kandemir & Atmaca Demir, 2020, s. 343).

2.5.8.7. 3D Yazıcılar

3D yazıcılar dijital ortamda bulunan veriyi somut nesnelere dönüştürmektedir. Tasarım öncelikle sanal ortamda oluşturulur, daha sonra üç boyutlu çizim STL (Stereo Lithography) formatına dönüştürülerek katmanlar şeklinde ürün oluşturulmaktadır. “3 Katmanlı üretim olarak adlandırılan üç boyutlu yazdırma sürecinde bir nesnenin baskısı tabandan başlayarak katman katman malzemenin üst üste eklenmesi şeklinde gerçekleştirilmektedir” (Karaduman, 2017, s. 592). Ürün oluşturulurken termoplastik malzemeler ve filament kullanılmaktadır. 3D yazıcılar eğitimde önemli yer tutmaktadır. Öğrencilerin hayal ettiği soyut düşünceyi somut bir nesneye çevirmelerine olanak sağlamaktadır. Böylece öğrenme aktif bir şekilde gerçekleşirken öğrencinin motivasyonu da yüksek olmaktadır (Oğuz, 2021, s. 94).

2.5.8.8. Sosyal Ağlar

Sosyal Ağ; internet aracılığı ile geniş kitlelerle etkileşim olanağı sağlayan iletişim alanına denilmektedir. Sosyal ağlar ile bireyler iletişim kurarak duygu, düşünce, bilgi ve deneyimlerini paylaşırlar. Eğitim alanında sosyal ağların kullanımı öğretmen-öğrenci etkileşimini arttırarak öğrenmeyi kolay hale getirmektedir. Sosyal ağlar sayesinde eğitim sınıf dışına taşınmakta, ortak çalışma ve iş birliği olanağı sağlamakta, bilgi ve belgelerin hızlı ve kolay paylaşımını sağlamaktadır. Kullanımı en yaygın sosyal ağlar; Facebook, Instagram, Youtube ve Twitter, Pinterest, TeacherTube'dır.

En çok kullanılan sosyal ağlardan Facebook, eğitsel kaynak ve materyal paylaşımı, iş birlikçi çalışma, çeşitli iletişim olanakları sağlamaktadır. Youtube ise bilgisayar ve mobil araçlarla internetin olduğu her yerden iletişim sağlanarak eğitsel ders videolarına ulaşılmaktadır. Böylece öğrenciler, yer ve zamandan bağımsız bir şekilde eğitimi kişiselleştirerek eğitim materyallerine ulaşabilmekte ve ders takibini yapabilmektedir (Oğuz, 2021, s. 99).

2.5.8.9. Web 2.0 Uygulama Araçları

Web 2.0 uygulamaları eğitime büyük kolaylık sağlamaktadır. “Her yerden erişilebilme, kullanım kolaylığı, fonksiyonel ve esnek oluşu” web 2.0 araçlarını cazip hale getirmektedir (Gülbahar, 2022, s. 125).

Çok sayıda web. 2.0 aracı bulunmaktadır. Şekil 4’te web 2.0 araçları ve hangi alanda kullanıldığı aşağıda gösterilmektedir.

Tablo 1

Web 2.0 Uygulamaları ve İşlevleri

2.0 UYGULAMASI	İŞLEV
Canva, Spark, Adobe, Visme, Thinklink	Görsel İçerik Oluşturma
Actionbound, Deck.toys, Learningapps, Oppi, Padlet, Mentimeter	Etkileşimli İçerik Oluşturma
Kahoot, Goformative, Quizizz, Plickers, Socrative, Quizlet, Easytestmaker, Edpuzzle	Çevrim İçi Test Oluşturma
Classroom, Class Dojo, Google Classroom, Skype Classroom, Zondle, Tryptico,	Sınıf Yönetimi
Duolingo, Learnings Training, Fsl Languages Courses, Happynum-bers, Voscreen, Flocabulary,	Yabancı Dil Öğrenimi
Storyjumper, BookPress, StoryCreator, Halftone 2, Comic BookCreator, Storybird	Dijital Hikaye Oluşturma
Baamboozle, Classcraft, Crosswordlabs, Armored Penguin, Jigsaw Planet, MuseenThinkport,	Dijital ve Eğitsel Oyun
Blogger, Woto, Jimdo, Flavors.Me, Blogger, Wordpress, Kidblog, Joomla, Wix, Weebly	Web Sitesi Oluşturma
Edpuzzle, PowtoonSparkol, Roxio, Photoshow, Kizao, Vcasmo, Vizia, Moovly	Etkileşimli Video ve Müzik Araçları
Biodigital, Tinkercard, Sketchup, Unity 3D, Alice 3D, Anatomy 3D, Anatronica, Zooburst	3D Araçları
Alice, Thunkable, Glitch, Beeacademy, Code, Scratch.mit, Codemonkey	Kodlama
Educandy, Wordwall, Blendedplay, ClassDojo, Powtoon, Quiver	Oyunlaştırılmış Öğrenme İçeriği
Mystorybook, Storybird, Tikatok, Ourboox	E-Kitap Hazırlama
Spiderscribe, Popplet, Mindomo, Mindmeister, Cacao, Coggle	Zihin ve Kavram Haritası Oluşturma
Creately, Quivervision, Parkargame, AR Solar System, Antkabir AR, Quiver, Aurasma, Quiver Education	Arttırılmış Gerçeklik Uygulamaları
Emaze, Prezi, Fotobable, Nearpod, Slidetalk, Photobucket, Sliderocet, Plickers, Kahoot,	Sunum Hazırlama
Pollsnack, Riddle, Poll Everywhere, Jotform	Anket Araçları
Zentation, Movenote, Todaysmeet, Answergarden, Educ-reations, Blendspace	Ters Yüz Sınıf Araçları
Quizlet, Easytestmaker, Kubbu, Quibblo, Quizrevolution, Maker, Kahoot, Examtime, Creator, Knowmia, Edpuzzle, Gradecam, Quickkey, ExamPoll daddy, Flubaroo, Plickers, Quizizz	Online Sınav Araçları

*Kaynak: Gündüzalp, C. (2022). Web 2.0 teknolojileri ve eğitim. S. Karabatak (Ed.), *Eğitim & bilim* içinde (s. 23-36). İstanbul: Efe.

2.5.9. E-Öğrenmede Yaşanan Sorunlar Nelerdir?

Türkiye’de uzaktan eğitim ve e-öğrenme uygulamaları Türkiye Bilişim Şurası Raporu (2002)’nda değerlendirilerek üç temel sorun tespit edilmiştir:

- Standardizasyon ve kalitenin yetersiz oluşu.
- Markalaşamama ve kurumsallaşamama.
- Yaygınlaşmanın yetersiz oluşu.

Bu temel sorunların yanı sıra uzaktan eğitimin yaygınlaşamamasındaki temel sorunlar da aşağıdaki şekilde tespit edilmiştir.

- Mevzuat yetersizliği.
- İnternet ve altyapı eksikliği.
- ARGE yatırımlarının yetersiz oluşu.
- Teşviklerin yetersiz oluşu.
- Kamuoyu oluşturulamaması.
- Yetişmiş teknik insan gücünün yetersiz oluşu.
- Karar verici konumundakilerin yetersiz bilgilendirilmeleri (Gökdaş & Kayri, 2005, s. 10).

2.6. Sosyal Bilgiler ve E-Öğrenme

Sosyal bilgiler dersinde kullanılan bilgisayar teknolojileri sayesinde etkinlikler daha etkili hale gelmektedir. Böylece öğrencilerin özgüveni ve derse olan ilgisi artmaktadır. Ayrıca geleneksel yöntemlerle işlenen derse karşı olan algıyı kırmaktadır (Aksoy, 2017, s. 14).

2.6.1. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve E-Öğrenme

Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi 4. sınıfta başlar ve 8. Sınıfa kadar devam eder. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının 2005 yılındaki Sosyal Bilgiler tanımı şöyledir:

...“Artık Sosyal Bilgiler dendiği vakit, bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevresiyle

etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersi olarak tanımlanmaktadır”... (MEB, 2005).

Dünya sanayi inkılâbı ile ani bir toplumsal değişime uğramış, dünyaya yepyeni bir düzen gelmiştir. Böylece kırsal temelli dünya düzeninden kentsel temelli bir dünya düzenine geçiş yaşanmıştır (Aksoy, 2017, s. 10). Dünya da yaşanan bu gelişmeleri ve kitleleri yönetebilecek bir ders olarak Sosyal Bilgiler ortaya çıkmıştır. Türkiye’de Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’na bakıldığında;

...“Hemen her alanda değişen, yeni ortaya çıkan bilgilere ve durumlara ayak uyduran, rasyonel kararlar alıp rasyonel çözümler üreten, toplumla uyum içinde olan, gelişime açık bireyler yetiştirmek amacıyla toplumsal ve insani ilimlerden aldığı içeriği disiplinler ortaklığı yaklaşımıyla ele alan, bu disiplinleri bir potada eritip kullanan bir program olduğu görülmektedir... (Öztürk, 2007’den aktaran Aksoy, 2017, s. 9-10).

Sosyal Bilgiler dersi aracılığı ile milli bir toplum meydana getirilmesi hedeflenmiştir. Bu maksatla meydana getirilen sosyal bilgiler programında tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgisi dersleri yer almışken daha sonraki dönemlerde toplumun değişen ihtiyaçları doğrultusunda güncellenmiştir (Dönmez, 2003’ten aktaran Aksoy, 2017, s. 11).

“Türkiye’de Sosyal Bilgiler programı, temelde etkin ve üretken vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlamaktadır” (Dönmez, 2003, s. 39, Öztürk, 2006’dan aktaran Aksoy, 2017, s. 11). Bu nedenle değişen koşullara uyum sağlayan öğretmen adayı ve öğretmen yetiştirmek amacıyla 2005 sosyal bilgiler öğretim programına “Bilgi Teknolojileri Kullanma” becerisi ve “Bilim, Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanı eklenmiştir (Yeşiltaş, 2019, s. 81). 2005 sosyal bilgiler öğretim programında bilgi teknolojilerini kullanma becerisi olarak şu yeterlilikler bulunmaktadır:

- Yönergeleri takip ederek bilgisayar kullanma.
- Çeşitli kaynaklar aracılığı ile bir araya getirilen bilgiyi kaydetme, biçimlendirme ve tekrar kullanma.
- Biçimlendirdiği bilgiyi sanal ortamda kullanma.
- Çeşitli (metin, ses, renk, grafik vb.) efektler kullanarak çoklu ortamda rapor hazırlama.
- Günlük hayatta kullandığı teknolojik araçları amacına uygun kullanma.
- Televizyon ve telefon ağları aracılığı ile istediği bilgiye ulaşma yeteneği kazanma (MEB, 2005 aktaran Yeşiltaş, 2019, s. 81).

Teknoloji zamanla hızlı bir şekilde ilerleme göstermiş, okulların tamamına yakınına internet hizmeti ve akıllı tahta imkânı sağlanmıştır. Web 2.0 araçlarında çeşitlilik, akıllı telefonların

yaygınlaşması, mobil uygulamaların artması ve hızlı bir dijitalleşme sosyal bilgiler dersi dahil tüm eğitim sisteminde yeni yeterlikleri adeta zorunlu kılmıştır. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi, mevcut yeterliliklerin kalitesinin artırılması, hayat boyu öğrenmenin desteklenmesi ve şeffaflığın sağlanması amacıyla 8 ana yetkinlik sunmuştur. Bunlardan bir tanesi de “Dijital Yetkinlik”tir (Yeşiltaş, 2019, s. 82).

...Dijital Yetkinlik: İş, günlük yaşam ve iletişim için bilgi toplumu teknolojilerinin güvenli ve eleştirel şekilde kullanılmasını kapsamaktadır. Söz konusu yetkinlik, bilgi iletişim teknolojisi içinde bilgiye erişim ve bilginin değerlendirilmesi, saklanması, üretimi, sunulması ve alışverişi için bilgisayarların kullanılması ayrıca internet aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlanması ve iletişim kurulması gibi temel beceriler yoluyla desteklenmektedir... (MYK, 2015’ten aktaran Yeşiltaş, 2019, s. 82).

Teknolojinin ilerlemesi öğretim programında değişikliğe gidilmesini, dijital vatandaşlık, dijital okuryazarlık bağlamında yeniden oluşturulmasını sağlamış, böylece 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı oluşturulmuştur. Yenilenen Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda yer alan dijital yeterliliklere bakacak olursak:

Sosyal bilgiler dersi öğretim programı, özel amaçlar başlığında bilimsel okur yazar birey;

Madde 11: “Bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini bilinçli kullanmaları” (MEB, 2018, s. 8).

Madde 12: “Bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlakı gözetmeleri” (MEB, 2018, s. 8).

Sosyal bilgiler dersi öğretim programı, temel beceriler başlığına “Dijital Okuryazarlık” ve “Medya Okuryazarlığı” becerileri eklenmiştir.

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nın uygulanmasında dikkat edilecek hususlar başlığında dijital vatandaşlık ile ilgili;

Madde 10: “Son yıllarda dijital teknolojilerdeki gelişmelere bağlı olarak vatandaşlık hak ve sorumluluklarıyla ilgili yeni durumlar (dijital vatandaşlık, e-devlet, sanal ticaret, sosyal medya vb.) ve birtakım sorunlar (dijital bölünmüşlük, kimlik hırsızlığı, kişisel bilginin gizliliği, siber dolandırıcılık, siber zorbalık vb.) ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin dijital vatandaşlık yeterliliklerini geliştirmek amacıyla konuyla ilgili ders içi ve ders dışı etkinliklere yer verilmelidir” (MEB, 2018, s. 10).

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nın yapısı başlığı altında dijital okur yazarlıkla ilgili;

...“Bu öğrenme alanında öğrencilerden; yenilikçi, eleştirel ve bilimsel düşüncenin bilim ve teknolojiye gelişlerin temeli olduğunu; bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal

yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgiye ulaşmada teknolojiyi kullanma becerisi edinmeleri beklenmektedir. Öte yandan, teknolojilerin günlük hayatla ne derece ilişkili olduğunu öğrenirken bazı teknolojik ürünlerin doğaya verdiği zararları tartışır. Bilimsel eserlerin yasalarla korunduğunu fark ederek akademik dürüstlük ilkelerini dikkate alır”... (MEB, 2018, s. 11)

Tablo 2

Sosyal Bilgilerde Beceri Eğitimi

Sınıf	Öğrenme Alanı	Kazanım
4	Bilim, Teknoloji ve Toplum	Çevresindeki teknolojik ürünleri, kullanım alanlarına göre sınıflandırır. Çevresindeki ihtiyaçlardan yola çıkarak kendine özgü ürünler tasarlamaya yönelik fikirler geliştirir. Teknolojik ürünleri kendisine, başkalarına ve doğaya zarar vermeden kullanır.
5	Bilim, Teknoloji ve Toplum	Teknoloji kullanımının sosyalleşme ve toplumsal ilişkiler üzerindeki etkisini tartışır. Sanal ortamda ulaştığı bilgilerin doğruluk ve güvenilirliğini sorgular. Sanal ortamı kullanırken güvenlik kurallarına uyar. Yptığı çalışmalarda bilimsel etiğe uygun davranır.
6	Bilim, Teknoloji ve Toplum	Telif ve patent hakları saklı ürünlerin yasal yollardan temin edilmesinin gerekliliğini savunur.
7	Birey ve Toplum	İletişim araçlarından yararlanırken haklarını kullanır ve sorumluluklarını yerine getirir.
	Bilim, Teknoloji ve Toplum	Bilginin korunması, yaygınlaştırılması ve aktarılmasında değişim ve sürekliliği inceler.
7	Üretim, Dağıtım ve Tüketim	Dijital teknolojilerin üretim, dağıtım ve tüketim ağına meydana getirdiği değişimleri analiz eder.

*Kaynak: Yeşiltaş, E. (2019), Dijital okuryazarlık. B. Aksoy, B. Akbaba & B. Kılcan (Eds.), *Sosyal bilgilerde beceri eğitimi* içinde (s. 67-89). Ankara: Pegem.

Sosyal Bilgiler öğretim Programında yapılan değişiklikler teknolojilerin hızla gelişmeye devam edeceği düşünülürse eklenen beceri ve yeterlilikler yetersiz kalacaktır. Bu nedenle öğretim programlarının çağın gerekliliklerine göre güncellenmesi gerekmektedir.

2.6.2. Sosyal Bilgiler Derslerinde E-Öğrenme Kullanımı

Sosyal bilgiler derslerinde e-öğrenme araçlarının kullanımı içeriği somutlaştırma ve anlaşılır kılma amacıyla kullanıldığından dersin bir parçası haline gelmiştir. Sosyal bilgiler derslerinde öğretmenler kullanacakları teknolojik aletleri seçerken konu, amaç ve davranışlara uygun olmasına, öğretene ve öğrenenin kabiliyetlerine, kullanılacak olan teknolojik cihazın okulda olup olmamasına ya da temin edilebilir olmasına dikkat etmelidir. (İşman, 2015, s. 69). Sosyal Bilgiler dersinde bilgisayar teknolojilerinin kullanılmasıyla birlikte ders içeriğinin anlatıldığı etkinlikler öğrencilerin anlaması açısından daha etkili hale gelmektedir. Geleneksel yöntemle işlenen sosyal bilgiler dersine karşı oluşan algıyı ortadan kaldırmaktadır. Böylece öğrenciler sosyal bilgiler derslerinde özgüven geliştirir, risk alabilir

ve zor görevlere karşı koyabilme özelliği kazanır (Kaya, 2008'den aktaran Aksoy, 2017, s. 14).

2.6.3. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Kullanımına Yönelik Tutumları

Aiken ve Lewis, R. tutumları “Belirli objelere kurum, durum, içeriklere ve diğer bireylere karşı olan eğilimler olarak” tanımlamaktadır (Pehlivan, 1994, s. 49). Başka bir deyişle tutum; başka insanlar, durumlar ve fikirler ile ilgili duygu, düşünce, fikir ve tepkilerimizi, dış dünyadaki düşünce ve ruh halini belirli bir ölçüde etrafına göstermenin ve sözel olarak ifade etmenin temelinde yatan duyuşsal bir psikolojik eğilimdir (Biçer, 2019, s. 46; Tarım & Uyandıran, 2021, s. 47). Tutumlar olumlu ya da olumsuz olabilir (Kaya, 2017, s. 3). Çünkü tutumlar, deneyim ve yaşantılar yoluyla öğrenilir, yapılan seçimler ile düzenlenir. Durumları olumlu ya da olumsuz şekilde sınıflandırmaya, sıralamaya, derecelendirmeye ve değerlendirmeye tabi tutan bir özelliktir. Bu yönüyle tutum, davranıştan öte davranışlara bilişsel hazırlık sağlayan eğilim, ön koşul, ön yargı oluşturma durumunu ifade etmektedir (Biçer, 2019, s. 46).

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin bilgisayara karşı tutumları incelenmiş, bir materyal olarak bilgisayarın ve bilgisayar teknolojilerinin kullanılması bakımından temel faktörün öğretmen olduğu tespiti yapılmıştır. Öğretmen süreçte önemli bir konumda bulunduğundan, gerekli bilgi ve donanımına sahip olması gerekmektedir. Öğretmenin tutumu ve bilişsel olarak bilgisayar teknolojilerine karşı tavrı son derece önemlidir (Erkan, 2004'ten aktaran Aksoy, 2017, s. 15). Bu durum öğretmenlerin mesleğini yerine getirme performanslarını etkilemektedir (Kaya, 2017, s. 3). Çünkü e-öğrenme sürecinde eğitimi sadece teknoloji kullanabilme becerisi açısından değerlendirmek yöntemin başarısız olmasına neden olacaktır. E-öğrenme süreçlerini tasarlamada sadece araç- gereç, kullanılan teknolojiler, yöntem değil, beklenti, hazır bulunuşluk, motivasyon, ilgi ve tutumlar etkili olmaktadır.

Öğrencilerin e-öğrenme süreçlerine katılma, kullanma ve devamlılığı sağlayacak istekliliği etkileyecek duyuşsal özelliklerin dikkate alınması öğrenme sürecinin etkililiğini arttırmaktadır. Duyuşsal alan, öğrenme sürecinde büyük öneme sahip olan olumlu-olumsuz duygu ve duyguların şekillendirdiği değer, tutum, ilgi, ahlak, karakter ve muhakeme gücünü barındırmaktadır. Bu nedenle öğrenciler öğrendiklerinin nerede, nasıl işe yarayacağını bilmelidir. Duyuşsal alan eğitim planlarına dahil edilmezse, öğrencilerin davranışsal

özellikleri önemszenmez ya da reddedilirse o eğitim sistemi yeterince etkili olamayacaktır (Biçer, 2019, s. 45).

Tutum, e-öğrenmede başarıyı etkilemekte, verimliliği arttırmakta, güdülenmeyi ve bilgilerin uygulamaya geçişini etkilemektedir. Bu sebeple e-öğrenme süreçlerinde öğrenci ve öğretmenlerin tutumları öğrenme süreçlerine başlamadan tespit edilerek gerekli önlemler alınmalıdır. Bu tespitlerin süreçteki motivasyon, güdülenme, etkililik, verimlilik ve başarıyı arttırma amaçlı fikirler üretmede önemli etkileri olacaktır (Biçer, 2019, s. 47-48).

Öğretmen adaylarının tutumlarını belirlemek değişkenlerin yönü hakkında çıkarım yapmayı sağlamaktadır. Öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumlarının olumsuz olması halinde olumlu tutum geliştirmek için eğitim ve seminerler düzenlenebilir, çeşitli önlemler yerinde ve zamanında alınabilir (Korucu & Ertekin, 2020, s. 108).

Bunların yanı sıra e-öğrenmede tutumların belirlenmesinin sağlayacağı avantajlar şu şekilde sıralanabilir:

- E-öğrenmeye yönelik tutumların tespit edilmesi ile öğrencilerin beklenti ve ihtiyaçlarının ne zaman ve nasıl karşılanması gerektiğine dair veri elde edilir. Bu veriler ışığında alınan önlemler ile öğretim sürecindeki başarı olumlu etkilenecektir.
- E-öğrenmeye yönelik tutumların tespit edilmesi, öğrencilerin e-öğrenme programlarına kaydolmalarındaki etkiyi arttıracaktır.
- E-öğrenmeye yönelik tutumların tespit edilmesi, öğrencilerin e-öğrenme sistemlerini kullanım oranını ölçmeye yardımcı olacaktır.
- E-öğrenmeye yönelik olumlu tutumların tespit edilmesi, öğrencilerin e-öğrenme kullanmaya yönelik eğilimlerinin de tespit edilmesini sağlayacaktır (Biçer, 2019, s. 48).

2.7. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde araştırmanın konusu ile ilgili tez, makale ve kitaplar olmak üzere yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

2.7.1. E-Öğrenme ile İlgili Tezler

Dikbaş (2006) “Öğretmen Adaylarının E-Öğrenmeye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi” yüksek lisans tezinde öğretmen adaylarının e-öğrenmeye ilişkin görüşleri alınarak, e-

öğrenmeye yönelik tutumlarını tespit etmeği amaçlamıştır. Çalışma Buca Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü 2.sınıf öğrencilerinden 47 kişiye uygulanmıştır. “Eğitimde Materyal Kullanımı” dersi kurulan emk.eğitimi.com uzantılı web sitesi e-öğrenme modeli uygulanarak çevrim içi olarak verilmiş ve öğrencilere 79 maddelik e-öğrenme tutum ölçeği uygulanmıştır. Ayrıca 36 soruluk Likert tipi ölçek ve web sitesi değerlendirme formu uygulanmıştır. Analiz aşamasında öğretmen adaylarının e-öğrenmeye karşı tutumlarını belirlemek üzere “frekans hesapları, ortalama değer, yüzde, standart sapma ve Post Hoc Tukeytesleri” uygulanmış, sonuca göre; e-öğrenmeye yönelik tutumları 3.80 (5 üzerinden) puan değerinde olumlu,%90’ı e-öğrenmeyi yararlı bir etkinlik olarak görmekte, %63.8’lik bölüm ise yüz yüze etkileşimin olmamasını e-öğrenmenin sınırlılığı olarak görmekte, katılımcıların %98’i e-öğrenmede geribildirimün önemine vurgu yapmaktadır. Çalışmada katılımcıların (%91) büyük bir bölümü gelecekte öğrenme etkinliklerinde e-öğrenmenin daha sık kullanılacak bir öğrenme biçimi olacağını düşündüklerini göstermiştir.

Haznedar (2012) “Üniversite Öğrencilerinin Bilgi Ve İletişim Teknolojilerinin ve E-Öğrenmeye Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi” yüksek lisans tezinde üniversite öğrencilerinin bilgi ve iletişim teknolojileri becerilerini ile e-öğrenmeye karşı tutumlarını çeşitli değişkenler yönünden incelemeyi hedeflemiştir. Tarama modeli kullanılan çalışmanın örneklemini 2011-2012 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi’nin farklı fakültelerinden her kademededen 2949 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada üç bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler, “bir veri analiz programı aracılığıyla frekans, yüzde dağılım, aritmetik ortalama, mod, medyan gibi betimsel istatistikler yanında parametrik olmayan testlerden Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis testleri, parametrik testlerden t-testi ve tek yönlü varyans analizi ve sınıflandırma ve karar ağacı tekniklerinden CHAID analizi” ile çözümlenmiştir. Sonuç olarak katılımcıların bilgi ve iletişim düzeyi, yabancı dil düzeyi, bilgisayar kullanma deneyimi ve internet kullanma düzeylerinde anlamlı bir fark olduğu; katılımcıların cinsiyet, sınıf düzeyi, yabancı dil düzeyi, internet kullanma sıklığı, öğrenme yöntemi, çalışma şekli, öğrenme şekli ve motivasyon türü bakımından da tutumlarında anlamlı bir farklılığın olduğu; bilgi ve iletişim teknolojileri becerisini yordayan birinci düzey değişkeninin bilgisayar kullanma deneyimi olduğu, e-öğrenmeye yönelik tutumu yordayan birinci düzey değişkeninin ise öğrenme yöntemi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Aksoy (2017) “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin E-İçerik Geliştirme Becerileri İle Fatih Projesi Teknolojilerine (Etkileşimli Tahta) Yönelik Öz-Yeterlilik İnançları Ve Bilgisayar

Kullanımına Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki” yüksek lisans tezi, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin e-içerik geliştirme yeteneği ve Fatih Projesi teknolojileri öz-yeterlilik algısıyla bilgisayar kullanma becerileri ilişkisinin tespiti hedeflenmiştir. Nicel araştırma yöntemlerinden korelasyon modeli ile yapılan çalışmanın örneklemini Ağrı merkez ve ilçelerinde görev yapan 103 öğretmen oluşturmaktadır. Veriler “E İçerik Geliştirme Becerileri Ölçeği, Fatih Projesi Teknolojileri Öğretmen Öz-yeterlilik Ölçeği ve Bilgisayara Yönelik Tutum Ölçeği” ile toplanmıştır. Normal dağılım gösteren veriler parametrik testlere tabi tutulmuş, “ölçek ortalamaları iki gruplu değişkenler için (cinsiyet, bilgisayar sahibi olma vb.) bağımsız gruplarda t testi, ikiden fazla gruplu (yaş grubu, eğitim düzeyi vb.) değişkenler için tek yönlü varyans analizi (oneway ANOVA)” ile incelenmiştir. Anlamlı bir farklılık tespit edilmesi halinde hangi grup nedeniyle olduğunun belirlenmesi amacıyla da TURKEY testi uygulanmıştır. Sonuç olarak yaş, cinsiyet mezun olunan okul türü vb. olarak ele alındığında anlamlı düzeyde farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Araştırmaya göre, öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitimlerin artırılması, e-içerik geliştirme çalışmalarının genişletilmesi, materyal ve altyapı eksikliğinin giderilmesi gibi önerilerde bulunulmuştur.

Biçer (2019) “E-Öğrenmeye Yönelik Tutum: Ölçek Uyarlama Çalışması” yüksek lisans tezinde e-öğrenmeye yönelik geçerliliği ve güvenirliği yüksek bir tutum ölçeği uyarlanmayı amaçlanmıştır. Çalışmada Necmettin Erbakan Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi ve KTO Karatay Üniversitesi’nden 1721 öğrenciye Türkçe’ ye çevrilen tutum ölçeği ve demografik veri formu uygulanmıştır. Analiz aşamasında SPSS 21.0 ve LISREL 8.71 programları kullanılmış, çalışmaların neticesinde 36 madde ve tek faktörlü ölçek, 23 maddelik dört faktörlü ölçek şeklinde düzenlemiştir. “Ölçeğin KMO değeri 0,847, Bartlett testi değeri ise $\chi^2 = 8821,036$; $sd=253$; $p=,000$ bulunmuştur. Bu ölçeğin maddeleri ölçek toplam varyansın= $\%44,94$ ’ünü açıklamaktadır. Ölçek faktörlerinin ve maddelerinin kabul edilebilirliği mükemmel uyum gösterdiği, ölçeğin güvenirlik değeri cronbach alfa değerinin $\alpha = 0,789$ çıktığı, kararlılık korelasyonunun ise 0,95 çıktığı saptanmıştır.” Sonuç olarak E-öğrenmeye yönelik tutumları belirlemek amacı ile uyarlanan bu ölçeğin, geçerliği ve güvenirliği yüksek olduğu tespitine varılmıştır.

Karakeçili (2019) “Y ve Z Kuşaklarının Online Eğitim Teknolojilerine Karşı Tutumlarının Karşılaştırılması” yüksek lisans tezinde Y ve Z kuşaklarına ait bireylerin internet aracılığı ile sağlanan web tabanlı eğitim ile bu teknolojiye yönelik algı-tutumlarını belirlemek hedeflenmiştir. İzmir ilinde 330 bireye uygulanan Y ve Z kuşaklarına ait bireylerin web tabanlı eğitim uygulamaları teknolojilerine karşı bakış açıları “Web Tabanlı Tutum Ölçeği”

ile 27 soru kullanılarak belirlenmiştir. Araştırmada Temel Bileşenler Analizi (Principle Component Analysis) kullanılmış ve sonuç olarak; Y ve Z kuşaklarının web tabanlı eğitim uygulamalarına karşı cinsiyete göre farklılık göstermediği belirlenmiş, kuşakların “gereklilik”, “işlevsellik”, “sosyallık” ve “bireysellik” etmenlerine göre tutumları arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Oğuz (2021) “Türk Eğitim Sisteminde Teknoloji Kullanımı” yüksek lisans tezinde, eğitimde teknoloji entegrasyonu aşamasında MEB’in aldığı kararları ve uygulamaları tarihsel gelişimini analiz etmeyi hedeflenmiştir. Belge inceleme yöntemi ile çeşitli veri, belge, proje ve kararlar incelenmiştir. Araştırmada eğitim teknolojilerindeki tarihsel sürecin yanı sıra yerli üretim teknolojilerine değinilmiş, teknolojilerin dönüşümü ve eğitime entegrasyonunun önemine vurgu yapılmıştır. Türkiye’de eğitim teknolojilerinde görsel, işitsel materyaller, sunu araçları, teknolojik uygulamalar ve FATİH projesi ile öğrencilere aktif bir öğrenme ortamı yaratmak hedeflenmiştir. Aynı şekilde öğretmenler de eğitimlerle desteklenmiştir. Böylece dünya standartları yakalanmaya çalışılsa da projelerin tüm Türkiye’ye yansımadağı ve sınırlı kaldığı tespit edilmiştir.

2.7.2. E-Öğrenme ile İlgili Makaleler

Aslan (2006) “Öğrenmenin Yeni Yolu: E-öğrenme” adlı makale eğitim, toplum ve teknolojiye yaşanan gelişmeler neticesinde ortaya çıkan ve internet aracılığı ile gerçekleştirilen e-öğrenmeyi eğitimde yeni bir yol olarak incelemeyi hedeflemiştir. Sonuç olarak eğitimde e-öğrenme yönteminin kullanımı, avantajları ve dezavantajları, e-öğrenme sistemleri ve uygulamaları incelenerek tespitlerde bulunulmuştur.

Haşlaman, Kuşkaya Mumcu ve Koçak Usluel (2007) “Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Öğrenme-Öğretme Süreçleriyle Bütünleştirilmesine Yönelik Bir Ders Planı Örneği” adlı makale yeni öğretim programlarında BİT’in öğrenme-öğretme süreçlerine entegre edilmesi amacıyla ders planı şablonu ve bu şablondan hareketle ders planı örnekleri hazırlanarak öneriler sunulması hedeflenmiştir.

Usta ve Korkmaz (2010) “Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Yeterlilikleri Ve Teknoloji Kullanımına İlişkin Algıları İle Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları” adlı makalede öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik nasıl bir tutum içinde olduklarını ve bilgisayar kullanma yeterlilikleri ile teknolojik araç kullanımına yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi tespit etmek hedeflenmiştir. Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf

Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliğinde eğitim alan 106 öğretmen adayı çalışma grubunu oluşturmuş olup çalışma tarama modeli ile yürütülmüştür.

Sonuç olarak; öğretmen adaylarının çoğunluğu bilgisayar becerileri bakımından yeterli olduğunu, anlamlı bir farklılık düzeyinde olmasa da sınıf öğretmeni aday öğrencilerinin sosyal bilgiler aday öğretmenlere oranla bilgisayar becerileri bakımından kendilerini daha yeterli görmekte ve tüm öğretmen adaylarının eğitim ortamlarında teknoloji kullanım algıları ve öğretmenlik mesleğine karşı tutumları da olumlu olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca teknoloji okur yazarlık düzeyinin artması öğretmen adayları tarafından eğitim ortamlarında teknoloji kullanımı bakımından olumlu tutumlarını arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Haznedar ve Baran (2012) “Eğitim Fakültesi Öğrencileri İçin E-Öğrenmeye Yönelik Genel Bir Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması” adlı makale eğitim fakültesi öğrencilerinin e-öğrenmeye karşı tutumlarını belirlemek için hazırlanan genel bir tutum ölçeği hazırlamak hedeflenmiştir. Ölçek alanyazın taranarak tutumlara yönelik 50 madden oluşturulmuştur. Çalışmaya katılan 567 öğrenci Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi’ndendir. Çalışmada alt ve üst %27 grup ortalamaları ve toplam madde korelasyonu ile bazı maddeler elenmiş, t-değeri yüksek maddeler belirlenerek faktör analizine tabi tutulmuş ve Cronbach α katsayısı belirlenmiştir. Neticede 20 maddeden oluşan, tek ya da iki faktörlü kullanılabilen “E-öğrenmeye yönelik tutum ölçeği” oluşturulmuştur. Ölçek tek faktörlü kullanılırsa toplam varyansın %45,12’sini açıklar, İki faktörlü kullanılması durumunda ise toplam varyansın %52,23’ünü açıklamaktadır. Cronbach’s Alpha güvenirlik katsayısı tek faktörlü ölçekte 0,93’tür. Sonuç olarak, oluşturulan e-öğrenmeye yönelik tutum ölçeği’nin geçerlilik ve güvenirliğinin yüksek olduğu, üniversite öğrencilerinin e-öğrenmeye karşı tutumlarını ölçmede kullanılabilir olduğu tespit edilmiştir.

Korkmaz, Çakır ve Tan (2015) “Öğrencilerin E-Öğrenmeye Hazır Bulunuşluk ve Memnuniyet Düzeylerinin Akademik Başarıya Etkisi” adlı makalede amaç e-öğrenme sürecine ilişkin hazır bulunuşluk ve e-öğrenme sürecindeki yaklaşımın akademik başarıya etkisini incelemektir. Çalışmada ilişkisel betimleme yöntemi kullanılmıştır. Kampus dışından 313 çalışma grubu öğrencisinin akademik başarıya ait veriler öğrenci bilgi sisteminden elde edilmiş, ayrıca öğrencilere “E-Öğrenme Sürecine İlişkin Hazır Bulunuşluk ve Beklenti ve E-Öğrenme Sürecine İlişkin Memnuniyet Ölçekleri” uygulanmıştır. Veri analizlerinde “aritmetik ortalama, standart sapma, mod, medyan, frekans, t, Anova, LSD, ve korelasyon analizleri” uygulanmıştır. Sonuç olarak e-öğrenme ortamlarında eğitim alabilecek kişisel özelliklere sahip olduklarına inanmakta, kullandıkları e-öğrenme

ortamının iletişim özelliklerinden ve kullanışlılığından orta düzeyin üzerinde memnun olup akademik başarıları ile memnuniyet düzeyleri bakımından önemli ölçüde pozitif yönde ilişkinin olduğu tespitinde bulunulmuştur.

Bozkurt (2017) “Türkiye’de Eğitimin Dünü, Bugünü ve Yarını” adlı makalenin amacı ülkemizde geçmişten günümüze uzaktan eğitim sürecinde meydana gelen mühim olayları tespit etmek ve uzaktan eğitimin gelişim sürecini tarihsel olarak haritalandırmak hedefiyle dört temel dönemde, eleştirel bir bakış açısıyla incelenmiştir. Çalışma sonunda uzaktan eğitim özelinde Türkiye’nin geleceği bakımından öneri ve öngörüler yer almıştır.

Kuru (2018) “Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin E-Öğrenme Stillerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” adlı araştırma makalesinde eğitim fakültesinde öğrenim gören sınıf öğretmenliği öğrencilerinin e-öğrenme stillerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Tarama modeli kullanılan araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 yılında Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında her kademedeki öğrenim gören 193 öğrenci amaçlı örnekleme yöntemi ile oluşturmuştur. Veriler Gülbahar ve Alper (2014) tarafından geliştirilen, Cronbach Alfa katsayısı .94 bulunan ve yedi alt boyutta sahip “e- Öğrenme Stilleri” ölçeği aracılığı ile toplanmıştır. Sonuç olarak, cinsiyete göre öğrencilerin aktif, sosyal, bağımsız e-öğrenme alt boyutlarında oldukları gibi toplam puan boyutunda önemli derecede farklılığın olduğu görülmüştür. Diğer yandan sınıf düzeyi bakımından sosyal, aktif ve bağımsız e-öğrenme stilleri alt boyutlarında farklılıklar bulunduğu görülmüş ve internette geçirdikleri vakit bakımından aktif e-öğrenme stili alt boyutunda önemli bulunduğu sonucuna varılmıştır.

Mutlu Bozkurt ve Tamer (2020) “Sporda E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği” adlı makalede spor alanında e-öğrenme faaliyetlerine karşı tutumları ölçmek amacıyla geçerli ve güvenilir bir araç tasarlamak hedeflenmiştir. 2028-2019 yılı Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri ve Bitlis Evren Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda 297 üniversite öğrencisi ile nicel araştırma modeli ve tarama yöntemi uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Veriler Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) ile yapılarak varyansın %55,987’sini açıklayan 12 maddelik tek boyutlu yapı oluşturulmuş ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) neticesinde yeterli uyum indekslerine varılmıştır. Güvenirlik Cronbach Alfa ile incelenmiş ve çıkan güvenilirlik katsayıları oldukça yüksek çıkmıştır. Sonuç olarak Sporda e-öğrenmeye yönelik tutum ölçeği’nin geçerli ve güvenilir ölçümler yapabilen veri elde etme aracı olduğu saptanmıştır.

Biçer ve Korucu (2020) “E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması” adlı makale tutumların e-öğrenmeye yönelik davranışları nasıl etkilediğini ölçmek amacıyla Kisanga (2016)’nın geliştirmiş olduğu “e-öğrenmeyle ilgili tutumların testi (Telra) ölçeğinin” Türkçe’ye uyarlanması amaçlanmıştır. Araştırmada Konya ilinde bulunan, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi ve KTO Karatay Üniversitesinde, çeşitli bölümlerde okuyan 1721 öğrenci ile çalışılmıştır. Veriler, Türkçeye çevrilen ve alan uzmanlarının kapsam geçerliğini sağladığı onaylanan tutum ölçeği ile toplanmıştır. Analiz aşamasında SPSS 21.0 ve LISREL 8.71 programları kullanılmış ve açıklayıcı faktör analizi, doğrulayıcı faktör analizinin yanı sıra güvenirlik tespiti Cronbachalpha katsayısından yararlanılmıştır. Sonuç olarak esasında tek faktörlü ve 36 maddelik (Telra) ölçek, 23 maddeden oluşan dört faktörlü ölçek meydana getirilmiştir. Geçerlilik tespiti için yapılan “Kaiser-Meyer-Olkin değeri 0,847; Bartlett testi değeri ise ($\chi^2 = 8821,036$; $p = 0,000$)” olduğu tespit edilmiş ve toplam varyansın %44,9’unu açıklama kapasitesine eriştiği görülmüştür. Cronbach Alpha $\alpha = 0,789$ değerinde olan ölçeğin güvenilir olduğu gibi 0,95 korelasyonla kararlı olduğu tespitinde bulunulmuştur.

Korucu ve Ertekin (2020) “Kpss Kursunda Eğitim Gören Aday Öğretmenlerin E-Öğrenmeye Yönelik Tutumları” adlı makalede öğretmen adayı olup KPSS (Kamu Personeli Seçme Sınavı) kursunda eğitim alan öğrencilerin e-öğrenmeye karşı tutumlarının çeşitli değişkenler açısından (cinsiyetlerine, sınıflarına, öğrenme şekillerine, haftalık internet kullanım sürelerine ve sahip oldukları motivasyon türüne göre) incelenmesi hedeflenmiştir. Çalışmada genel tarama modellerinden tekil tarama modeli kullanılmış olup Konya ilinde KPSS kursuna giden 138 öğretmen adayı çalışma grubunu oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarına 10 soruluk demografik veri anketi ile 20 maddelik “E-öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği” uygulanmıştır. Wilkinson, Roberts ve While (2010) geliştirmiş olduğu ölçek Haznedar (2012) tarafından Türkiye koşullarına uyarlanmıştır. 0,935 Cronbach alfa katsayısına sahip ölçeğin verileri SPSS 22 analiz programı ile elde edilmiştir. Sonuç olarak öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumları cinsiyet, sınıf, öğrenme şekilleri, haftalık internet kullanım sürelerine sahip oldukları motivasyon türüne göre anlamlı farklılıklar bulunduğu tespit edilmiştir.

Tarım ve Uyandıran (2021) “Öğretmenlerin ve Üniversite Öğrencilerinin E-Öğrenmeye Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi” araştırma makalesinde üniversite öğrencileri ve öğretmenlerin e-öğrenmeye yönelik tutumları, cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, öğrenim durumu, teknolojik alet kullanma düzeyleri ve internet kullanma

süresi bakımından irdelenmesi hedeflenmiştir. Çalışmada, Kisanga ölçeği olarak bilinen ve Biçer tarafından Türkçeye uyarlanan “e-Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği”, çeşitli bölümlerde öğrenim gören 160 üniversite öğrencisi ve 370 öğretmene uygulanmıştır. Veriler bağımsız gruplar t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile elde edilmiş olup anlamlı farklılaşma durumunda etki büyüklüğünü tespit etmek için eta-kare(η^2) değeri göz önüne alınmış, farklılığın yönünü tespit etmek için ise PostHoc testlerinden Tukey testi uygulanmıştır. Sonuç olarak e-öğrenmeye yönelik öğretmen tutumlarının “yüksek” düzeyde, üniversite öğrencilerinin ise “kararsız” olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin e-öğrenmeye yönelik tutumlarının değişmesine etki eden faktörler; öğrenim düzeyi, cinsiyet, teknolojik alet kullanıma becerisi ve mesleki kıdem iken, üniversite öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik tutumlarına etki eden etmenler öğrenim düzeyi, yaş ve teknolojik alet kullanım becerileri olarak tespit edilmiştir.

Ada, Gültekin ve Gönenç (2021) “Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin E-Öğrenmeye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi” adlı makalede eğitim enstitüsü ve eğitim fakültesi öğrencilerinin Covid-19 pandemi esnasında e-öğrenmeye şeklinde aldıkları derslere yönelik tutumlarının ne yönde olduğu tespit edilmesi hedeflenmiştir. Çalışmanın örneklemi 2020-2021 yılında Uludağ Üniversitesi’nde raslantısal örnekleme yöntemiyle seçilen 124 öğrenci olarak belirlenmiştir. Çalışmada e-öğrenmeye yönelik tutumların tespiti Kisanga (2016) tarafından geliştirilen ve Biçer (2019)’in Türkçe’ye uyarladığı “E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği” uygulanmıştır. Araştırmada nicel araştırma tasarımlarından betimsel tarama modeli kullanılarak veri toplama ve analiz süreçleri tamamlanmıştır. Sonuç olarak, lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin büyük bölümü ev ortamındaki bilgisayar ve telefonda karşıladığı, teknolojik alet kullanma seviyesi çok yeterli ve yeterli öğrencilerin memnun olma düzeyleri ve elektronik cihaz kullanma eğilimlerinin yüksek olduğu; yüksek lisans öğrencilerinin ise lisans öğrencilerine oranla e-öğrenme faaliyetlerinden daha yüksek oranda memnun ve motive oldukları tespitinde bulunulmuştur. Çalışanların açısından e-öğrenme faaliyetleri sayesinde eğitim hayatlarına devam edebildiklerinden daha motive oldukları görülmüş ve çalışma saatleri göz önüne alınarak programların düzenlenmesi önerilmiştir.

Aslan ve Güner (2022) “Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Çevrim İçi Öğrenme (Senkron) Ortamları İle İlgili Deneyimlerinin İncelenmesi” adlı makalede fen bilimleri öğretmenlerinin deneyimlediği senkron öğrenme yaşantılarının irdelenmesi hedeflenmiştir. Fenomonolojik desen kullanılarak Akdeniz bölgesinde görev yapan 10 fen bilimleri öğretmeni araştırmanın amaçlı örneklemini oluşturmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilen

veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Sonuç olarak fen bilimleri öğretmenleri çevrim içi senkron öğrenme sürecini farklı bulduklarını, elektronik ve teknolojik okuryazarlık düzeylerinin yeterli olmadığını, fırsat eşitsizliğinin sağlanamadığını vurgulamışlardır. Senkron öğrenme süreçlerinde gönüllü olan öğrencilere eğitim veren öğretmenlerin olumlu tutuma sahip olduğu; velilerin ilgisiz ve ders katılımlarının az olan öğrencilere ders veren öğretmenlerin ise olumsuz tutuma sahip oldukları tespit edilmiştir. Düşünme becerilerini geliştirme amacıyla farklı etkinlikler hazırladıklarını ve bunlara uygun değişik ölçme değerlendirme araçları kullandıklarını bildirmişlerdir. Bir fen bilimleri öğretmeni Web 2.0 araçlarının kullanılmasının ders verimini arttırdığını belirtmiştir. Senkron öğrenme süreçleri için öğretmenlerin yeterince donanımlı ve yeniliklere açık olmaması, ilgisiz veliler, göz temasının ve iletişim kurulamayan öğrenci tipleri gibi sorunlar ile karşılaştıklarını vurgulamışlardır. Öğretmenlerin önerileri arasında; senkron öğrenme süreçlerinde farklı sanal materyallerin kullanımının artırılması ve çeşitli duyu organlarına hitap edebilen araçların tasarlanması, öğrencilere daha fazla materyal sağlanması ve eksiklerin giderilmesi, teknolojik alt yapının daha güçlü hale getirilmesi önerileri bulunmaktadır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın amacına uygun bir biçimde araştırmanın modeli, evreni, örnekleme, veri toplama aracı, veri toplama aracının uygulanması ile verilerin çözümlenmesinde kullanılan yöntem ve teknikler açıklanmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama yöntemi, belirli bir grubun bazı özelliklerini tespit etmek amacıyla veri toplamak için yapılan araştırmalara denir (Büyüköztürk, Kılıç, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2021, s. 16). Sosyal bilimlerde, yaygın bir şekilde kullanılan tarama tipi araştırmalar, büyük kitlelerin (yaş, cinsiyet, medeni durumu, öğrenim durumu, görme kusuru, gelir düzeyi gibi) araştırmaya konu olan özelliklerini tespit etmek amacıyla yapılan betimsel çalışmalardır (Can, 2022, s. 8). Betimsel tarama yöntemi belli durum, olgu ve nesnelerin özelliklerini olduğu gibi aktarır (Cebeci, 2014, s. 21-23). Bu nedenle betimsel tarama yöntemi eğitim alanında yapılan araştırmalarda yaygın olarak kullanılmaktadır (Büyüköztürk vd, 2021, s. 25). Araştırmacı, tarama tipi araştırmalarda bağımsız değişkenlere herhangi bir müdahalede bulunmaz (Can, 2022, s. 12). Yani var olan durum, kişi veya nesne değiştirilmeden, olduğu gibi tanımlanır (Karasar, 2019, s. 108-109). Böylece araştırmaya konu olan problem durumu betimlenir, irdelenir, sınıflandırılır, tanımlanır, açıklanır ve analiz edilir (Balcı 2001, s. 21; Karasar 2016, s. 109).

3.2. Çalışma Grubu

Çalışma Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarına anket uygulanarak yapılmıştır. Çalışma grubunu farklı üniversitelerden 252 Sosyal Bilgiler Öğretmen Adayı oluşturmuştur. Çalışma

grubunu oluşturan öğretmen adaylarının bulunduğu üniversitelerden gerekli izinler kurumlar aracılığı ile alınmıştır. Çalışma grubunun belirlenmesinde kolay örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kolay örnekleme yöntemi alanyazında, uygun, kazara ve elverişli örnekleme gibi isimler almaktadır. Kolay örnekleme yöntemi araştırmacıya hız ve pratiklik kazandırdığından zaman ve maliyet açısından ekonomiktir (Yıldırım & Şimşek, 2018, s. 123). Bu yöntem sayesinde araştırmacı ihtiyaç duyduğu katılımcı guruba yakın ve kolay bir şekilde ulaşarak örneklemini oluşturur (Büyüköztürk vd, 2021, s. 95). Kolay örnekleme yönteminin tercih edilmesindeki amaç; iş gücü, para ve zaman bakımından en yüksek fayda sağlanmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2016, s. 122-123). Çalışma grubuna ait genel özellikleri içeren veriler Tablo 3'te yer almaktadır

Tablo 3

Çalışma Grubuna Ait Demografik Bilgiler

Demografik Bilgiler		Sayı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	185	73,4
	Erkek	67	26,6
	Toplam	252	100
Yaş	17-22 Yaş	181	71,8
	23-28 Yaş	71	28,2
	Toplam	252	100
Sınıf	1. Sınıf	83	32,9
	2. Sınıf	63	25,0
	3. Sınıf	40	15,9
	4. Sınıf	66	26,2
	Toplam	252	100
Anne Eğitim Düzeyi	İlkokul	115	45,6
	Ortaokul	40	15,9
	Lise	49	19,4
	Üniversite	48	19,0
	Toplam	252	100
Baba Eğitim Düzeyi	İlkokul	74	29,4
	Ortaokul	60	23,8
	Lise	72	28,6
	Üniversite	46	18,3
	Toplam	252	100
Öğretmenlik Mesleğini İsteyerek Tercih Etme	Evet	220	87,3
	Hayır	32	12,7
	Toplam	252	100
İnternet Olanaklarına Sahip Olma	Evet	238	94,4
	Hayır	14	5,6
	Toplam	252	100
E-Öğrenmede Kullanılacak Teknolojik Araçlara Sahip Olma	Evet	227	90,1
	Hayır	25	9,9
	Toplam	252	100
E-Öğrenme Sürecinde En Fazla Kullanılan Teknolojik Aletler	Bilgisayar	111	44,0
	Cep Telefonu	141	56,0
	Toplam	252	100
Gün İçerisinde Teknolojik Araç Kullanma Süresi	2-3 saat	63	25,0
	3-4 saat	105	41,7
	5 saat ve üzeri	84	33,3
	Toplam	252	100
E-Öğrenme Uygulamalarının Öğrenmeye Hangi Düzeyde Katkı Sağladığı	Orta	149	59,1
	Yüksek	103	40,9
	Toplam	252	100
Bilgisayar ve Teknolojik Aletleri Kullanma Düzeyi	Orta	154	61,1
	Yüksek	98	38,9
	Toplam	252	100

Tablo 3 incelendiğinde; Katılımcıların %73,4'ü kadın, %26,6'sı ise erkektir. Yaş dağılımına göre, %71,8'i 17-22 yaş arasında, %28,2'si ise 23-28 yaş aralığındadır. Sınıf düzeyine bakıldığında, en yüksek oranın %32,9 ile 1. sınıf öğrencilerinde olduğu, bunu %26,2 ile 4. sınıf öğrencilerinin izlediği görülmektedir. Ebeveynlerin eğitim seviyelerine dair veriler, annelerin %45,6'sının ve babaların %29,4'ünün ilkokul mezunu olduğunu göstermektedir. Üniversite mezunu olan annelerin oranı %11,1 ve babaların oranı %18,3'tür.

Katılımcıların öğretmenlik mesleğini isteyerek tercih etme oranı %87,3 olarak kaydedilmiştir. İnternet olanaklarına sahip olanların oranı %94,4, e-öğrenme için gerekli teknolojik araçlara sahip olanların oranı ise %90,1'dir. E-öğrenme sürecinde en fazla kullanılan teknolojik aletler %56 ile cep telefonu ve %44 ile bilgisayardır. Katılımcıların günlük teknolojik araç kullanım süreleri incelendiğinde, %41,7'sinin günde 3-4 saat, %33,3'ünün ise 5 saat ve üzeri teknolojik araç kullandığı görülmektedir. E-öğrenme uygulamalarının öğrenmeye katkı sağlama düzeyi algısı %59,1 oranında orta, %40,9 oranında yüksek düzeydedir. Bilgisayar ve teknolojik aletleri kullanma düzeyine bakıldığında ise katılımcıların %61,1'i orta, %38,9'u yüksek düzeyde kullanım bildirmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Tarama çalışmalarında yaygın olarak anket kullanılmaktadır. Anket oluşturulan soru grubunun istenildiği sayıdaki bireye telefon, e posta veya bizzat kendisine sorulması ile gerçekleştirilmektedir (Can, 2022, s. 16). Tarama yöntemi ile yapılan araştırmalarda veriler genellikle nicel olsa da nitel veriler de elde edilmektedir. Hazırlanan anket sorularına birkaç açık uçlu soru ile nitel veri elde edilebilir. Fakat bu araştırmayı nitel bir araştırma olarak tanımlamak doğru değildir (Büyüköztürk vd, 2021, s. 189-190). Araştırmanın verilerinin toplanmasında araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu ve Haznedar & Baran (2012) tarafından geliştirilen, "E-Öğrenmeye Yönelik Genel Bir Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmanın tüm verileri gerekli izinler alındıktan sonra Google Formlar (Anket) üzerinden, çevrim içi olarak toplanmıştır. Çalışmada yer alan veriler 2023-2024 eğitim öğretim yılı güz döneminde toplanmıştır. Çalışmaya 185 kız, 67 erkek olmak üzere toplam 252 sosyal bilgiler öğretmen adayı katılmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Hazırlanan anket iki bölüm şeklinde hazırlanmış olup ilk bölümde kişisel bilgilere yönelik sorular bulunmaktadır. “Kişisel Bilgi Formu” örneklemini oluşturan Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının özelliklerini tespit etmek amacıyla bazı değişkenler; cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, öğretmenlik mesleğini isteyerek seçip seçmedikleri, internet olanaklarına sahip olup olmadıkları, e-öğrenme faaliyeti esnasında kullanabilecekleri teknolojik araçlara sahip olup olmadıkları, e-öğrenme faaliyeti esnasında daha çok hangi elektronik aracı kullandıkları, gün içerisinde ne kadar süre teknolojik araç kullandıkları, e-öğrenme uygulamalarının öğrenme süreçlerine ne düzeyde katkı sağladığı, bilgisayar ve teknolojik alet kullanma düzeylerinin ne durumda olduğu şeklinde 12 adet soru bulunmaktadır. Kişisel Bilgi Formu EK-4’te yer almaktadır.

3.3.2. E-Öğrenmeye Yönelik Genel Bir Tutum Ölçeği

Ölçek ilk olarak alanyazın taraması yapılarak kabul gören 50 madde olarak belirlenmiştir. Geliştirilen tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik analizleri daha önce e-öğrenme deneyimi olan 567 üniversite öğrencisine uygulanarak elde edilmiş, madde analizleri neticesinde oluşturulan alt %27’lik ve üst %27’lik grupların madde ortalama puanları farkları ilişkisiz t-testi analizi yapılarak madde eleme işlemi gerçekleştirilmiş, t-puanları yüksek olan maddeler seçilmiştir. Kapsam geçerliğini sağlamak amacıyla farklı üniversitelerde görev alan beş öğretim elemanın görüşü alınmıştır. Yapılan uygulamalarla geliştirilen tutum ölçeği 20 maddeden oluşan tek veya iki faktörlü olarak kullanılabilir son şeklini almıştır. Geliştirilen tutum ölçeğinin iki faktörlü kullanılması durumunda; 10 maddesi e-öğrenmeye yakınlık, 10 maddesi ise e-öğrenmeden kaçış olarak faktörler isimlendirilmiştir. Ölçeğin, 1, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 15, 16, 17, 20. maddeleri e-öğrenmeye yakınlık ifade eden faktör ile ilgilidir. Ölçeğin 2, 3, 4, 10, 11, 13, 14, 18, 19. maddeleri ise e-öğrenmeden kaçış maddeleridir ve ters madde olarak kodlanması gerekmektedir. Geliştirilen ölçekteki tutum maddelerine verilecek cevaplar için Likert tipi 5’li dereceleme kullanılmıştır. Buna göre ölçekte dereceleme; (1) Kesinlikle Katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) İki aradayım, (4) Katılıyorum, (5) Kesinlikle Katılıyorum şeklindedir. Tek faktör toplam varyansın %45,12’sini açıklarken, İki faktör toplam varyansın %52,23’ünü açıklamıştır. Geliştirilen 20 soruluk tutum ölçeğinden alınabilecek en düşük puan 20 iken alınabilecek en yüksek puan 100 ve beklenen genişlik 80’dir. Geliştirilen tutum ölçeği geçerlik kapsamında madde analizi korelasyona dayalı madde analizi ile alt-üst grup ortalamalarına dayalı madde analizi yapılmıştır. Madde analizi

yapılırken Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı, Barret testi faktör analizi yöntemleri kullanılmıştır. Sonuç olarak değer 1'e yaklaştıkça mükemmel, 0,5'in altında olduğunda ise kabul edilemez olduğunu göstermektedir (Tavşancıl, 2006). Geliştirilen bu tutum ölçeğinde Kaiser-Meyer-Olkin değeri 0,95 olarak ölçülmüş ve Barlett testi ($\chi^2 (190) = 6390,28$; $p = 0,00$) hesaplanmıştır. Dalayışı ile çıkan sonuç faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir. Ayrıca test güvenilirliği için test-tekrar test yöntemi kullanılmıştır. Tek faktörlü ölçek için Cronbach's Alpha güvenirlik katsayısı, 0,93 olarak tespit edilmiştir. Geliştirilen ölçekteki olumlu 10 maddenin alfa katsayısı 0.93 iken olumsuz 10 madde için 0,84 olarak hesaplanmıştır (Haznedar & Baran, 2012, s. 42-56). Elde edilen değer 0,7 ile 1 arasında olması geliştirilen ölçeğin oldukça güvenilir olduğunu göstermektedir (Çokluk, Şekercioğlu & Büyüköztürk, 2021, s. 388). Veri toplama aracının boyutlarına ve ölçeğin geneline ilişkin hesaplanan iç güvenirlik katsayı bulguları Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4

Veri Toplama Aracının İç Tutarlılık Katsayı Bulguları

Boyutlar ve Ölçek	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
E-Öğrenmeye Yakınlık	.90	10
E-Öğrenmeden Kaçış	.87	10
E-Öğrenmeye Yönelik Genel Bir Tutum	.93	20

Tablo 4'te yer alan bulgular incelendiğinde; e-öğrenmeye yönelik tutum ölçeğinin güvenilir olduğunu ve yüksek eğitimde öğrenim gören öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik tutumlarını belirlemede kullanılabileceğini göstermektedir (Haznedar & Baran, 2012, s. 42). E-Öğrenmeye Yönelik Genel Bir Tutum Ölçeği EK-3'te yer almaktadır. Ölçeğin kullanımına yönelik izin ise EK-2'de yer almaktadır.

3.4. Veri Analizi

Katılımcılardan toplanan verilerin SPSS paket programına aktarılmasından sonra, veri toplama aracında yer alan değişkenlere uygulanacak testlerin belirlenmesi için dağılım normalliği analizi gerçekleştirilmiştir. Dağılım normalliğine ilişkin bulgular Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5

Dağılım Normalliğine İlişkin Bulgular

Değişkenler	Normallik Testleri	
	Çarpıklık	Basıklık
Cinsiyet	1.066	-.870
Yaş	.976	-1.056
Sınıf	.231	-1.467
Anne Eğitim Düzeyi	.463	-1.358
Baba Eğitim Düzeyi	.110	-1.299
Öğretmenlik Mesleğini İsteyerek Tercih Etme	2.254	3.105
İnternet Olanaklarına Sahip Olma	3.904	13.346
E-Öğrenmede Kullanılacak Teknolojik Araçlara Sahip Olma	2.698	5.319
E-Öğrenme Sürecinde En Fazla Kullanılan Teknolojik Aletler	-.241	-1.957
Gün İçerisinde Teknolojik Araç Kullanma Süresi	-.141	-1.256
E-Öğrenme Uygulamalarının Öğrenmeye Hangi Düzeyde Katkı Sağladığı	.374	-1.875
Bilgisayar ve Teknolojik Aletleri Kullanma Düzeyi	.459	-1.804

Tablo 5’te yer alan dağılım normalliğine ilişkin bulgular incelendiğinde, “Cinsiyet”, “Yaş”, “Sınıf” “Anne Eğitim Düzeyi”, “Baba Eğitim Düzeyi”, “E-Öğrenme Sürecinde En Fazla Kullanılan Teknolojik Aletler”, “Gün İçerisinde Teknolojik Araç Kullanma Süresi”, “E-Öğrenme Uygulamalarının Öğrenmeye Hangi Düzeyde Katkı Sağladığı” ve “Bilgisayar ve Teknolojik Aletleri Kullanma Düzeyi” değişkenlerinin normal dağılım gösterdiği, “Öğretmenlik Mesleğini İsteyerek Tercih Etme”, “İnternet Olanaklarına Sahip Olma” ve “E-Öğrenmede Kullanılacak Teknolojik Araçlara Sahip Olma” değişkenlerinin ise normal dağılım göstermediği görülmektedir. İlgili literatürde Skewness değerinin -1 ile +1 aralığında olması durumunda Kurtosis değerinin -2 ile +2 aralığında olması veya Kurtosis değerinin -1 ile +1 aralığında olması durumunda Skewness değerinin -2 ile +2 aralığında yer alması dağılım normalliği açısından uygun olarak ifade edilmektedir (George & Mallery, 2001; Leech, Barret & Morgan, 2005). Dağılım normalliği sağlayan verilerin analizinde parametrik, dağılım normalliğini sağlamayan verilerin analizinde ise parametrik olmayan testler kullanılmıştır. Bu kapsamda öğretmen adaylarının “Cinsiyet”, “Yaş”, “E-Öğrenme Sürecinde En Fazla Kullanılan Teknolojik Aletler” “E-Öğrenme Uygulamalarının Öğrenmeye Hangi Düzeyde Katkı Sağladığı” ve “Bilgisayar ve Teknolojik Aletleri Kullanma Düzeyi” değişkenlerinin analizinde bağımsız örneklemeler için t-testi, “Öğretmenlik Mesleğini İsteyerek Tercih Etme”, “İnternet Olanaklarına Sahip Olma” ve “E-Öğrenmede Kullanılacak Teknolojik Araçlara Sahip Olma” değişkenlerinin analizinde Mann-Whitney U testi, “Sınıf” “Anne Eğitim Düzeyi”, “Baba Eğitim Düzeyi” ve “Gün

İçerisinde Teknolojik Araç Kullanma Süresi” değişkenlerinin analizinde ise tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Tek yönlü varyans analizinde gruplar arasında meydana gelen farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlenmesi için çoklu karşılaştırma testlerinden Scheffe testi kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmanın problem cümlesinden hareketle oluşturulan alt problemleri test etmek için gerçekleştirilen istatistiklerin yanı sıra verilerin çözümlenmesi sonucunda elde edilen bulgu ve yorumlar yer almaktadır. Bu araştırmada elde edilen bulgular tablo haline getirilerek yorumlanmıştır.

4.1. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Düzeyleri Nedir?

Araştırmanın bu sorusu ile sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeylerinin hangi seviyede olduğu incelenmiştir. Katılımcı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının duyarlılıkları Haznedar ve Baran (2012) tarafından geliştirilen E-Öğrenmeye Yönelik Genel Bir Tutum Ölçeği kullanılarak istatistiksel olarak incelenmiştir. Yapılan analizler neticesinde elde edilen bulgular ve sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyi duyarlılıklarına ait aritmetik ortalama puanları aşağıdaki Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Düzeylerine İlişkin Aritmetik Ortalama Puanları

Veri Toplama Aracı	n	$\bar{x}$	Ss	Düzyey
E-Öğrenmeye Yakınlık	252	3.52	8.33	Katılıyorum (Yüksek)
E-Öğrenmeden Kaçış	252	2.74	7.05	Kararsızım (Orta)
E-Öğrenmeye Yönelik Genel Bir Tutum	252	3.13	14.14	Kararsızım (Orta)

Tablo 6’da yer alan veriler incelendiğinde; sosyal bilgiler öğretmene adaylarının e-öğrenmeye yatkınlık düzeylerinin yüksek ($\bar{x}$ =3.52) düzeyde olduğu, e-öğrenmeden kaçış düzeylerinin orta ($\bar{x}$ =2.74) düzeyde olduğu, ölçeğin genelinde ise öğretmen adayların e-öğrenmeye yönelik genel tutumlarının orta ($\bar{x}$ =3.14) düzeyde olduğu görülmektedir. Aritmetik ortalama puanın hesaplanmasında ($\frac{n-1}{n}$) formülü temel alınarak, aralıklar (0.80) olarak oluşturulmuştur. Oluşturulan temel şunlardır:

1.00 $\bar{x}$ 1.80= Kesinlikle Katılmıyorum (Çok Düşük)

1.80 $\bar{x}$ 2.60= Katılmıyorum (Düşük)

2.60 $\bar{x}$ 3.40= Kararsızım (Orta)

3.40 $\bar{x}$ 4.20= Katılıyorum (Yüksek)

4.20 $\bar{x}$ 5.00= Kesinlikle Katılıyorum (Çok Yüksek)

4.2. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları Cinsiyete Göre İstatistiksel Olarak Anlamlı Farklılık Göstermekte Midir?

Araştırmanın bu sorusu ile sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyleri cinsiyet değişkenine göre incelenmiştir. Analizler neticesinde elde edilen bulgular Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutum Duyarlılık Düzeyleri Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Bağımsız Örneklem İÇİN t-Testi Bulgular

Veri Toplama Aracı	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	Ss	Sd	t	p
E-Öğrenmeye Yakınlık	Kadın	185	35.05	8.53	250	.49	.63
	Erkek	67	35.63	7.79			
E-Öğrenmeden Kaçış	Kadın	185	27.19	6.93	250	.70	.49
	Erkek	67	27.90	7.39			
E-Öğrenmeye Yönelik Genel Bir Tutum	Kadın	185	62.25	14.28	250	.63	.53
	Erkek	67	63.52	13.79			

Tablo 7 verileri incelendiğinde, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum duyarlılık düzeyleri ile cinsiyet değişkeni arasında E-Öğrenmeye Yakınlık ($t_{(250)}=.49;p=.63>.05$); E-Öğrenmeden Kaçış ($t_{(250)}=.70;p=.49>.05$) faktörlerinde ve ölçeğin

genelinde toplam puan açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı ($t_{(250)}=.63; p=.53>.05$) görülmüştür. Bu kapsamda öğretmen adaylarının cinsiyetlerinin e-öğrenmeye yönelik genel tutum üzerinde bir etkisinin olmadığı ifade edilebilir.

4.3. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları Yaşa Göre İstatistiksel Olarak Anlamlı Farklılık Göstermekte Midir?

Araştırmanın bu sorusu ile sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyleri yaş değişkenine göre incelenmiştir. Analizler neticesinde elde edilen bulgular Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutum Duyarlılık Düzeyleri Yaş Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Bağımsız Örneklemeler İçin t-Testi Bulgular

Veri Toplama Aracı	Yaş	n	$\bar{x}$	Ss	Sd	t	p
E-Öğrenmeye Yakınlık	17-22	181	35.05	8.53	250	1.83	.09
	23-28	71	35.63	7.79			
E-Öğrenmeden Kaçış	17-22	181	27.19	6.93	250	.36	.72
	23-28	71	27.90	7.39			
E-Öğrenmeye Yönelik Genel Bir Tutum	17-22	181	62.25	14.28	250	1.25	.21
	23-28	71	63.52	13.79			

Tablo 8’de yer alan veriler incelendiğinde, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum duyarlılık düzeyleri ile yaş değişkeni arasında E-Öğrenmeye Yakınlık ($t_{(250)}=1.83; p=.09>.05$); E-Öğrenmeden Kaçış ($t_{(250)}=.36; p=.72>.05$) faktörlerinde ve ölçeğin genelinde toplam puan açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı ($t_{(250)}=1.25; p=.21>.05$) görülmüştür. Bu kapsamda öğretmen adaylarının yaş düzeylerinin e-öğrenmeye yönelik genel tutum üzerinde bir etkisinin olmadığı ifade edilebilir.

4.4. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sınıf Düzeyine Göre E-Öğrenme Tutumları İstatistiksel Olarak Anlamlı Farklılık Göstermekte Midir?

Araştırmanın bu sorusu ile sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumları sınıf düzeyi değişkenine göre incelenmiştir. Analizler neticesinde elde edilen bulgular Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutum Duyarlılık Düzeyleri Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları

Veri Toplama Aracı	Sınıf	n	$\bar{x}$	Ss	VK	KT	Sd	KO	F	p
E-Öğrenmeye Yakınlık	1. Sınıf	83	35.53	8.21	Grup İçi	558.251	3	186.084	2.74	.04*
	2. Sınıf	63	34.14	8.19	Gruplar Arası	16847.019	248	67.932		
	3. Sınıf	40	32.90	8.20	Toplam	17405.270	251			
	4. Sınıf	66	37.21	8.35	<u>Farkın Kaynağı (Scheffe)</u> 4. Sınıf > 2. Sınıf; 3. Sınıf					
E-Öğrenmeden Kaçış	1. Sınıf	83	28.48	7.72	Grup İçi	443.959	3	147.986	3.05	.03*
	2. Sınıf	63	26.76	6.02	Gruplar Arası	12025.470	248	48.490		
	3. Sınıf	40	24.75	6.13	Toplam	12469.429	251			
	4. Sınıf	66	28.18	7.27	<u>Farkın Kaynağı (Scheffe)</u> 1. Sınıf; 4. Sınıf > 3. Sınıf					
E-Öğrenmeye Yönelik Genel Bir Tutum	1. Sınıf	83	64.01	15.11	Grup İçi	1841.805	3	613.935	3.15	.03*
	2. Sınıf	63	60.90	13.20	Gruplar Arası	48333.274	248	194.892		
	3. Sınıf	40	57.65	13.23	Toplam	50175.079	251			
	4. Sınıf	66	65.39	13.58	<u>Farkın Kaynağı (Scheffe)</u> 1. Sınıf; 4. Sınıf > 3. Sınıf					

*p≤.05

Tablo 9 verileri incelendiğinde, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum duyarlılık düzeyleri ile sınıf düzeyi değişkeni arasında E-Öğrenmeye Yakınlık ($F_{(3-248)}=2.74; p=.04 \leq .05$); E-Öğrenmeden Kaçış ($F_{(3-248)}=3.05; p=.03 \leq .05$) faktörlerinde ve ölçeğin genelinde toplam puan açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu ($F_{(3-248)}=3.15; p=.03 \leq .05$) görülmüştür. E-öğrenmeye yakınlık faktöründe 4. Sınıf düzeyinde öğrenim gören öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yakınlık düzeylerinin 2. ve 3. Sınıf düzeyinde öğrenim gören öğretmen adaylarına kıyasla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. E-öğrenmeden kaçış faktöründe ve ölçeğin genelinde 1. ve 4. Sınıf düzeyinde öğrenim gören öğretmen adaylarının hem e-öğrenmeden kaçış, hem de e-öğrenmeye yönelik tutum düzeylerinin 3.sınıf düzeyinde öğrenim gören öğretmen adaylarına kıyasla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4.5. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları Anne Eğitim Durumuna Göre İstatistiksel Olarak Anlamlı Farklılık Göstermekte Midir?

Araştırmanın bu sorusu ile sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyleri anne eğitim durumu değişkenine göre incelenmiştir. Analizler neticesinde elde edilen bulgular Tablo 10’da yer almaktadır.

Tablo 10

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutum Duyarlılık Düzeyleri Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları

Veri Toplama Aracı	Anne Eğitim	n	$\bar{x}$	Ss	VK	KT	Sd	KO	F	p
E-Öğrenmeye Yakınlık	İlkokul	115	34.81	8.21	Grup İçi	104.195	3	34.732	.50	.68
	Ortaokul	40	34.60	8.14	Gruplar Arası	17301.075	248	69.762		
	Lise	49	35.47	7.42	Toplam	17405.270	251			
	Üniversite	48	36.40	9.68						
E-Öğrenmeden Kaçış	İlkokul	115	27.03	6.53	Grup İçi	67.849	3	22.616	.45	.72
	Ortaokul	40	26.83	6.82	Gruplar Arası	12401.580	248	50.006		
	Lise	49	28.16	7.10	Toplam	12469.429	251			
	Üniversite	48	27.88	8.39						
E-Öğrenmeye Yönelik Genel Bir Tutum	İlkokul	115	61.84	13.40	Grup İçi	307.255	3	102.418	.51	.68
	Ortaokul	40	61.43	14.37	Gruplar Arası	49867.825	248	201.080		
	Lise	49	63.63	13.75	Toplam	50175.079	251			
	Üniversite	48	64.27	16.15						

Tablo 10 verileri incelendiğinde, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum duyarlılık düzeyleri ile anne eğitim düzeyi değişkeni arasında E-Öğrenmeye Yakınlık ($F_{(3-248)}=.50;p=.68>.05$); E-Öğrenmeden Kaçış ($F_{(3-248)}=.45;p=.72>.05$) faktörlerinde ve ölçeğin genelinde toplam puan açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı ($F_{(3-248)}=.51;p=.68>.05$) görülmüştür.

4.6. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları Baba Eğitim Durumuna Göre İstatistiksel Olarak Anlamlı Farklılık Göstermekte Midir?

Araştırmanın bu sorusu ile sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyleri baba eğitim durumu değişkenine göre incelenmiştir. Analizler neticesinde elde edilen bulgular Tablo 11’de yer almaktadır.

Tablo 11

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutum Duyarlılık Düzeyleri Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları

Veri Toplama Aracı	Baba Eğitim	n	$\bar{x}$	Ss	VK	KT	Sd	KO	F	p
E-Öğrenmeye Yakınlık	İlkokul	74	35.20	7.74	Grup İçi	176.215	3	58.738	.85	.47
	Ortaokul	60	34.03	8.53	Gruplar Arası	17229.055	248	69.472		
	Lise	72	35.28	8.69	Toplam	17405.270	251			
	Üniversite	46	36.63	8.43						
E-Öğrenmeden Kaçış	İlkokul	74	27.23	6.04	Grup İçi	12.083	3	4.028	.08	.97
	Ortaokul	60	27.12	7.59	Gruplar Arası	12457.346	248	50.231		
	Lise	72	27.61	6.75	Toplam	12469.429	251			
	Üniversite	46	27.61	8.38						
E-Öğrenmeye Yönelik Genel Bir Tutum	İlkokul	74	62.43	11.99	Grup İçi	257.787	3	85.929	.43	.73
	Ortaokul	60	61.15	15.45	Gruplar Arası	49917.293	248	201.279		
	Lise	72	62.89	14.63	Toplam	50175.079	251			
	Üniversite	46	64.24	15.02						

Tablo 11 verileri incelendiğinde, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum duyarlılık düzeyleri ile baba eğitim düzeyi değişkeni arasında E-Öğrenmeye Yakınlık ($F_{(3-248)}=.85;p=.47>.05$); E-Öğrenmeden Kaçış ($F_{(3-248)}=.08;p=.97>.05$) faktörlerinde ve ölçeğin genelinde toplam puan açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı ($F_{(3-248)}=.43;p=.73>.05$) görülmüştür.

4.7. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları Öğretmenlik Mesleğini İsteyerek Seçip Seçmediklerine Göre İstatistiksel Olarak Anlamlı Farklılık Göstermekte Midir?

Araştırmanın bu sorusu ile sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyleri öğretmenlik mesleğini isteyerek seçip seçmedikleri değişkenine göre incelenmiştir. Analizler neticesinde elde edilen bulgular Tablo 12’de yer almaktadır.

Tablo 12

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutum Duyarlılık Düzeyleri Öğretmenlik Mesleğini İsteyerek Seçip Seçmedikleri Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Mann-Whitney U Testi Bulguları

Veri Toplama Aracı	İsteyerek Seçme	n	Sıralar Ort.	Sıralar Top.	U	p
E-Öğrenmeye Yakınlık	Evet	220	129.65	28522.50	2827.500	.07
	Hayır	32	104.86	3355.50		
E-Öğrenmeden Kaçış	Evet	220	128.23	28211.00	3139.000	.32
	Hayır	32	114.59	3667.00		
E-Öğrenmeye Yönelik Genel Bir Tutum	Evet	220	129.25	28436.00	2914.000	.12
	Hayır	32	107.56	3442.00		

Tablo 12 verileri incelendiğinde, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum duyarlılık düzeyleri ile öğretmenlik mesleğini isteyerek seçip seçmedikleri değişkeni arasında E-Öğrenmeye Yakınlık ($U=2827.500; p=.07>.05$); E-Öğrenmeden Kaçış ($U=3139.000; p=.32>.05$) faktörlerinde ve ölçeğin genelinde toplam puan açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı ($U=2914.000; p=.12>.05$) görülmüştür.

4.8. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları İnternet Olanaklarına Göre İstatistiksel Olarak Anlamlı Farklılık Göstermekte Midir?

Araştırmanın bu sorusu ile sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyleri internet olanakları değişkenine göre incelenmiştir. Analizler neticesinde elde edilen bulgular Tablo 13’te yer almaktadır.

Tablo 13

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutum Duyarlılık Düzeyleri İnternet Olanakları Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Mann-Whitney U Testi Bulguları

Veri Toplama Aracı	İnternet Olanakları	n	Sıralar Ort.	Sıralar Top.	U	p
E-Öğrenmeye Yakınlık	Evet	238	127.13	30257.00	1516.000	.57
	Hayır	14	115.79	1621.00		
E-Öğrenmeden Kaçış	Evet	238	126.66	30144.00	1629.000	.89
	Hayır	14	123.86	1734.00		
E-Öğrenmeye Yönelik Genel Bir Tutum	Evet	238	126.97	30220.00	1553.000	.67
	Hayır	14	118.43	1658.00		

Tablo 13 verileri incelendiğinde, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum duyarlılık düzeyleri ile internet olanaklarına sahip olma değişkeni arasında E-Öğrenmeye Yakınlık ($U=1516.000; p=.57>.05$); E-Öğrenmeden Kaçış ($U=1629.000; p=.89>.05$) faktörlerinde ve ölçeğin genelinde toplam puan açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı ($U=1553.000; p=.67>.05$) görülmüştür.

4.9. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları E-Öğrenmede Kullanabilecekleri Teknolojik Araçlara Sahip Olma Durumlarına Göre İstatistiksel Olarak Anlamlı Farklılık Göstermekte Midir?

Araştırmanın bu sorusu ile sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyleri e-öğrenmede kullanabilecekleri teknolojik araçlara sahip olma durumları değişkenine göre incelenmiştir. Analizler neticesinde elde edilen bulgular Tablo 14’te yer almaktadır.

Tablo 14

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutum Duyarlılık Düzeyleri E-Öğrenmede Kullanabilecekleri Teknolojik Araçlara Sahip Olma Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Mann-Whitney U Testi Bulguları

Veri Toplama Aracı	Teknolojik Araçlara Sahip Olma	n	Sıralar Ort.	Sıralar Top.	U	p
E-Öğrenmeye Yakınlık	Evet	227	128.53	29175.50	2377.500	.18
	Hayır	25	108.10	2702.50		
E-Öğrenmeden Kaçış	Evet	227	126.02	28606.00	2728.000	.75
	Hayır	25	130.88	3272.00		
E-Öğrenmeye Yönelik Genel Bir Tutum	Evet	227	127.41	28922.00	2631.000	.55
	Hayır	25	118.24	2956.00		

Tablo 14 verileri incelendiğinde, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum duyarlılık düzeyleri ile e-öğrenme faaliyeti sırasında kullanabilecekleri teknolojik araçlara sahip olma değişkeni arasında E-Öğrenmeye Yakınlık ($U=2377.500; p=.18>.05$); E-Öğrenmeden Kaçış ($U=2728.000; p=.75>.05$) faktörlerinde ve ölçeğin genelinde toplam puan açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı ($U=2631.000; p=.55>.05$) görülmüştür.

4.10. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları E-Öğrenme Sırasında Kullandıkları Teknolojik Alet Durumuna Göre İstatistiksel Olarak Anlamlı Farklılık Göstermekte Midir?

Araştırmanın bu sorusu ile sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyleri e-öğrenme sırasında kullandıkları teknolojik alet durumu değişkenine göre incelenmiştir. Analizler neticesinde elde edilen bulgular Tablo 15'te yer almaktadır.

Tablo 15

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutum Duyarlılık Düzeyleri E-Öğrenme Sırasında Kullandıkları Teknolojik Alet Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Bağımsız Örneklem İ için t-Testi Bulguları

Veri Toplama Aracı	Teknolojik Alet	n	$\bar{x}$	Ss	Sd	t	p
E-Öğrenmeye Yakınlık	Bilgisayar	111	35.94	8.34	250	1.24	.22
	Cep Telefonu	141	34.63	8.30			
E-Öğrenmeden Kaçış	Bilgisayar	111	27.43	7.02	250	.10	.92
	Cep Telefonu	141	27.34	7.09			
E-Öğrenmeye Yönelik Genel Bir Tutum	Bilgisayar	111	63.37	13.96	250	.78	.44
	Cep Telefonu	141	61.97	14.29			

Tablo 15 verileri incelendiğinde, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum duyarlılık düzeyleri ile e-öğrenme sırasında kullandıkları teknolojik alet değişkeni arasında E-Öğrenmeye Yakınlık ($t_{(250)}=1.24;p=.22>.05$); E-Öğrenmeden Kaçış ($t_{(250)}=.10;p=.92>.05$) faktörlerinde ve ölçeğin genelinde toplam puan açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı ($t_{(250)}=.78;p=.44>.05$) görülmüştür.

4.11. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları Günlük İnternete Ayırdıkları Zaman Üzerinde İstatistiksel Olarak Anlamlı Farklılık Göstermekte Midir?

Araştırmanın bu sorusu ile sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyleri internete ayırdıkları zaman değişkenine göre incelenmiştir. Analizler neticesinde elde edilen bulgular Tablo 16’da yer almaktadır.

Tablo 16

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutum Duyarlılık Düzeyleri Günlük İnternete Ayırdıkları Zaman Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları

Veri Toplama Aracı	İnternete Ayırılan Zaman	n	$\bar{x}$	Ss	VK	KT	Sd	KO	F	p
E-Öğrenmeye Yakınlık	2-3 Saat	63	35.10	7.48	Grup İçi	69.308	2	34.654	.50	.61
	3-4 Saat	105	35.78	8.09	Gruplar Arası	17335.962	249	69.622		
	5 Saat ve Üzeri	84	34.57	9.23	Toplam	17405.270	251			
E-Öğrenmeden Kaçış	2-3 Saat	63	27.32	6.92	Grup İçi	19.340	2	9.670	.19	.82
	3-4 Saat	105	27.69	6.72	Gruplar Arası	12450.089	249	50.000		
	5 Saat ve Üzeri	84	27.05	7.59	Toplam	12469.429	251			
E-Öğrenmeye Yönelik Genel Bir Tutum	2-3 Saat	63	62.41	13.24	Grup İçi	161.867	2	80.933	.40	.67
	3-4 Saat	105	63.47	13.29	Gruplar Arası	50013.213	249	200.856		
	5 Saat ve Üzeri	84	61.62	15.82	Toplam	50175.079	251			

Tablo 16 verileri incelendiğinde, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum duyarlılık düzeyleri ile günlük internete ayırdıkları zaman değişkeni arasında E-Öğrenmeye Yakınlık ($F_{(2-249)}=.50;p=.61>.05$); E-Öğrenmeden Kaçış ($F_{(2-249)}=.19;p=.82>.05$); E-Öğrenmeye Yönelik Genel Bir Tutum ($F_{(2-249)}=.40;p=.67>.05$)

$_{249})=.19;p=.82>.05$) faktörlerinde ve ölçeğin genelinde toplam puan açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı ($F_{(2-249)}=.40;p=.67>.05$) görülmüştür.

4.12. Sosyal Bilgiler Öğretmeni Adaylarının E-Öğrenmeye Yönelik Tutumları E-Öğrenmenin Öğrenmeye Katkısına Göre İstatistiksel Olarak Anlamlı Farklılık Göstermekte Midir?

Araştırmanın bu sorusu ile sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyleri e-öğrenmenin öğrenmeye katkısı değişkenine göre incelenmiştir. Analizler neticesinde elde edilen bulgular Tablo 17’de yer almaktadır.

Tablo 17

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutum Duyarlılık Düzeyleri E-Öğrenmenin Öğrenmeye Katkısı Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Bağımsız Örneklemeler İçin t-Testi Bulgular

Veri Toplama Aracı	E-Öğrenmeye Katkı	n	$\bar{x}$	Ss	Sd	t	p
E-Öğrenmeye Yakınlık	Orta	149	33.90	7.13	250	3.05	.00*
	Yüksek	103	37.10	9.53			
E-Öğrenmeden Kaçış	Orta	149	26.68	6.25	250	1.90	.06
	Yüksek	103	28.39	7.99			
E-Öğrenmeye Yönelik Genel Bir Tutum	Orta	149	60.58	12.46	250	2.74	.01*
	Yüksek	103	65.49	15.89			

* $p \leq .05$

Tablo 17 verileri incelendiğinde, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum duyarlılık düzeyleri ile e-öğrenmenin öğrenmeye katkısı değişkeni arasında E-Öğrenmeye Yakınlık ($t_{(250)}=3.05;p=.00 \leq .05$) faktöründe ve ölçeğin genelinde toplam puan açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu ($t_{(250)}=2.74;p=.01 \leq .05$); E-Öğrenmeden Kaçış ($t_{(250)}=1.90;p=.06 > .05$) faktöründe ise anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir. E-öğrenmenin öğrenmeye katkısının yüksek olduğunu düşünen öğretmen adaylarının hem e-öğrenmeye yakınlık düzeylerinin, hem de e-öğrenmeye yönelik tutum duyarlılık düzeylerinin orta düzeyde katkısı olduğunu düşünen öğretmen adaylarına kıyasla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4.13. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları Teknolojik Alet Kullanım Düzeylerine Göre İstatistiksel Olarak Anlamlı Farklılık Göstermekte Midir?

Araştırmanın bu sorusu ile sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyleri teknolojik alet kullanım değişkenine göre incelenmiştir. Analizler neticesinde elde edilen bulgular Tablo 18’de yer almaktadır.

Tablo 18

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutum Duyarlılık Düzeyleri Teknolojik Alet Kullanım Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Bağımsız Örneklem İçin t-Testi Bulgular

Veri Toplama Aracı	Teknolojik Alet Kullanma Düzeyi	n	$\bar{x}$	Ss	Sd	t	p
E-Öğrenmeye Yakınlık	Orta	154	33.95	7.11	250	3.06	.00*
	Yüksek	98	37.18	9.65			
E-Öğrenmeden Kaçış	Orta	154	27.08	6.35	250	.84	.40
	Yüksek	98	27.85	8.04			
E-Öğrenmeye Yönelik Genel Bir Tutum	Orta	154	61.03	12.66	250	2.21	.03*
	Yüksek	98	65.03	15.96			

*p≤.05

Tablo 18 verileri incelendiğinde, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum duyarlılık düzeyleri ile teknolojik alet kullanım düzeyleri değişkeni arasında E-Öğrenmeye Yakınlık ($t_{(250)}=3.06;p=.00\leq .05$) faktöründe ve ölçeğin genelinde toplam puan açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu ($t_{(250)}=2.21;p=.03\leq .05$); E-Öğrenmeden Kaçış ($t_{(250)}=.84;p=.40>.05$) faktöründe ise anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir. Teknolojik alet kullanım düzeyi yüksek olan öğretmen adaylarının hem e-öğrenmeye yakınlık düzeylerinin, hem de e-öğrenmeye yönelik tutum duyarlılık düzeylerinin orta düzeyde kullanıma sahip olan öğretmen adaylarına kıyasla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde, çalışmanın nicel verileri değerlendirilerek elde edilen sonuçlar yer almaktadır. Bununla birlikte çalışmanın bulgularına dair veriler ve sonuçları alanyazında yer alan araştırmalar ile karşılaştırılarak ele alınmış ve tartışılmıştır. Sonun bölümünde ise elde edilen veriler ışığında öneriler sıralanmıştır.

5.1. Sonuçlar ve Tartışma

Bu bölümde araştırmanın bulguları özetlenmiş, verilerinden elde edilen sonuçlar yorumlanmış, alanyazında yer alan araştırmalar ile karşılaştırılarak sonuçlar tartışılmış ve öneriler sıralanmıştır.

5.1.1. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Düzeylerine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın bu sorusunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyleri Haznedar ve Baran (2012) tarafından geliştirilen E-Öğrenmeye Yönelik Genel Bir Tutum Ölçeği kullanılarak incelenmiştir. Buna göre; e-öğrenmeye yakınlık düzeylerinin yüksek (3.52), e-öğrenmeden kaçış düzeylerinin orta (2.74), ölçeğin genelinde e-öğrenmeye yönelik genel tutumlarının orta (3.14) düzeyde olduğu görülmektedir. Bulgulardan hareketle sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyleri toplam puandan hareketle orta düzeyde olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benzer çalışmalara baktığımızda: Dikbaş (2006) yüksek lisans tez çalışasında öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumlarını incelemiş, toplam puanı 5 üzerinden 3,80 bularak olumlu olduğu tespitine varmıştır. Haznedar (2012) üniversite öğrencilerine yönelik yaptığı

çalışmada 5'li Likert tipi ölçek kullanmış ve sonucunda toplam puanın 3,1 yani iki aradayım ile orta düzeyde olduğunu tespit etmiştir. Tekinarslan (2008), yaptığı çalışmada öğrencilerin genel olarak olumlu tutum sergilediklerini, iletişim konusunda ise yüz yüze eğitimi tercih ettikleri sonucuna varmıştır. Yıldız (2011)'in yaptığı çalışma öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumlarını ölçmeden önce web-tabanlı senkron öğrenme ortamını deneyimlemelerini sağlamış ve ölçümleri ön test-son test şeklinde yapmıştır. Sonuç olarak öğretmen adaylarının son testinde istatistiksel olarak olumlu bir sonuca ulaşmıştır. Yapılan çalışmalarda e-öğrenme deneyimi olan öğrencilerin daha olumlu oldukları tespitine varılmıştır. Ağır (2007) ise öğretmenlerle bir çalışma yapmış ve öğretmenlerin e-öğrenme tutum toplam puanını 3,02 bularak öğretmenlerin orta düzeyde olumlu tutuma sahip olduklarını ve önceden e-öğrenme deneyimi olan öğretmenlerin daha olumlu tutuma sahip iken e-öğrenme deneyimi olmayan öğretmenlerin daha az olumlu tutuma sahip oldukları sonucuna varmıştır. Kaya (2022), özel okul öğretmenleri ile yaptığı araştırmasında öğretmenlerin tümünün kendilerini dijital öğretmen olarak yeterli bulduklarını tespit etmiştir. Öğretmenler bu durumu yeni nesil öğretmen olmalarına, teknoloji ile iç içe olmalarına ve gelişime açık olmalarına bağlamışlardır. Kaya (2017), tutumların kişiden kişiye değişebileceğini, olumlu ya da olumsuz olabileceğini söylemektedir. Bu nedenle öğretmen adayı hem öğrenen hem de ileride öğreten konumunda olacağı için, gelecekte öğrenmelerin gittikçe e-öğrenme şekline evrileceği öngörüldüğünden öğretmen adaylarının tutumları belirlenerek gerekli çalışmalar yapılmalıdır. Nitekim Biçer (2019), e-öğrenmede tutumların belirlenmesinin birçok avantajı olduğunu belirtmektedir. Korucu ve Ertekin (2019) ise öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumlarının olumsuz olması halinde olumlu tutumlar oluşturmak amacıyla çeşitli eğitim ve seminerler düzelebileceğinden bahsetmektedir. Yapılan bu çalışmalarda öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumlarının olumlu ve duyarlılıklarının orta olduğu görülmüştür. Bu veriler sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyi duyarlılıklarının orta düzeyde olduğu sonucunu desteklemektedir.

5.1.2. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları Cinsiyete Göre İstatistiksel Olarak Anlamlı Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın bu sorusunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumları ile cinsiyete göre incelenmiştir. Bulgulardan hareketle kadın ve erkek sosyal

bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumları t-testi toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Dikbaş (2006) kız öğrencilerin e-öğrenme konusunda erkek öğrencilere oranla daha olumlu olduğunu söylerken, Haznedar (2012) erkek öğrencilerin bilgi iletişim teknolojileri (BİT) becerilerinin daha yüksek olmasını erkek öğrencilerin lehine sonuçlar doğurduğunu ve bazı araştırmalarda bu yönde bir ayırt edicilik tespit edildiğini vurgulamıştır. Tekinarslan (2008) benzer şekilde internet tabanlı öğrenme tutumlarını ölçmüş ve erkek öğrencilerin daha olumlu olduğu sonucuna varmıştır. Haznedar ve Tekinarslan'ın çalışmaları daha çok bilgisayar becerisi gerektirdiğinden farklı sonuca ulaşılmıştır. Aksoy (2017) e-içerik geliştirme ölçeğinde cinsiyete dayalı anlamlı bir farklılığın olmadığını vurgulamaktadır. Karakeçeli (2019) Y ve Z kuşaklarının online eğitim teknolojilerine karşı tutumlarını karşılaştırdığı araştırmasında web tabanlı uygulamalara yönelik cinsiyete dayalı bir farklılığın olmadığını tespit etmiştir. Tarım ve Uyandıran (2021)'in üniversite öğrencileri ile yaptığı araştırmanın t-testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Benzer bir sonuca ulaşan Paris (2004), öğrencilerin web tabanlı eğitim ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığını tespit etmiştir. Korucu ve Ertekin (2020) de benzer şekilde e-öğrenmeye yönelik tutumda cinsiyete dayalı anlamlı bir farklılığın olmadığını tespit etmiştir. Yapılan çalışmalarda farklı sonuçlara ulaşılsa da çoğunluğu öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik duyarlılıkları ile cinsiyete göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığından, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyinin cinsiyete göre duyarlılıkları ile paralellik göstermektedir.

5.1.3. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları Yaşa Göre İstatistiksel Olarak Anlamlı Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın bu sorusunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeylerinin yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Bulgulardan hareketle sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyleri ile yaşları arasında anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Tarım ve Uyandıran (2021)'in üniversite öğrencilerine yönelik e-öğrenme tutumları yaş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiş ve orta düzeyde bir etkiye sahip olduğu belirlenmiştir. Yapılan bu çalışmalarda öğretmen adaylarının yaş değişkeni anlamlı bir farklılık oluşturmadığından, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-

öğrenmeye yönelik tutum düzeyinin yaş değişkenine göre duyarlılıkları ile paralellik göstermektedir.

5.1.4. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sınıf Düzeyine Göre E-Öğrenme Tutumları İstatistiksel Olarak Anlamli Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın bu sorusunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeylerinin sınıf düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamli bir farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Ortaya çıkan sonuca göre e-öğrenmeye yakınlık faktöründe 4. Sınıf düzeyinde öğrenim gören öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yakınlık düzeylerinin 2. ve 3. Sınıf düzeyinde öğrenim gören öğretmen adaylarına kıyasla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. E-öğrenmeden kaçış faktörüne ve ölçeğin genelinde ise 1. ve 4. sınıf düzeyinde öğretmen adaylarının hem e-öğrenmeden kaçış, hem de e-öğrenmeye yönelik tutum düzeylerinin 3.sınıf düzeyinde öğrenim gören öğretmen adaylarına kıyasla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmayı destekler nitelikte Haznedar (2012), öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumları çalışmasında sınıf düzeyinin arttıkça e-öğrenme düzeyinin de arttığı tespitinde bulunmuştur. Sınıf düzeyi arttıkça öğrencilerin e-öğrenmeye olumlu etki yaptığını belirtmektedir. Fakat Korucu ve Ertekin (2020), KPSS sınavında eğitim gören öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumlarını incelemiş, araştırma sonucunda sınıf düzeylerine göre anlamli bir farklılığın bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır. Sarıtaş ve Barutçu (2020)'da yaptığı çalışmada sınıf düzeyi değişkeni incelemiş ve oranların birbirine yakın olduğunu tespit etmiştir.

5.1.5. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları Anne Eğitim Durumuna Göre İstatistiksel Olarak Anlamli Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın bu sorusunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeylerinin anne eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamli bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Bulgulardan hareketle sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyleri ile anne eğitim durumu arasında tek yönlü varyans analizine göre e-öğrenmeye yakınlık, e-öğrenmeden kaçış ve ölçeğin genelinde anlamli bir farkın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. İskender Birgül (2023), öğretmen

adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin e-öğrenmeye hazırbulunuşluk düzeylerine etkisinin anne eğitim düzeyinden etkilenmediği sonucuna varmıştır. İskender Birgül yaptığı çalışmada anne eğitim düzeyi arttıkça çocukları e-öğrenme konusunda teşvik etmesi beklendiğini ancak yaptığı çalışmanın anneleri farklı eğitim düzeyine sahip öğretmen adaylarının e-öğrenmeye benzer düzeylerde hazırbulunuşluk hissettiklerini ifade etmiştir. Yapılan bu çalışmada öğretmen adaylarının anne eğitim durumu değişkeni anlamlı bir farklılık oluşturmadığından, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyinin anne eğitim durumu değişkenine göre duyarlılıkları ile paralellik göstermektedir. Bu bulgunun alanyazında yapılan araştırmalarla aynı doğrultuda olduğu söylenebilir.

5.1.6. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları Baba Eğitim Durumuna Göre İstatistiksel Olarak Anlamlı Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın bu sorusunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeylerinin baba eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Bulgulardan hareketle sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyleri ile baba eğitim durumu arasında tek yönlü varyans analizine göre e-öğrenmeye yakınlık, e-öğrenmeden kaçış ve ölçeğin genelinde anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde İskender Birgül (2023), öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin e-öğrenmeye hazırbulunuşluk düzeylerinin baba eğitim düzeyi ile ilişkili olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Nitekim babası farklı eğitim düzeyine sahip öğretmen adaylarının e-öğrenmeye benzer düzeylerde hazırbulunuşluk hissettiklerini ifade etmiştir. İskender Birgül çalışmasında baba eğitim düzeyinin arttıkça çocukları e-öğrenme konusunda teşvik ve rehberlik etmesi beklendiğini, yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin baba eğitim düzeylerinde sadece ortaokul mezunu babaya sahip öğretmen adaylarının öğrenme eğilimlerinin yüksek olmasının yaşanılan toplumun bireylere yüklediği rollerden kaynaklanabileceğini belirtmiştir. Bu nedenle her iki çalışmada öğretmen adaylarının baba eğitim durumu değişkeni anlamlı bir farklılık oluşturmadığından, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyinin baba eğitim durumu değişkenine göre duyarlılıkları ile paralellik göstermektedir diyebiliriz.

5.1.7. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları Öğretmenlik Mesleğini İsteyerek Seçip Seçmediklerine Göre İstatistiksel Olarak Anlamlı Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın bu sorusunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeylerinin öğretmenlik mesleğini isteyerek seçip seçmedikleri değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği Mann-Whitney U Testi ile incelenmiştir. Bulgulardan hareketle sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyleri ile öğretmenlik mesleğini isteyerek seçip seçmediklerine göre e-öğrenmeye yakınlık, e-öğrenmeden kaçış ve ölçeğin genelinde anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kapsamlı bir alanyazın taraması neticesinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumlarının öğretmenlik mesleğini isteyerek seçip seçmedikleri değişkenine göre inceleyen bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu sebeple araştırma bulguları alanyazın ile karşılaştırılarak tartışılamamıştır. Ancak alanyazında motivasyon açısından karşılaştırmalar bulunmuş ve içsel motivasyonu yüksek öğretmen adaylarının e-öğrenmeye daha olumlu yaklaştıkları tespit edilmiştir. Nitekim Haznedar (2012), üniversite öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik tutumları ile motivasyon türleri arasında anlamlı bir farkın olduğunu ve içsel motivasyon türüne sahip öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik tutumlarının daha olumlu olduğunu tespit etmiştir. Öğretmenlik mesleğini isteyerek seçen öğretmen adaylarının içsel motivasyonu daha yüksek olacağı düşünülse de anlamlı bir farklılık oluşturmaz. Yapılan bu çalışmalarda öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini isteyerek seçip seçmedikleri değişkeni anlamlı bir farklılık oluşturmadığından, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyinin öğretmenlik mesleğini isteyerek seçip seçmedikleri değişkenine göre duyarlılıkları ile paralellik göstermektedir.

5.1.8. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları İnternet Olanaklarına Göre İstatistiksel Olarak Anlamlı Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın bu sorusunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeylerinin internet olanaklarına sahip olup olmadıkları değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği Mann-Whitney U Testi ile incelenmiştir. Bulgulardan hareketle sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyleri ile internet olanaklarına sahip olup olmadıkları arasında e-öğrenmeye yakınlık, e-

öğrenmeden kaçış ve ölçeğin genelinde anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Aynı şekilde Tarım ve Uyandıran (2021), üniversite öğrencilerinin internet erişim durumlarını e-öğrenmeye yönelik tutumları değişkeni açısından incelemiş ve elde ettiği t-testi sonucuna göre puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı tespitine varmıştır. Benzer şekilde Ada, Gültekin ve Gönenç (2021), yaptığı çalışmada eğitim fakültesi öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik tutumlarını incelemiş ve öğrencilerin çoğunun internet erişimlerini, internet cafeden sağladığını, teknoloji eğilimlerinin de olumlu olduğu sonucuna varmıştır. Alanyazında yapılan bu çalışmalarda öğretmen adaylarının internet olanaklarına sahip olup olmadıkları bakımından anlamlı bir farklılık oluşturmadığından, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyinin internet olanaklarına sahip olup olmadıkları değişkenine göre duyarlılıkları ile paralellik göstermektedir.

5.1.9. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları E-Öğrenmede Kullanabilecekleri Teknolojik Araçlara Sahip Olma Durumlarına Göre İstatistiksel Olarak Anlamlı Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın bu sorusunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeylerinin e-öğrenmede kullanabilecekleri teknolojik araçlara sahip olma değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği Mann-Whitney U Testi ile incelenmiştir. Bulgulardan hareketle sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyleri ile e-öğrenmede kullanabilecekleri teknolojik araçlara sahip olma arasında e-öğrenmeye yakınlık, e-öğrenmeden kaçış ve ölçeğin genelinde anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yeşiltaş (2019), öğretmen adaylarının değişen koşullara uyum sağlayabilmesi ve teknolojiyi kullanabilmesi gerektiğini ifade etmektedir. 2005 sosyal bilgiler öğretim programından itibaren “Bilgi Teknolojileri Kullanma” becerisi ve “Bilim, Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanının eklenmiş olması, öğretmen adaylarının teknolojik araçlara sahip olduğuna bakılmaksızın teknolojik araçları kolaylıkla kullanabilir olmalıdır. Üniversiteler öğretmen adaylarına sağladıkları ortamlar aracılığı ile e-öğrenme dahil deneyim kazanmalarını sağlayacak araç gereçleri temin etmelidir. Ada, Gültekin ve Gönenç (2021)’in eğitim fakültesi öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik tutumlarını ölçtüğü araştırmasında öğrencilerin teknolojik bir araca sahip olmadan internet kafeyi kullananlar ile teknolojik araca sahip olanların memnuniyet düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın

olmadığı sonucuna varmıştır. İşman (2015), bu konuda sosyal bilgiler derslerinde öğretmenler kullanacakları araçları seçerken konu, amaç ve davranışlara uygun olmasının yanı sıra öğretene ve öğrenenin kabiliyetlerine uygun olmasına dikkat edilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Teknolojik araçlara sahip olmaksızın bu araçları kullanabilir olmayı gerektirmektedir. Nitekim fatih projesi ile okullara akıllı tahtalar entegre edilmiş ve kullanımı için de hizmet içi eğitimler düzenlenmiştir. Yapılan bu çalışmalarda öğretmen adaylarının e-öğrenmede kullanabilecekleri teknolojik araçlara sahip olma değişkeni anlamlı bir farklılık oluşturmadığından, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyinin e-öğrenmede kullanabilecekleri teknolojik araçlara sahip olma değişkenine göre duyarlılıkları alanyazın ile paralellik göstermektedir.

5.1.10. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları E-Öğrenme Sırasında kullandıkları Teknolojik Alet Durumuna Göre İstatistiksel Olarak Anlamlı Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın bu sorusunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeylerinin e-öğrenme sırasında kullandıkları teknolojik alet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği t-testi ile incelenmiştir. Bulgulardan hareketle sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyleri ile e-öğrenme sırasında kullandıkları teknolojik alet kullanım tercihleri arasında e-öğrenmeye yakınlık, e-öğrenmeden kaçış ve ölçeğin genelinde anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Tarım ve Uyandıran (2021), üniversite öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik tutumlarının teknolojik alet kullanma düzeylerini tek yönlü ANOVA testi ile ölmüş istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığını tespit etmiştir. Haznedar (2012), üniversite öğrencilerinin e-öğrenme ortamında blog, viki gibi web 2.0 teknolojilerinin yaygın kullanımına bağlı olarak daha olumlu tutumlar sergilediklerini tespit etmiştir. Sarıtaş ve Barutçu (2020), yaptığı çalışma sonuçlarına göre çevrim içi öğretim için %55 oranında cep telefonunu, %45 oranında ise bilgisayar kullanımını tercih ettikleri tespitinde bulunmuştur. Alanyazındaki bu çalışmalara bakıldığında hem benzer ve hem farklı sonuçlar mevcuttur. Yapılan çalışmadan elde edilen bulgular ışığında öğretmen adaylarının öğretmenlik e-öğrenme sırasında kullandıkları teknolojik alet kullanım tercihleri değişkeni anlamlı bir farklılık oluşturmadığından, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyinin e-öğrenme sırasında kullandıkları teknolojik alet kullanım tercihleri değişkenine göre anlamlı bir farklılık oluşturmamıştır.

5.1.11. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları Günlük İnternete Ayırdıkları Zaman Üzerinde İstatistiksel Olarak Anlamlı Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın bu sorusunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyleri ile günlük internete ayırdıkları zaman değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Bulgulardan hareketle sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyleri ile günlük internete ayırdıkları zaman arasında e-öğrenmeye yakınlık, e-öğrenmeden kaçış ve ölçeğin genelinde anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Korucu ve Ertekin (2020)'nin yaptığı çalışmada da öğretmen adaylarının haftalık internet kullanım süreleri değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği yönündedir. Çalışmayı destekleyen diğer çalışma ise Tarım ve Uyandıran (2021) yaptığı çalışmaya göre ise üniversite öğrencilerinin gün içerisinde internet kullanma süreleri ile e-öğrenmeye yönelik tutum puan ortalamaları arasında istatistiksel bir farklılığın bulunmadığı test edilmiştir. Fakat bu durum ölçeğin “teknoloji kullanma eğilimi” alt faktörünün etki büyüklüğüne bağlanmıştır. Öte yandan Haznedar (2012), yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerinin bilgisayar kullanma deneyimlerinin e-öğrenme tutumları arasında anlamlı bir farklılık görmemesine rağmen internet kullanma sıklıkları arasında anlamlı bir farklılık görülmüş; öğrencilerin internet kullanma deneyimleri yani ayırdıkları zaman arttıkça e-öğrenme yönelik tutumları da arttığı tespit edilmiştir. Alanyazındaki bu çalışmalar değerlendirildiğinde farklı sonuçlar olsa da benzer sonuçlar çoğunluktadır. Bu nedenle öğretmen adaylarının günlük internete ayırdıkları zaman değişkeni anlamlı bir farklılık oluşturmadığından, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyinin günlük internete ayırdıkları zaman değişkenine göre duyarlılıkları ile benzer çalışmalarla paralellik göstermektedir.

5.1.12. Sosyal Bilgiler Öğretmeni Adaylarının E-Öğrenmeye Yönelik Tutumları E-Öğrenmenin Öğrenmeye Katkısına Göre İstatistiksel Olarak Anlamlı Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın bu sorusunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeylerinin e-öğrenmenin öğrenmeye katkısı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği t-testi ile incelenmiştir. Bulgulardan hareketle sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyleri ile e-öğrenmenin öğrenmeye

katkısı değişkeni arasında; e-öğrenmeye yakınlık faktöründe ve ölçeğin genelinde toplam puan açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu, e-öğrenmeden kaçış faktöründe ise anlamlı bir farklılığın bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. E-öğrenmenin öğrenmeye katkısının yüksek olduğunu düşünen öğretmen adaylarının hem e-öğrenmeye yakınlık düzeylerinin, hem de e-öğrenmeye yönelik tutum duyarlılık düzeylerinin orta düzeyde katkısı olduğunu düşünen öğretmen adaylarına kıyasla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Alanyazına baktığımızda Dikbaş (2006), öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumlarını incelediği araştırmasında öğrencilere e-öğrenme web tasarımı sonrasında öğrencilerin %85’lik bölümü e-öğrenmeden tekrar yararlanmayı planladıklarını ifade ederken %15’i e-öğrenmeden tekrar yararlanmayı düşünmediği sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuca göre öğrencilerin büyük çoğunluğu e-öğrenmenin öğrenmelerine olumlu katkı sağladığını düşünmektedir. Kaya (2022) çalışmasında katılımcıların dijital ortamların öğrenmeye olan katkısını, öğrencileri motive etme ve bağımsız öğrenme imkânı sunması yanı sıra dijital platformlar ve uygulamaların ders içeriğini hazırlamada kolaylık sağlaması şeklinde tespit etmiştir. Yapılan bu çalışmalar öğretmen adaylarının e-öğrenmenin öğrenmeye katkısı değişkeni anlamlı bir farklılık oluşturduğundan, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyinin e-öğrenmenin öğrenmeye katkısı değişkenine göre duyarlılıkları ile paralellik göstermektedir.

5.1.13. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E-Öğrenme Tutumları Teknolojik Alet Kullanım Düzeylerine Göre İstatistiksel Olarak Anlamlı Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın bu sorusunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumlarının teknolojik alet kullanım düzeyleri değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği t-testi ile incelenmiştir. Bulgulardan hareketle sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yakınlık faktöründe ve ölçeğin genelinde toplam puan açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu, e-öğrenmeden kaçış faktöründe ise anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir. Benzer şekilde çalışmayla aynı sonuçlara ulaşan Ada, Gültekin ve Gönenç, (2021), elektronik cihaz kullanma düzeyi yüksek olan öğrencilerin yeni teknolojileri kullanmada daha iyi oldukları sonucuna varmıştır. Usta ve Korkmaz (2010) yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının bilgisayar yeterliliklerin ve teknoloji kullanımına ilişkin algıları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını incelemiştir; çalışma sonucuna göre sevgi ve değer verme boyutlarında öğretmenlik mesleğine

karşı orta ve deneyimli öğretmenlerin acemi düzeye sahip olan öğretmen adaylarından daha yüksek olduğu tespitine varmıştır. Sarıtaş ve Barutçu (2020)'ya göre çevrim içi ders başarısını, öğrencinin İnternet'te tarama yapabilme, bilgileri araştırma, ders materyallerine erişimde teknolojileri kullanabilme, e-postayı kullanabilme etkilemektedir. Haznedar (2012) ise yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerinin bilgisayar kullanma deneyimine e-öğrenme tutumları arasında anlamlı bir farklılık görmemiştir. Yapılan bu çalışmaların çoğu öğretmen adaylarının teknolojik alet kullanım düzeyleri değişkeni anlamlı bir farklılık oluşturduğundan, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyinin teknolojik alet kullanım düzeyleri değişkenine göre duyarlılıkları ile paralellik göstermektedir. Sonuç olarak öğretmen adaylarının teknolojik alet kullanma başarısı ne kadar yüksekse e-öğrenmeye karşı tutumları da o kadar yüksek olduğu söylenebilir.

5.2. Öneriler

Bu bölümde, araştırmanın bulguları ve sonuçlarından hareketle oluşturulan öneriler sıralanmıştır.

- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenme ve öğretme yeterliliklerinin gelişimi ve artırılması için üniversitelerin teknolojik alt yapıları geliştirilebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının üniversitelerde e-öğrenme yeterliliklerini arttıracak etkinliklere yer verilebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının olumlu e-öğrenme tutumları geliştirmeleri amacıyla daha fazla akademik çalışma yapılabilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumları deneysel bir çalışma ile ölçülebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tutumları orta düzeyden yüksek düzeye çıkaracak çalışmalar yapılabilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarına olağanüstü zamanlarda eğitim krizini yönetme ve hızla eğitimi e-öğrenme platformlarına taşıma yeterliliği kazandırılabilir.

KAYNAKLAR

- Ada, Ş., Gültekin, S., & Gönenç, H. (2021). Eğitim fakültesi öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik tutumlarının incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(4), 1738-1761.
- Adıyaman, Z. (2002). Uzaktan eğitimle yabancı dil eğitimi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 1, 92-97.
- Ağır, F. (2007). *Özel okullarda ve devlet okullarında çalışan ilköğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri, Balıkesir.
- Akkoyunlu, B. (1995). Bilgi teknolojilerinin okullarda kullanımı ve öğretmenlerin rolü. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 105-109.
- Aksoy, A. (2017). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin e-içerik geliştirme becerileri ile Fatih projesi teknolojilerine (Etkileşimli tahta) yönelik öz-yeterlilik inançları ve bilgisayar kullanımına yönelik tutumları arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ağrı.
- Altınpulluk, H. (2018). Nesnelerin interneti teknolojisinin eğitim ortamlarında kullanımı. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 94-111.
- Aslan, K. (2020). Eğitimde yapay zekâ ve uygulamaları. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(1), 71-88.
- Aslan, Ö. (2006). Yeninin yeni yolu: e-öğrenme. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 121- 131.
- Aslan, S., & Güner, T. (2022). Fen bilimleri öğretmenlerinin çevrim içi öğrenme (senkron) ortamları ile ilgili deneyimlerinin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 11(1), 398-421.

- Ata, B. (2013). Bilim ve teknolojinin sosyal değişime etkisi. Ata, B. (Ed.). *Bilim, teknoloji ve sosyal değişme* içinde (s. 3-11). Ankara: Pegem.
- Atmaca Demir B., & Kandemir, C. (2020). Eğitimde sanal gerçeklik uygulamaları üzerine: “sınıfta ben de varım” projesi. *Türk evrimii Tasarım Sanatı ve İletişim Dergisi*, 10(4), 339-354.
- Aydın, A., Usanmaz B., & Göktaş Y. (2021). Nesnelerin interneti'nin eğitimde kullanıldığı alanlar ve bu alanlara etkileri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 11(2), 425-436.
- Aytaç, T. (2003). Geleceğin ğrenme biçimi: E-ğrenme. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 35(3), 85-124.
- Balcı, A. (2001). *Sosyal bilimlerde araştırma, yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem.
- Biçer, H. (2019). *E-ğrenmeye yönelik tutum: Ölçek uyarlama alışması*. Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Biçer, H., & Korucu, A. (2020). E-ğrenmeye yönelik tutum leğinin Türkçeye uyarlanması. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama Dergisi*, 10(1), 237-256.
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dn, bugünü ve yarını. *AUAd*, 3(2), 85-124.
- Büyüköztürk, ř., Kılıç-akmak, E., Akgün, . E., Karadeniz, ř., & Demirel, F. (2021). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Can, A. (2022). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Ankara: Pegem.
- Canbaz, B., & Yalçın N., (2021, Ekim). *Giyilebilir teknolojilerin eğitim alanında kullanımı*. 14. Uluslararası Bilgisayar ve ğretim Teknolojileri Sempozyumu’nda sunulmuş bildiri, ICITS-2021, Rize.
- Cebeci, S. (2014). *Bilimsel araştırma ve yazma teknikleri*. İstanbul: Alfa.
- Çekerol, K. (2020). *evrimii eğitim*. Ankara: Nobel.
- okluk, ., şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, ř. (2021). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem.
- ukadar, S., & elik, S. (2011). İnternete dayalı uzaktan ğretim ve niversite kütüphaneleri. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 4(1), 31-42.

- Çukurçayır, M. A., & Çelebi, E. (2009). Bilgi toplumu ve e-devletleşme sürecinde Türkiye. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 5(9), 59-82.
- Demir, E. (2004). Uzaktan eğitime genel bir bakış. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (39), 203-212.
- Dikbaş, E. (2006). *Öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Dikmen, M., & Tuncer, M. (2018). Bilgisayar destekli eğitimin öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisinin meta-analizi: son 10 yılda yapılan çalışmaların incelenmesi. *Türk Bilgisayar ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 9(1), 97-121.
- Dinçer, S., & Yeşilpınar-Uyar, M. (2015). E-öğrenme sistemlerinin kullanımı sürecinde karşılaşılan sınıf yönetimi ile ilişkili sorunlar ve çözüm önerileri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 21(4), 453-470.
- Düzakın, E., & Yalçınkaya, S. (2008). Web tabanlı uzaktan eğitim sistemi ve Çukurova Üniversitesi öğretim elemanlarının yatkınlıkları. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(1), 225-244.
- Erbudak, K. C. (2021). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bilimsel okuryazarlık düzeyleri*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Eroğlu, E. (2014). Eğitim teknolojisinin tarihi gelişimi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (3), 174-188.
- Gelişli, Y. (2015). Uzaktan eğitimde öğretmen yetiştirme uygulamaları tarihçe ve gelişim. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 313-321.
- George, D., & Mallery, P. (2010). *SPSS for windows step by step: A simple guide and reference 17.0 update* (10th Ed.). Boston: Pearson.
- Gökdaş, Y. İ., & Kayri, Ö. M. (2005). E-Öğrenme ve Türkiye açısından sorunlar, çözüm önerileri. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 1-20.
- Gülbahar, Y. (2022). *E-öğrenme*. Ankara: Pegem.
- Gülbahar, Y. (t.y.). *E-öğrenme konusunda yapılan araştırmalar* [Ders notları]. https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/74508/mod_resource/content/0/e-ogrenme-04.pdf sayfasından erişilmiştir.

- Gündüzalp, C. (2022). Web 2.0 teknolojileri ve eğitim. S. Karabatak (Ed.), *Eğitim & bilim* içinde (s. 23-36). İstanbul: Efe.
- Haşlaman, T., Kuşkaya-Mumcu, F., & Usluel, Y. K. (2007). Bilgi ve iletişim teknolojilerinin öğrenme-öğretme süreçleriyle bütünleştirilmesine yönelik bir ders planı örneği. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 32(146), 54-63.
- Haznedar, Ö. (2012). *Üniversite öğrencilerinin bilgi ve iletişim teknolojileri becerilerinin ve E öğrenmeye yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Haznedar, Ö., & Baran, B. (2012). Eğitim fakültesi öğrencileri için e-öğrenmeye yönelik genel bir tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 2(2), 42-59.
- İskender Birgül, Ö. (2023). *Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin e-öğrenmeye hazırbulunuşluk düzeylerine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- İşman, A. (2011). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem.
- İşman, A. (2015). *Eğitim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Ankara: Pegem.
- Karaduman, H. (2017). Sosyal bilgiler eğitiminde 3 boyutlu yazıcıların kullanımı. *Anadolu Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi (AJESI)*, 7(3), 590-625.
- Karakeçili, V. (2019). *Y ve Z kuşaklarının online eğitim teknolojilerine karşı tutumlarının karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karasar, N. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar ilkeler teknikler*. Ankara: Nobel.
- Karasar, Ş. (2004). Eğitimde yeni iletişim teknolojileri-internet ve sanal yüksek eğitim-. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*. 3(4), 117-125
- Kaya, A. (2022). Öğretmenlerin dijital öğretmenlik algıları: Özel okul örneği. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 12(Dijitalleşme), 35-50.
- Kaya, B. (2017). *Sınıf öğretmenlerinin eğitimde teknoloji kullanımına ilişkin tutum düzeyi ile mesleğe yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kırşehir.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem.

- Korkmaz, Ö., Çakır, R., & Tan S. S. (2015). Öğrencilerin e-öğrenmeye hazır bulunuşluk ve memnuniyet düzeylerinin akademik başarıya etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 16(3), 219-241.
- Korucu, A. T., & Ertekin, H. (2020). Kpss kursunda eğitim gören aday öğretmenlerin e-öğrenmeye yönelik tutumları, *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 100-113.
- Kuru, O. (2018). Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin e-öğrenme stilleri. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 105-114.
- Leech, N. L., Barrett, K. C., & Morgan, G. A. (2005) *Orta düzey istatistikler için SPSS, kullanım ve yorumlama* (2. Baskı). Mahwah: Lawrence Erlbaum.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (1983). *Eğitim araçları teşkilatı ve hizmetleri*. Ankara: MEB.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2005). *Sosyal bilgiler 4.-5.-6.-7. sınıf programı*. Ankara: MEB.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı*. Ankara: MEB.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2019). *Okullara uydu üzerinden internet hizmeti*. <http://www.meb.gov.tr/okullara-uydu-uzerinden-internet-hizmeti/haber/18211/tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Mutlu Bozkurt, T., & Tamer, K. (2020). Sporda e-öğrenmeye yönelik tutum ölçeği. *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 6(36), 1761-1771.
- Odabaş, H. (2004, Ekim). *İnternet tabanlı uzaktan öğrenim modelinin bilgi hizmetlerine yönelik yüksek öğretim programlarında kullanımı*. Kütüphaneciliğin Destanı Uluslararası Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Oğuz, S. (2021). *Türk eğitim sisteminde teknoloji kullanımı*. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özbay, Ö. (2015). Dünyada ve Türkiye'de uzaktan eğitimin güncel durumu. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(5), 376-394.
- Papi, C., & Büyükaslan, A. (2007). Développements de la formation à distance en France et en Turquie: vers quel droit à l'éducation. *Information Sciences for Decision Making*, 18-9.
- Paris, P. G. (2004). E-learning: A study on secondary students' attitudes towards online web assisted learning. *International Education Journal*, 5(1), 98-112.

- Pehlivan, H. (1994). Eğitim bilimleri öğrencilerinin öğrenim gördükleri bölüme yönelik tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1994), 49-53.
- Sakallı, H. (2015). *Sınıf öğretmeni adaylarının dijital vatandaşlık düzeyleri ile siber zorbalık eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Sarıtaş, E., & Barutçu, S. (2020). Öğretimde dijital dönüşüm ve öğrencilerin çevrimiçi öğrenmeye hazır bulunuşluğu: Pandemi döneminde Pamukkale Üniversitesi öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Journal of Internet Applications and Management*, 11(1), 5-22.
- Sezer, B. (2011, Kasım-Aralık). *Bilişim teknolojilerinin eğitime kaynaştırılması: önem, engeller ve ülkemizde gerçekleştirilen projeler*. XVI. Türkiye'de İnternet Konferansı'nda sunulmuş bildiri, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Siber Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı. (t.y.). *SİBERAY: İnternet nedir?*. <https://www.siberay.com/internet-nedir#> sayfasından erişilmiştir.
- Tarım K., & Uyandıran, A. (2021). Öğretmenlerin ve üniversite öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Journal of Multidisciplinary Studies in Education*, 5(2), 41-64.
- Tatlı, A. (2018). *Öğretmenlerin dijital vatandaşlık düzeylerinin bilgi okuryazarlığı ile internet ve bilgisayar kullanım öz yeterlikleri bağlamında değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Tavşancıl, E. (2006). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel.
- Tekinarslan, E. (2008). Attitudes of Turkish distance learners toward internet-based learning: an investigation depending on demographical characteristics. *Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE*, 9(1), 67-84.
- Türk Dil Kurumu. (2023). *Türkçe sözlük*. Ankara: TDK.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2021). *Hane halkı bilişim teknolojileri (BT) kullanım araştırması*. [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2021-37437](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2021-37437) sayfasından erişilmiştir.

- Usta, E., & Korkmaz, Ö. (2010). Öğretmen adaylarının bilgisayar yeterlikleri ve teknoloji kullanımına ilişkin algıları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 1335-1349.
- Yamamoto G. T., & Altun D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34.
- Yeşilbursa, C. C. (2015). Sosyal bilgiler öğretiminde temel yaklaşımlar. C. Dönmez & K. Yazıcı (Eds.), *Sosyal bilgiler öğretimi içinde* (s. 47-57). Ankara. Pegem.
- Yeşiltaş, E. (2019). Dijital okuryazarlık. B. Aksoy, B. Akbaba & B. Kılcan (Eds.), *Sosyal bilgilerde beceri eğitimi içinde* (s. 67-89). Ankara: Pegem.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yıldız, E. (2011). *Web-tabanlı senkron derslerin öğretmen adaylarının uzaktan eğitime karşı tutumları ve senkron teknolojileri kabulleri üzerine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Yılmaz, F., & Özdemir, D.D.S. (2023). Nesnelerin interneti araçlarının uzaktan eğitimde kullanımı: Sistematik alanyazın taraması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 394-414.
- Yılmaz, K., & Horzum, M. (2005). Küreselleşme, bilgi teknolojileri ve üniversite. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(10), 103- 121.

EKLER

Ek 1. Etik Kurul ve Üniversite İzinleri

Evrak Tarih ve Sayısı: 05.04.2023-E.628282

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Komisyonu

Sayı : E-77082166-302.08.01-628282
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı

05.04.2023

Dağıtım Yerlerine

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı **Yüksek Lisans Öğrencisi Gülay GÖKTAŞ'ın, Prof. Dr. Cemil Cahit YEŞİLBURSA'nın** danışmanlığında yürüttüğü **"Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Elektronik Öğrenmeye Yönelik Tutumları"** adlı tez çalışması ile ilgili konu Komisyonumuzun **04.04.2023** tarih ve **07** sayılı toplantısında görüşülmüş olup,

İlgilinin çalışmasının, yapılması planlanan yerlerden izin alınması koşuluyla yapılmasında etik açıdan bir sakınca bulunmadığına oybirliği ile karar verilmiş ve karara ilişkin imza listesi ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Araştırma Kod No: 2023 - 431

Prof. Dr. İsmail KARAKAYA
Komisyon Başkanı

Ek:1 Liste

Evrak Tarih ve Sayısı: 10.11.2023-E.798417

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Gazi Eğitim Fakültesi Dekanlığı

Sayı : E-89377925-302.08.01-798417
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı
(Gülay GÖKTAŞ)

10.11.2023

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 07.11.2023 tarihli ve 80287700-302.08.01- 795402 sayılı yazı.

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencisi Gülay GÖKTAŞ'ın, Prof. Dr. Cemil Cahit YEŞİLBURSA danışmanlığında yürüttüğü "SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ ELEKTRONİK ÖĞRENMEYE YÖNELİK TUTUMLARI" konulu tez çalışması kapsamında çalışma yapma talebi ile ilgili Bölüm/Ana Bilim Dalı Başkanlığının görüşü yazımız ekinde gönderilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Mahmut SELVİ
Dekan

Ek:Bölüm/Ana Bilim Dalı Başkanlığı Görüşü

Evrak Tarih ve Sayısı: 09.11.2023-E.798517

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölüm Başkanlığı

Sayı : E-44569636-302.08.01-797522
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı
(Gülay GÖKTAŞ)

09.11.2023

GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA

İlgi : 09.11.2023 tarihli ve 89377925-302.08.01- 796283 sayılı yazı.

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencisi Gülay GÖKTAŞ'ın, Prof. Dr. Cemil Cahit YEŞİLBURSA danışmanlığında yürüttüğü "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Elektronik Öğrenmeye Yönelik Tutumları" konulu tez çalışması kapsamında Bölümümüz Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalına uygulama yapma talebi eğitim - öğretim programımızı aksatmamak kaydı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinize ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Fatma AÇIK
Bölüm Başkanı

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : E-17311665-044-788520
Konu : Anketler (Gülay GÖKTAŞ)

01.11.2023

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 30.10.2023 tarihli ve E-79594239-302.14-2300159028 sayılı yazı.

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Rektörlüğü, Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının ilgi yazısı ve ekleri konusuna binaen ilişikte gönderilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Yücel GELİŞLİ
Rektör Yardımcısı

Ek:İlgi yazı ve ekleri (3 sayfa)

Evrak Tarih ve Sayısı: 01.11.2023-E.788520

Evrak Tarih ve Sayısı: 30.10.2023-E.788407

T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : E-79594239-302.14-2300159028
Konu : Araştırma İzni (Gülay GÖKTAŞ)

30.10.2023

GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : Eğitim Fakültesi Dekanlığının 26.10.2023 tarihli ve E-44243253-302.14-2300157458 sayılı yazısı.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Gülay GÖKTAŞ'ın, "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Elektronik Öğrenmeye Yönelik Tutumları" konulu tez çalışması kapsamında Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalında uygulama yapma talebinin uygun olduğu ile ilgili Eğitim Fakültesi Dekanlığı'nın ilgi yazısı ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Aydın HİM
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek: Araştırma İzni (Gülay GÖKTAŞ)

Evrak Tarih ve Sayısı: 02.11.2023-E.789755

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı**

Sayı : E-17311665-044-789755
Konu : Anketler (Gülay GÖKTAŞ)

02.11.202

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 31.10.2023 tarihli ve 837829 sayılı yazı.

Çukurova Üniversitesi Rektörlüğü, Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının ilgi yazısı ve eki konusuna binaen ilişikte gönderilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Yücel GELİŞLİ
Rektör Yardımcısı

Ek:İlgi yazı ve eki (2 sayfa)

Evrak Tarih ve Sayısı: 02.11.2023-E.789755

Evrak Tarih ve Sayısı: 01.11.2023-E.789665

**T.C.
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı**

Sayı : E-27224817-044-837829
Konu : Tez Çalışması İzni (Gülay GÖKTAŞ)

31/10/2023

GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
Emniyet Mahallesi Bandırma Caddesi No:6/1 YENİMAHALLE/ANKARA

İlgi : 13.10.2023 tarihli ve 772213 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencisi Gülay GÖKTAŞ'ın, Prof. Dr. Cemil Cahit YEŞİLBURSALI danışmanlığında yürüttüğü "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Elektronik Öğrenmeye Yönelik Tutumları" başlıklı tez çalışmasını uygulama izni ile ilgili Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Dekanlığının 27.10.2023 tarihli ve 835678 sayılı yazısı ekte gönderilmiştir.
Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof.Dr. Neslihan BOYAN
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek:Yazı (1 sayfa)

B

Evrak Tarih ve Sayısı: 20.10.2023-E.779908

T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : E-16694033-044-2300113465
Konu : Anket Uygulama İzni (Gülay
GÖKTAŞ)

19.10.2023

GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : 13.10.2023 tarihli ve 80287700-302.08.01.08.01-E.772213 sayılı yazınız.

İlgi'de kayıtlı yazınızla gönderilen Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencisi Gülay GÖKTAŞ'ın, Prof. Dr. Cemil Cahit YEŞİLBURSALI danışmanlığında yürüttüğü "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Elektronik Öğrenmeye Yönelik Tutumları" konulu tez çalışması kapsamında Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalında uygulama yapma talebi Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Mehmet ATALAN
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Bİ

Evrak Tarih ve Sayısı: 18/10/2023-426066

Evrak Tarih ve Sayısı: 20.10.2023-E.781127

T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Fakültesi Dekanlığı

Sayı :E-46810852-302.08.01-426066
Konu : Uygulama İzni (Gülay GÖKTAŞ)

18/10/2023

REKTÖRLÜK MAKAMINA
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencisi Gülay GÖKTAŞ' ın Prof. Dr. Cemil Cahit YEŞİLBURSALI danışmanlığında yürüttüğü "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Elektronik Öğrenmeye Yönelik Tutumları" konulu çalışması kapsamında Fakültemiz Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Sosyal Bilgiler Eğitim Ana Bilim Dalında uygulama yapma isteği Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Bekir ÇINAR
Dekan

Ek:Bölüm Başkanlığı Yazısı (1 Sayfa)

Evrak Tarih ve Sayısı: 18/10/2023-425550

Evrak Tarih ve Sayısı: 20.10.2023-E.781127

T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Fakültesi Dekanlığı
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Başkanlığı

Sayı :E-97207387-302.08.01-425550
Konu :Uygulama İzni (Gülay GÖKTAŞ)

18/10/2023

EĞİTİM FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA

İlgi : Üniversitemiz Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 17/10/2023 tarihli ve E-69972237-302.08.01-424924 sayılı yazısı.

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencisi Gülay GÖKTAŞ' ın Prof. Dr. Cemil Cahit YEŞİLBURSALI danışmanlığında yürüttüğü "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Elektronik Öğrenmeye Yönelik Tutumları" konulu çalışması kapsamında Bölümümüz Sosyal Bilgiler Eğitim Ana Bilim Dalında uygulama yapma isteği Bölüm Başkanlığımızca uygun görülmüştür.

Gereğine arz ederim.

Doç. Dr. Nihal BALOĞLU UĞURLU
Bölüm Başkanı V.

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
BUCA EĞİTİM FAKÜLTESİ
Öğrenci İşleri Birimi

Sayı : E-85316909-300[300]-793941

10.11.2023

Konu : Anket İzni (Gülşay GÖKTAŞ)

ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞINA

İlgi : Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 18.10.2023 tarihli ve E-15563195-300-766651 sayılı yazısı.

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencisi Gülşay GÖKTAŞ'ın "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Elektronik Öğrenmeye Yönelik Tutumları" konulu tez çalışması kapsamında ölçek uygulaması yapma talebi Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Sibel YEŞİLDERE İMRE
Dekan V.

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : E-17311665-044-784990
Konu : Anketler (Gülay GÖKTAŞ)

26.10.2023

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 25.10.2023 tarihli ve E-28677689-000-672237 sayılı yazı.

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Rektörlüğü, Öğrenci, İşleri Daire Başkanlığının ilgi yazısı ve ekleri konusuna binaen ilişikte gönderilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Yücel GELİŞLİ
Rektör Yardımcısı

Ek:İlgi yazı ve ekleri

Evrak Tarih ve Sayısı: 26.10.2023-E.784990

Evrak Tarih ve Sayısı: 26.10.2023-E.784899

T.C.
MUĞLA SİTKİ KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : E-28677689-000-672237
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı(Gülay
GÖKTAŞ)

25.10.2023

GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : a) 13.10.2023 tarihli ve 80287700-302.08.01.08.01-E.772213 sayılı yazınız
b) EĞİTİM FAKÜLTESİ DEKANLIĞI'nın 23.10.2023 tarihli ve E-89241861-000-671916 sayılı yazısı

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Gülay GÖKTAŞ'ın "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Elektronik Öğrenmeye Yönelik Tutumları" konulu tez çalışması kapsamında araştırmalarını Üniversitemiz Eğitim Fakültesi ilgili öğrencilerine uygulaması uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Ali SÜLÜN
Rektör a.
Rektör Yrd.

Bu belge,güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek 2. E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği İzin İsteği

29.11.2022 21:57

Gmail - Geliştirmiş olduğunuz; E-Öğrenmeye Yönelik Genel Bir Tutum Ölçeği'ni tezimde kullanma izin isteği.

Gülay Göktaş <gulaygoktas85@gmail.com>

Geliştirmiş olduğunuz; E-Öğrenmeye Yönelik Genel Bir Tutum Ölçeği'ni tezimde kullanma izin isteği.

6 ileti

29.11.2022 21:17

Merhaba Sayın Hocam,
Ben Gülay GÖKTAŞ, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Öğrencisiyim. Danışman Hocam Prof. Dr. Cemil Cahit YEŞİLBURSA. İzniniz olursa yüksek lisans tezimde, geliştirmiş olduğunuz 'E-Öğrenmeye Yönelik Genel Bir Tutum Ölçeği'ni kullanmak istiyorum.
Çalışmalarınızda kolaylıklar dilerim.

Bahar Baran

19 Ekim 2022 12:12

Alıcı: Gülay G

merhabalar,
Ölçeği tezinizde kullanabilirsiniz.
Ekte gönderiyorum.
Başarılar dilerim.

[Alınılan metin gizlendi]

Dr. Bahar Baran
Dokuz Eylül University,
Buca Faculty of Education
The Department of Computer Education and Instructional Technologies
, 35160
Buca/Izmir/ TURKEY

E-ogrenme ölçek (1) (1).docx
43K

Gülay Göktaş

19 Ekim 2022 20:50

Alıcı: Bahar Baran

Ölçek, izin ve iyi dilekleriniz için teşekkür ederim hocam.

19 Eki 2022 Çar, saat 12:12 tarihinde Bahar Baran

[Alınılan metin gizlendi]

özge Haznedar

21 Ekim 2022 14:13

Alıcı: Gülay Göktaş

Merhabalar, ölçeği tezinizde kullanabilirsiniz.

İyi çalışmalar...

18 Eki 2022 Sal 21:17 tarihinde Gülay Göktaş

[Alınılan metin gizlendi]

Gülay Göktaş

21 Ekim 2022 20:36

Alıcı: özge Haz

Teşekkür ederim hocam.

<https://mail.google.com/mail/u/0/?ik=ab5e5e6ed8&view=pt&search=all&permthid=thread-a%3Ar-1673466418009141265&siml=msg-a%3Ar-167...> 1/2

29.11.2022 21:57

Gmail - Geliştirmiş olduğunuz; E-Öğrenmeye Yönelik Genel Bir Tutum Ölçeği'ni tezimde kullanma izin isteği.

21 Eki 2022 Cum, saat 14:13 tarihinde özge Haznedar <haznedar@gmail.com> şunu yazdı:

[Alıntılanan metin gizlendi]

Gülay Göktaş
Alıcı:

5 Kasım 2022 16:17

----- Yönlendirilen ileti --

Gönderen: **Gülay Göktaş** <

Tarih: 21 Eki 2022 Cum, saat 20:36

Konu: Re: Geliştirmiş olduğunuz; E-Öğrenmeye Yönelik Genel Bir Tutum Ölçeği'ni tezimde kullanma izin isteği.

Alıcı: özge Haznedar

[Alıntılanan metin gizlendi]

Ek 3. E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği

Bu bölümde e-öğrenmeye yönelik tutumunuz sorgulanmaktadır. Her cümleyi dikkatle okuyarak, seçeneklerden (kesinlikle katılmıyorum(1), katılmıyorum(2), iki aradayım(3), katılıyorum(4), kesinlikle katılıyorum(5)) sizin için uygun olan birine (X) işaretini koyunuz.

E-ÖĞRENMEYE YÖNELİK TUTUM		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	İki Aradayım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	E-öğrenme ortamında öğrenmek isterim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2	E-öğrenmenin yararlı olacağını düşünmüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3	E-öğrenme gereksizdir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4	E-öğrenme ile eğitim alma fikri kendimi kötü hissetmeme sebep olur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5	E-öğrenme eğlencelidir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6	E-öğrenme, öğrenmeyi kolaylaştırır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7	E-öğrenme ile ilgili gelişmeleri takip ederim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8	E-öğrenme ile ders aldığımda çok fazla sorunla karşılaşacağımı düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9	E-öğrenme yaygınlaşmalıdır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10	E-öğrenme sosyalleşmeyi engeller.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11	E-öğrenme ders çalışma şekline uymuyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12	E-öğrenme ilgimi çeker.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13	E-öğrenmede değerlendirme işlemi sağlıklı bir şekilde yapılamaz.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
14	E-öğrenmede yüz-yüze etkileşim olmaması beni rahatsız eder.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
15	E-öğrenme motivasyonu artırır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
16	E-öğrenme başarıyı artırır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
17	E-öğrenme öğrenenin üretkenliğini artırır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
18	E-öğrenmede yeterli öğretmen desteği alabileceğimi düşünmüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
19	E-öğrenme ortamında öğrenmeyi sevmiyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
20	E-öğrenme ile kendi hızımda çalışmak hoşuma gider.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

Ölçek tek faktörlü ya da iki faktörlü kullanılabilir. İki faktörlü kullanılacak ise 1) e-öğrenmeye yakınlık, 2) e-öğrenmeden kaçış olarak faktörler isimlendirilmiştir. 10 madde birinci faktör, 10 madde ikinci faktör ile ilgilidir. Kırmızı ile işaretli maddeler e-öğrenmeden kaçış maddeleridir. Kırmızı maddeler ters madde olarak kodlanması gerekmektedir.

Ek 4. Kişisel Bilgi Formu

Değerli Sosyal Bilgiler Öğretmen Adayı;

Bu ölçek “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının E Öğrenmeye Yönelik Tutumları” konulu bilimsel çalışmada veri toplama aracı olarak kullanılmak üzere sizlere sunulmuştur. Ölçek formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, demografik bilgilerle ilgilidir. İkinci bölüm ise; sizlerin bilimsel okuryazarlık düzeylerini belirlemek içindir. Araştırmadan elde edilen bilgiler araştırmacıda gizli kalacak ve sadece bilimsel amaçla kullanılacaktır. Çalışmadan elde edilecek verilerin güvenilirliği açısından içten cevap vermeniz önem taşımaktadır. Değerli katkılarınız için teşekkür ederim.

Gülay GÖKTAŞ

Gazi Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Yüksek Lisans Öğrencisi

1.BÖLÜM: DEMOGRAFİK BİLGİLER

1	Cinsiyetiniz	1. () Kadın 2. () Erkek
2	Yaşınız	1.() 17 – 22 2.() 23 – 28 3.() 29 – Üstü
3	Sınıfınız	1. () 1. Sınıf 2. () 2. Sınıf 3. () 3. Sınıf 4. () 4. Sınıf
4	Anne Eğitim Durumu	1. () İlkokul 2. () Ortaokul 3. () Lise

		4. () Üniversite 5. Başka varsa belirtiniz (.....)
5	Baba Eğitim Durumu	1. () İlkokul 2. () Ortaokul 3. () Lise 4. () Üniversite 5. Başka varsa belirtiniz (.....)
6	Öğretmenlik mesleğini isteyerek mi seçtiniz?	1.() Evet 2.() Hayır
7	İnternet olanaklarına sahip misiniz?	1. () Evet 2. () Hayır
8	E-Öğrenmede kullanacağınız teknolojik araçlara sahip misiniz?	1. () Evet 2. () Hayır
9	E öğrenme uygulaması sırasında daha çok hangi teknolojik aleti kullanmaktasınız. (Yalnızca 1 tane işaretleyiniz).	1. () Bilgisayar 2. () Tablet 3. () Cep telefonu 4. Diğer.....
10	Gün içinde ne kadar süre teknolojik araç kullanmaktasınız? (Yalnızca 1 tane işaretleyiniz).	1. () 1 saatten az 2. () 1-2 saat 3. () 2-3 saat 4. () 3-4 saat 5. () 5 saat ve üzeri

11	E öğrenme uygulamaları öğrenmenize hangi düzeyde katkı sağlar? (Yalnızca 1 tane işaretleyiniz).	1. () Düşük 2. () Orta 3. () Yüksek
12	Bilgisayar ve teknolojik aletleri kullanma düzeyiniz nedir? (Yalnızca 1 tane işaretleyiniz).	1. () Düşük 2. () Orta 3. () Yüksek

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR...